

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
FİNANSAL PİYASALAR VE YATIRIM YÖNETİMİ BİLİM DALI

**TÜRKİYE'DE BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KREDİLENDİRME
SÜRECİNDE TFRS 9 UYARINCA BEKLENEN KREDİ ZARAR
KARŞILIĞI ÖLÇÜMÜ VE ÖRNEK BİR UYGULAMA**

Yüksek Lisans Tezi

EMRAH ÖZEL

İstanbul, 2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
FİNANSAL PİYASALAR VE YATIRIM YÖNETİMİ BİLİM DALI

**TÜRKİYE'DE BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KREDİLENDİRME
SÜRECİNDE TFRS 9 UYARINCA BEKLENEN KREDİ ZARAR
KARŞILIĞI ÖLÇÜMÜ VE ÖRNEK BİR UYGULAMA**

Yüksek Lisans Tezi

EMRAH ÖZEL

Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ HAKAN ÇELENK

İstanbul, 2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

İŞLETME Anabilim Dalı FİNANSAL PİYASALAR VE YATIRIM YÖNETİMİ
Bilim Dalı TEZLİ YÜKSEK LİSANS öğrencisi EMRAH ÖZEL'nin TÜRKİYE'DE
BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KREDİLENDİRME SÜRECİNDE TFRS 9 UYARINCA
BEKLENEN KREDİ ZARAR KARŞILIĞI ÖLÇÜMÜ VE ÖRNEK BİR UYGULAMA adlı
tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 25.04.2019 tarih ve 2019-11/10 sayılı kararıyla
oluşturulan jüri tarafından oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi13...../.....05...../.....2019.....

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

	Öğretim Üyesi Adı Soyadı	İmzası
1.	Tez Danışmanı Dr. Öğr. Üyesi HAKAN ÇELENK	
2.	Jüri Üyesi Dr. Öğr. Üyesi EMRE HORASAN	
3.	Jüri Üyesi Doç. Dr. ASAF MURAT ALTUĞ	

GENEL BİLGİLER

İsim ve Soyadı	: Emrah ÖZEL
Anabilim Dalı	: İşletme
Programı	: Finansal Piyasalar ve Yatırım Yönetimi
Tez Danışmanı	: Dr. Öğr. Üyesi Hakan ÇELENK
Tez Türü ve Tarihi	: Yüksek Lisans – Nisan, 2019
Anahtar Kelimeler	: Bankacılık, TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı, Beklenen Kredi Zararı.

ÖZET

TÜRKİYE’DE BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KREDİLENDİRME SÜRECİNDE TFRS 9 UYARINCA BEKLENEN KREDİ ZARAR KARŞILIĞI ÖLÇÜMÜ VE ÖRNEK BİR UYGULAMA

Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yürürlüğe konulmuş olan TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı ile finansal varlık ve yükümlülüklerin sınıflandırılması ve ölçümü, değer düşüklüğü ve finansal riskten korunma muhasebesi ile ilgili yeni hükümler getirilmiştir. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yayımlanan ve 01.01.2018 tarihinde yürürlüğe giren Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin dokuzuncu maddesi uyarınca bankaların kredileri için TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı kapsamında karşılık ayırmaları esastır.

Çalışmanın birinci bölümünde bankacılık kavramı ve bankacılık sektörü hakkında genel bilgiler verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının tarihsel gelişimi ve içerdiği düzenlemeler incelenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde BDDK’ya göre TFRS 9 uygulayan ve uygulamayan bankalarca kredilerin sınıflandırılması ve bunlar için ayrılacak karşılıklara ve beklenen kredi zararı ölçümüne ilişkin bilgi verilmiştir. Çalışmanın dördüncü ve son bölümünde ise TFRS 9 uyarınca, örnek bir yatırım bankası özelinde TFRS 9 Beklenen Kredi Zarar Karşılığı hesaplamasına yönelik bir model oluşturulmuş ve oluşturulan model sonuçlarına yer verilmiştir.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname	: Emrah ÖZEL
Field	: Business Administration
Programme	: Financial Markets and Investment Management
Supervisor	: Faculty Member Phd. Hakan ÇELENK
Degree Awarded and Date	: Master Degree – April, 2019
Keywords	: Banking, IFRS 9 Financial Instruments Standard, Expected Credit Loss.

ABSTRACT

CALCULATION OF EXPECTED CREDIT LOSSES IN ACCORDANCE WITH TFRS 9 IN THE CREDITING PROCESS IN TURKISH BANKING SECTOR AND A CASE STUDY

The TFRS 9 Financial Instruments Standard, which was put into effect by the Public Oversight Accounting and Auditing Standards Authority, introduces new provisions on the classification and measurement of financial assets and liabilities, impairment and hedge accounting. In accordance with the ninth article of the “Regulation on the Classification of Loans and Provisions to be set aside for” which is published by Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA) and effective by 01.01.2018, it is essential that banks make a provision in accordance with TFRS 9 Financial Instruments Standard.

In the first part of the study, general information about banking notion and banking sector was given. In the second part of the study, the historical development of TFRS 9 Financial Instruments Standard and the regulations included in it were analyzed. In the third part of the study information about classification of loans and provisions to be allocated for them was given for banks either using TFRS 9 Financial Instruments Standard or not. Besides, calculation of expected credit losses were analyzed. Finally, in the fourth and last part of the study, in accordance with TFRS 9, a model for the calculation of TFRS 9 Expected Credit Losses has been established and the results of the model are presented.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
TABLolar LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
GRAFİKLER LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ	1

1. FİNANSAL SİSTEM İÇERİSİNDE BANKACILIK VE BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ

1.1. Finansal Sistem ve Bankacılık İlişkisi.....	6
1.1.1. Finansal Sistem	7
1.1.2. Banka ve Bankacılık Kavramları	9
1.2. Türkiye’de Bulunan Bankaların Faaliyetleri ve Amaçları	11
1.3. Türkiye’de Bulunan Bankaların Türleri	14
1.3.1. Merkez Bankaları.....	14
1.3.2. Mevduat Bankaları (Ticari Bankalar)	15
1.3.3. Katılım Bankaları.....	16
1.3.4. Kalkınma ve Yatırım Bankaları	17
1.4. Bankacılığın Ekonomiye Etkileri	18
1.5. Bankacılık Krizleri	20
1.6. Bankacılıkta Regülasyon	21
1.7. Bankacılıkta Uluslararası Muhasebe Standartlarının Kullanımı	23

2. TFRS 9: FİNANSAL ARAÇLAR STANDARDI

2.1. TMS – 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme Standardı (2008 Versiyonu).....	28
2.2. TMS – 39’dan TFRS 9’a Geçiş Süreci ve TFRS 9’a Gereksinim Nedenleri	32
2.3. TFRS 9 Düzenlemeleri	35
2.3.1. Finansal Varlıkların Ölçümü ve Sınıflandırılması.....	36
2.3.2. TFRS 9 Uyarınca Banka Bilançosunda Yer Alan Finansal Varlıklar	38
2.4. TMS 39 ile TFRS 9 Standartlarının Karşılaştırılması	40

2.5. TFRS 9 Düzenlemelerinin Türk Bankacılık Sektörüne Etkileri	43
---	----

3. BDDK DÜZENLEMELERİ UYARINCA KREDİLERİN SINIFLANDIRILMASI VE BUNLAR İÇİN AYRILACAK KARŞILIKLAR

3.1. TFRS 9 Uygulamayan Bankaların Tabi Olduğu Düzenlemeler.....	48
3.1.1. Kredilerin Sınıflandırılması	49
3.1.1.1. Standart Nitelikli Krediler (Birinci Grup)	50
3.1.1.2. Yakın İzlemedeki Krediler (İkinci Grup)	50
3.1.1.3. Tahsil İmkânı Sınırlı Krediler (Üçüncü Grup)	51
3.1.1.4. Tahsili Şüpheli Krediler (Dördüncü Grup).....	52
3.1.1.5. Zarar Niteliğindeki Krediler (Beşinci Grup)	53
3.1.2. TFRS 9 Uygulamayan Bankalarca Ayrılacak Karşılıklar.....	53
3.1.2.1. Genel Karşılıklar.....	54
3.1.2.2. Özel Karşılıklar.....	55
3.2. TFRS 9 Uygulayan Bankaların Tabi Olduğu Düzenlemeler.....	56
3.2.1. Kredilerin Sınıflandırılması	56
3.2.1.1. Birinci Aşama	57
3.2.1.2. İkinci Aşama	58
3.2.1.3. Üçüncü Aşama	59
3.2.2. TFRS 9 Kapsamında Karşılık Ayrılması	60
3.3. Teminatların Dikkate Alınması	61
3.4. Beklenen Kredi Zararı Hesaplaması.....	65
3.4.1. Temerrüt Olasılığı (Probability of Default – PD) Tanımı	65
3.4.2. Temerrüt Halinde Kayıp (Loss Given Default – LGD) Tanımı	66
3.4.3. Temerrüt Halinde Risk (Exposure at Default – EAD) Tanımı	66
3.4.4. Beklenen Kredi Zararı (Expected Credit Loss – ECL) Tanımı	67
3.4.5. Beklenen Kredi Zararı Hesabı	68

4. TFRS 9'A GÖRE BEKLENEN KREDİ ZARARI KARŞILIĞI HESAPLAMASINA İLİŞKİN MODELLEME VE TFRS 9 ÖNCESİ DÖNEMLE MUKAYESESİ: BİR YATIRIM BANKASI ÖRNEĞİ

4.1. Modelin Amacı.....	70
4.2. Modelin Varsayımları.....	71
4.2.1. ABC Bankası'nın Fon Yönetimi Stratejisi	71
4.2.2. ABC Bankası'nın Kaynak Yapısı	71
4.2.3. Bankalardan Alınan Krediler	72
4.2.4. Piyasa Teminatları	72
4.2.5. ABC Bankası'nın Aktif Yapısı	73

4.2.6. Finansal Varlıkların Sınıflandırma Kriterleri.....	73
4.2.7. Bankalar	74
4.2.8. Nakit Krediler	75
4.2.9. Devlet İç Borçlanma Senetleri	75
4.2.10. Muhtelif Alacaklar	76
4.2.11. Gayrinakdi Kredi ve Taahhütler	76
4.2.12. TFRS 9 Kapsamında Karşılık Ayrılması	76
4.2.13. Değer Düşüklüğü	77
4.2.14. Temerrüt Tanımı	78
4.2.15. Teminatlara İlişkin Genel Esaslar ve Teminatların Değerlemesi	78
4.3. Beklenen Kredi Zararı Karşılığı Hesaplamasına İlişkin Modelleme	78
4.3.1. Temel İlkeler	78
4.3.2. Modelde Kullanılan Veriler	79
4.3.2.1. Beklenen Kredi Zararı (ECL)	79
4.3.2.2. Temerrüt Olasılığı (PD)	80
4.3.2.3. İçsel Kredi Derecelendirme ve Değerlendirme Notu	83
4.3.2.4. Risk ve Teminat Bakiyesi	84
4.3.2.5. Ağırlıklı Ortalama Vade ve Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranı	85
4.3.2.6. Temerrüt Halinde Kayıp (LGD)	86
4.3.2.7. Temerrüt Anındaki Risk Tutarı (EAD).....	86
4.3.2.8. ABC Bankası'nın İkinci Aşama ve Üçüncü Aşama Bakiyeleri	87
4.3.3. Beklenen Kredi Zararı Karşılığının Hesaplanması	87
4.3.4. Modelin Sayısal Çıktıları	89
4.4. TFRS 9 Öncesi Döneme Göre Ayrılması Gereken Karşılık Rakamı Hesaplamaları	96
4.5. TFRS 9 Uyarınca Oluşturulan Model Sonuçları ile TFRS 9 Öncesi Döneme Göre Gerçekleştirilen Hesaplamaların Karşılaştırılması.....	99

SONUÇ	104
EKLER	107
KAYNAKÇA.....	141

TABLolar LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1 : Muhasebe ve Raporlama Standartları ile İlgili Dünya'daki ve Türkiye'deki Düzenleyici Otoriteler ve Gerçekleştirilen Çalışmalar.....	26
Tablo 2 : Finansal Araçlarla İlgili Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının İçeriği.....	31
Tablo 3 : TFRS 9 Uyarınca Banka Bilançosunda Yer Alan Finansal Varlıklar.....	39
Tablo 4 : TMS 39 ile TFRS 9'daki Sınıflandırma ve Ölçümleme Esaslarının Karşılaştırması.....	41
Tablo 5 : TMS 39 ile TFRS 9'daki Muhasebeleştirme Esaslarının Karşılaştırılması.....	42
Tablo 6 : TFRS 9 Uygulamayan Bankaların Genel Karşılık Oranları.	54
Tablo 7 : TFRS 9 Uygulamayan Bankaların Özel Karşılık Oranları...	55
Tablo 8 : TFRS 9 Uygulamayan Bankalarca Teminatların Dikkate Alınması.....	62
Tablo 9 : Teminatların Özel Karşılık Hesaplamasında Dikkate Alınma Oranları.....	64
Tablo 10 : Türkiye'nin Kısa ve Uzun Dönem Derecelendirme Notları (S&P).....	81
Tablo 11 : Yıllar İtibarıyla Ülkelerin Temerrüt Olasılıkları.....	82
Tablo 12 : ABC Bankası'nın Derecelendirme Notları ile S&P Notlarının Uyumlaştırılması.....	83
Tablo 13 : ABC Bankası'nın TFRS 9 Kapsamında Kullandığı Krediler, İşlettiği Piyasalar ve Diğer Bankalarda Bulunan Vadeli ve Vadesiz Mevduat Başlıkları.....	84
Tablo 14 : ABC Bankası'nın Ağırlıklı Ortalama Vade ve Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranı Bilgileri.....	85
Tablo 15 : Örnek Müşterilerin Riskleri ve Teminatları İtibarıyla Beklenen Kredi Zararı Hesaplamaları.....	90
Tablo 16 : TFRS 9 Uyarınca Oluşturulan Modele Göre ABC Bankası'nın Ayırması Gereken Karşılık Rakamları.....	95
Tablo 17 : TFRS 9 Öncesi Döneme Göre ABC Bankası'nın Ayırması Gereken Karşılık Rakamları.....	98
Tablo 18 : ABC Bankası'nın TFRS 9 Uyarınca Oluşturulan Modele Göre ve TFRS 9 Öncesi Döneme Göre Ayırması Gereken Karşılık Rakamlarının Mukayesesi.....	102

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1 : Finansal Sistemin Yapısı.....	8
Şekil 2 : Banka Türleri İtibarıyla Türkiye’de Faaliyet Gösteren Bankalar	14
Şekil 3 : UFRS 9’un Tarihsel Gelişimi	34
Şekil 4 : TFRS 9 Uyarınca Finansal Varlıkların Ölçülme Kategorileri.....	37
Şekil 5 : İlk Muhasebeleştirmeden Sonra Kredi Kalitesindeki Değişiklikler.....	57

GRAFİKLER LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Grafik 1 : Türkiye’de TFRS 9 Öncesi ve Sonrası Dönemde Genel ve Özel Karşılıkların Gelişimi (Milyar TL).....	43
Grafik 2 : Türkiye’de TFRS 9 Öncesi ve Sonrası Dönemde Alacak Karşılama Oranlarının Gelişimi.....	45

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
BDDK	: Bankacılık Dzenleme ve Denetleme Kurumu
DİBS	: Devlet İç Borçlanma Senetleri
EAD	: Temerrüt Anındaki Risk Tutarı (Exposure at Default)
ECL	: Beklenen Kredi Zararı (Expected Credit Loss)
FASB	: Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (Financial Accounting Standards Board)
IASB	: Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board)
IASC	: Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (International Accounting Standards Committee)
KGK	: Kamu Gzetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
KRA	: Kredi Risk Azaltım
LGD	: Temerrüt Halinde Kayıp (Loss Given Default)
PD	: Temerrüt Olasılığı (Probability of Default)
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
TBB	: Türkiye Bankalar Birliği
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TL	: Türk Lirası
TMS	: Türkiye Muhasebe Standartları
UFRS (IFRS)	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (International Financial Reporting Standards)
UMS (IAS)	: Uluslararası Muhasebe Standartları (International Accounting Standards)

GİRİŞ

Günümüz finansal sistemi, teknolojinin sürekli artan bir şekilde gelişerek finansal sisteme entegre olmasıyla birlikte, önceki dönemlerle kıyaslandığında çok hızlı bir gelişim ve değişim içerisine girmiştir. Bu gelişimin ve değişimin altında yatan temel faktör ise küreselleşme olgusudur.

Bir çok alanda etkisini gösteren küreselleşme olgusu, finansal sistemin içerisinde yer alan aktörleri de farklı boyutlarda etkilemektedir. Finansal sistem içerisinde yer alan kurumların yapıları, yönetim tarzları, risk yönetim faaliyetleri gibi pek çok konu küreselleşmeden etkilenmiş ve değişikliğe uğramıştır.

Finansal sistemlerin başlıca işlevleri; ekonomik kaynakların hızlı bir şekilde bir yerden başka bir yere transferini gerçekleştirmek, kredi fonksiyonu sağlamak, tasarruf seviyesini belirlemek, ödemelerde aracılık sağlamak, kaydi para yaratmak, ekonomide likiditeyi sağlamak ve bilgi, işlem gibi maliyetleri düşürmek olarak sıralanabilir. Finansal piyasaların en temel işlevi ise, fon fazlalığı bulunanlar ile fon ihtiyacı olanların minimum maliyetle ve maksimum güvenle ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamaktır.

Ekonomik faaliyetler, küreselleşmenin bir neticesi olarak, hem ulusal alanda, hem de uluslararası alanda artmıştır. Bu artış, ekonomik aktörlerin maruz kaldıkları risklerin de artmasına neden olmuştur. Bu nedenle, ekonomik faaliyetlerin etkin bir şekilde düzenlenmesi ve denetlenmesi, ülke ekonomilerine katkı sağlamasının yanı sıra, ekonomilerin krizlerden uzak kalmalarına da olanak sağlamaktadır.

Ülkemiz finansal sistemi incelendiğinde, finansal sistemin banka temelli olduğu görülmektedir. Banka temelli finansal piyasaların en önemli aktörü konumunda olan bankacılık sektörünün, faaliyetleri neticesinde maruz kaldığı risklerin sistemik risk boyutu da dikkate alındığında, geçmiş dönemlerde yaşanan krizler neticesinde de tecrübe edildiği üzere, etkin bir şekilde düzenlenmesinin ve denetlenmesinin önem arz ettiği görülmektedir.

Ülkemizde faaliyet gösteren bankaların türlerine bakıldığında, mevduat bankaları ve katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarının faaliyette bulunduğu görülmektedir. Her ne kadar uluslararası finans piyasalarında finansal ürünlerin iç içe geçmesi neticesinde, bankaların verdiği hizmetler birbirlerine yaklaşıyor olsa da, banka türleri arasında faaliyetleri itibarıyla belirgin farklılıklar bulunmaktadır. Ülkemizde, kalkınma bankaları özellikle Cumhuriyet'in ilk yıllarında ön plandayken, 1950'li yıllardan itibaren mevduat bankaları önem kazanmaya başlamıştır. Bununla birlikte, katılım bankaları da faiz geliri konusunda hassasiyeti bulunan kesimin tasarruflarını ekonomiye dâhil edebilmek adına 1980 sonrası dönemde bankacılık sistemine entegre edilmiştir.

Bankalar uluslararası alanda faaliyet gösteren kurumlardır. Bankaların gerçekleştirdikleri işlemlerde yeknesaklık sağlanabilmesi ve bankaların birbirleri ile etkin bir şekilde iletişim kurabilmeleri açısından uluslararası kabul gören ve en iyi uygulamaları içeren standartların bankacılık sektöründe kullanılması, bankaların birlikte hareket etmelerini sağlamakta ve bankaların maruz kaldığı risklerin yönetiminde önemli bir rol oynamaktadır.

Bankalar tarafından gerçekleştirilen muhasebe ve finansal raporlama işlemlerinin dünya çapında kabul görmüş Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) ile Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na (UFRS) uyumlu bir şekilde gerçekleştirilmesi, hem finansal tabloların karşılaştırılabilirliği açısından, hem de finansal tabloların güvenilirliğini ve anlaşılabilirliğini arttırmak açısından önemli faydalar sağlamaktadır.

Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi, "UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme" (UMS 39) standardının yerini almak üzere 2013 yılında "UFRS 9 Finansal Araçlar" (UFRS 9) standardını yayınlamıştır. UFRS 9, finansal varlıkların ve yükümlülüklerin sınıflandırılması ve ölçülmesi ile ilgili zorunlulukları ve kullanılmakta olan değer düşüklüğü zararı modelinin yerini alacak beklenen kredi riski modelini içermektedir.

“TFRS 9 Finansal Araçlar” (TFRS 9) standardı, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında meydana gelen değişikliklere paralellik sağlanması amacıyla, 1 Ocak 2018 tarihinde ve sonrasında başlayan hesap dönemleri için uygulanmak üzere, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından 19 Ocak 2017 tarihli ve 29953 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.¹

TFRS 9, finansal varlık ve yükümlülüklerin sınıflandırılması ve ölçülmesi ile ilgili zorunluluklar ve gerçekleşen değer düşüklüğü zararı modelinin yerini alacak olan “beklenen kredi riski” modelini içermektedir. Yeni standart gereğince işletmeler, finansal varlıkların ilk muhasebeleştiği tarihte, “varlığa ilişkin ömür boyu beklenen kredi zararının 12 aylık kısmını” kayda almak zorunda olacaklardır. TFRS 9, kredinin kalitesindeki değişikliği baz alarak finansal varlığın ilk kayda alınmasından itibaren üç aşamalı bir yaklaşım içermektedir. Bu üç aşama: “Değer düşüklüğüne uğramamış (ilk muhasebeleştirme)”, “Değer düşüklüğüne uğrama riskinde artış” ve “Değer düşüklüğüne uğramış” aşamalarıdır.² Finansal varlıklar kredinin kalitesi değiştiğinde bu üç aşamadan geçecek ve bu aşamalar şirketin değer düşüklüğü zararını nasıl ölçeceğini ve muhasebeleştireceğini belirleyecektir. Kredi riskinde önemli bir artış olması durumunda değer düşüklüğü için “12 aylık beklenen kredi zararı modeli” yerine “varlığın ömrü boyunca beklenen kredi zararı” modeli kullanılacaktır.³

TFRS 9 standardı mali tablo hazırlayan bütün işletmeleri etkilemektedir. Bununla birlikte, başta bankalar olmak üzere özellikle finansal kuruluşların ve finansal varlık portföyüne sahip işletmelerin beklenen kredi riski modelinden daha çok etkilenmesi öngörülmektedir. Nitekim Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yapılan düzenlemelerle TFRS 9 hükümleri bankacılık mevzuatına dâhil edilmiştir.

¹ **Resmi Gazete**, “TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı”, 19 Ocak 2017, s.1.

² Price WaterHouse Coopers Türkiye, “Yeni Finansal Araçlar Standardı’ Beklenen kredi zararları nedir?”, **UFRS 9 Yayınları**, Sayı.2, 2015, <https://www.pwc.com.tr/tr/services/ufrs/pdf/ufrs-9-beklenen-kredi-zararlari.pdf> (15 Aralık 2018), s.2.

³ Price WaterHouse Coopers Türkiye, “UFRS 9: Finansal Araçlar”, **Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Bülteni**, Ekim 2014, <https://www.pwc.com.tr/tr/services/ufrs/pdf/ufrs-bulteni-finansal-araclar-standardi-cikti.pdf> (15 Aralık 2018), s.3.

22 Haziran 2016 tarihli ve 29750 sayılı Resmi Gazete’de TFRS 9’a uyum amacıyla, 1 Ocak 2018 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmek üzere BDDK tarafından “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” yayımlanmıştır. Bu yönetmelik ile birlikte bankalar TFRS 9 standardı kapsamında karşılık ayırmaya başlamışlardır. Bankalar, yukarıda bahsedilen kredi kalitesindeki üç aşamaya uygun olarak “12 aylık beklenen kredi zarar karşılığı” tutarları ile borçlunun kredi riskinde önemli derecede artış nedeniyle ayrılan “ömür boyu beklenen kredi zarar karşılığı” tutarlarını genel karşılık olarak, borçlunun temerrüdü dolayısıyla ayrılan “ömür boyu beklenen kredi zarar karşılığı” tutarlarını ise özel karşılık olarak ayırmaktadırlar. Bankalar tarafından raporlama dönemlerinde, finansal araçların kredi riskinde ilk muhasebeleştirilmeden bu yana önemli bir artış olup olmadığı değerlendirilmekte ve kredi riskinde önemli ölçüde artış olması durumunda, söz konusu finansal araca ilişkin zarar karşılığı “ömür boyu beklenen kredi zararlarına” eşit bir tutardan ölçülmektedir.

Bu çalışmada, TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı uyarınca BDDK tarafından yayımlanan ilgili düzenlemeler dikkate alınarak, örnek bir yatırım bankası portföyüne uygulanmak üzere beklenen kredi zararı hesaplamalarına yönelik bir model oluşturulması, örnek bir yatırım bankası portföyü dikkate alınarak, ayrılması gereken karşılık rakamlarının oluşturulan model üzerinden hesaplanması, benzer şekilde örnek yatırım bankası portföyü dikkate alınarak TFRS 9 öncesi döneme göre ayrılması gereken karşılık rakamlarının hesaplanması ve son olarak oluşturulan modelle TFRS 9 öncesi dönem sonuçları karşılaştırılarak, karşılaştırma sonuçları üzerinden modelin işlerliğinin ortaya konulması hedeflenmiştir.

Bu çalışmanın birinci bölümünde bankacılık kavramı ile finansal sistem içerisinde bankacılık sektörünün gelişimi hakkında genel bilgi verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde, TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme standardından günümüze tarihsel gelişimi ve içerdiği düzenlemeler ile TFRS 9 düzenlemelerinin Türk bankacılık sektörüne etkileri incelenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde, BDDK düzenlemeleri uyarınca TFRS 9 uygulayan ve uygulamayan bankalarca kredilerin sınıflandırılması ve bunlar için

ayrılacak karşılıklar ile beklenen kredi zararı ölçümüne dayanak teşkil eden kavramlar ve beklenen kredi zararı ölçümü hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın dördüncü ve son bölümünde ise, TFRS 9 uyarınca, örnek bir yatırım bankası portföyü üzerinden TFRS 9 Beklenen Kredi Zarar Karşılığı hesaplamasına yönelik bir model oluşturulmuş olup, oluşturulan model sonuçlarına ve model sonuçlarının TFRS 9 öncesi döneme göre gerçekleştirilen hesaplamalar ile mukayesesine yer verilmiştir.

1. BÖLÜM

FINANSAL SİSTEM İÇERİSİNDE BANKACILIK VE BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ

1.1. Finansal Sistem ve Bankacılık İlişkisi

Teknolojideki hızlı gelişmeler ve küreselleşme faktörü ile birlikte ekonomik aktivitelerin hem ulusal alanda, hem de uluslararası alanda arttığı görülmektedir. Bununla birlikte, finansal sistemin de ekonomik aktivitelerin artmasında önemli bir rolü bulunmaktadır. Finansal sistemin gelişmesi ve finansmana ihtiyaç duyanların finans kaynaklarına ulaşım olanaklarının artması neticesinde, başta şirketler olmak üzere tüm finansman ihtiyacı olanlar kaynaklara daha kolay ulaşabilmekte ve faaliyetlerini daha etkin sürdürebilmektedirler. Finansal sistemin, şirketlerin diğer şirketlerle rekabet edebilmeleri ve faaliyetlerini etkin bir şekilde sürdürebilmeleri açısından önemli bir rolü bulunmaktadır.⁴

Finansman ihtiyacı olanların bu ihtiyaçlarını karşılamada bankalar aracılığıyla elde edebilecekleri krediler, pay senetleri ve tahvil gibi sermaye piyasası araçları, finansal kiralama ürünleri, faktöring gibi bir çok finansal ürün bulunmaktadır.⁵ Finansal sistemler, fonksiyonlarına göre bakıldığında piyasa temelli finansal sistemler ve banka temelli finansal sistemler olarak iki grupta ele alınabilmektedir.⁶ Piyasa temelli finansal sistemlerde emeklilik fonları ve yatırım fonları gibi piyasa aktörleri daha etkinken, banka temelli finansal sistemlerin bulunduğu ülkelerde ise bankalar daha etkindir.⁷

Banka temelli finansal sistemlerin bulunduğu ülkelerde finansal istikrarın sürdürülebilmesi, o ülkelerdeki bankaların güçlü ve sağlam olmasına bağlıdır. Türkiye'deki finansal sistem de banka temellidir ve bu nedenle bankaların güçlü ve

⁴ Ünal Targan, **Finans Kesiminin Reel Sektöre Kaynak Yaratma Kapasitesi**, Yayın No: 31, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayını, 1996, s.9-10.

⁵ Anıl Duman ve Kangkook Lee, "Financial System, Financial Liberalization and Crises. A Tale of Two Countries: Turkey and Korea", 2000, <http://www.ritsumei.ac.jp/~leekk/study/kotur.doc> (9 Ocak 2019), s.5.

⁶ Sara Onur, "Finansal Liberalizasyon ve GSMH Büyümesi Arasındaki İlişki", **Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi**, Cilt.1, Sayı.1, (2012), s.131.

⁷ Halil Altıntaş ve Yücel Ayrıçay, "Türkiye'de Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyüme İlişkisinin Sınır Testi Yaklaşımıyla Analizi: 1987-2007", **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt.10, Sayı.2, (2010), s.72.

dayanaklı olmaları finansal istikrarın sürdürülebilmesi açısından önem arz etmektedir. Örneğin, Türkiye’de 2001 yılında yaşanan krizde bankaların yapıları zayıf olduğundan, krizin etkileri önceki krizlerle kıyaslandığında daha büyük olmuştur.⁸ Türkiye ekonomisi 2001 krizinde 5,96%, 2008 krizinde ise finansal sistemin görece daha güçlü yapısı sayesinde 4,70% küçülmüştür.⁹

Banka temelli finansal sistemlere sahip ülkelerde gerçekleştirilen ekonomik faaliyetlerin büyük bir kısmı bankalar tarafından sağlanmaktadır. Bu nedenle bankalar bu ülkelerin finansal sistemlerinde önemli bir yer tutmaktadır. Bununla birlikte bankalar, ülke ekonomisi açısından bakıldığında sistemik önemi bulunan kuruluşlardır. Türkiye’de 2001 yılında yaşanan krizde görüldüğü üzere, bankacılık sisteminde yaşanan sorunlar ülke ekonomisi üzerinde de ciddi olumsuzluklara neden olabilmektedir. Bu sebeplerle, ülkemiz gibi özellikle banka temelli finansal sistemlere sahip ülkelerde bankacılık geniş ve detaylı bir şekilde düzenlenmeli ve bankalar etkin bir şekilde denetlenmelidir.¹⁰

Yukarıda belirtilen hususlar birlikte değerlendirildiğinde, bankaların ve bankacılık sektörünün özellikle ülkemiz gibi banka temelli finansal sistemlere sahip ülkeler açısından kritik öneme sahip olduğu görülmektedir. Bu nedenle, bu bölümde bankaların ülke ekonomisi açısından önemi anlatılacaktır.

Bu bölümde öncelikle finansal sistem, banka ve bankacılık kavramları ele alınacak, ardından bankaların faaliyetleri ve amaçları ile türleri anlatılacaktır. Devamında ise bankacılığın ekonomiye etkileri ve bankacılık krizleri ile son olarak bankacılıkta regülasyon konusu ele alınacaktır.

1.1.1. Finansal Sistem

Bir ekonomik sistem içerisinde hane halkı, şirketler ve devlet olmak üzere üç temel ekonomik birim bulunmaktadır. Bu birimlerden bazılarının dönem dönem fon fazlalığı bulunurken, aynı dönem içerisinde bazılarının da fon ihtiyacı olabilmektedir. Bu

⁸ Murat Türker, **Finansal Güvenlik Sistemi Erken Uyarı Modeli: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Uygulama ve Politika Önerileri**, Yayın No.313, İstanbul: TBB Yayınları, 2015, s.38.

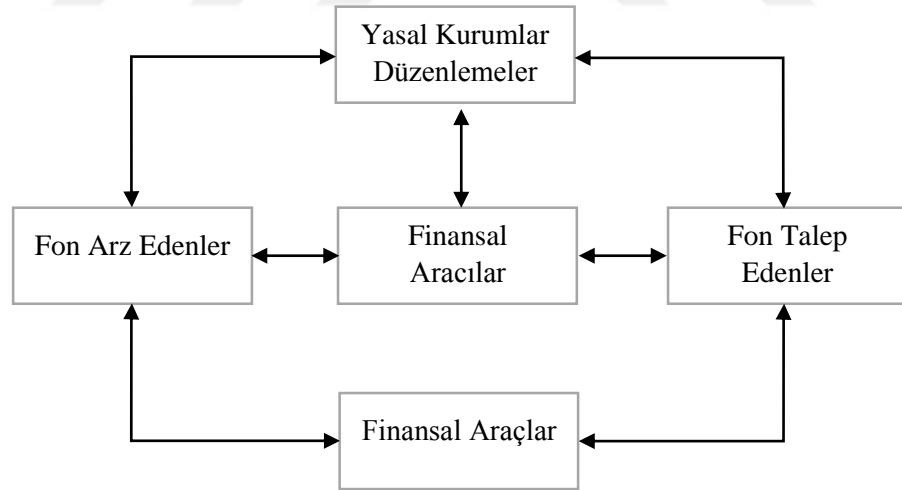
⁹ The World Bank, **GDP Growth (annual %)**, <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=TR> (9 Ocak 2019).

¹⁰ Sinemis Zengin ve Serhat Yüksel, “Likidite Riskini Etkileyen Faktörler: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Bir İnceleme”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı.29, (2016), s.78.

nedenele, bu üç unsurun da erişebileceği ve fon fazlalığı olanlarla fon ihtiyacı olanların buluşabileceği bir sistem ihtiyacı hâsıl olmuştur. İşte “finansal sistem” bu ihtiyacı karşılamaktadır. Kısaca finansal sistem, bir ekonomide fon fazlalığı bulunanlar, fon ihtiyacı bulunanlar, araçlar, araçlar ve yasal düzenlemelerden oluşan yapı olarak tanımlanabilir.¹¹

Finansal sistemden bahsedilebilmesi için; bir yandan fon fazlalığı bulunan bireylerin ya da şirketlerin fon fazlalıklarını finansal sisteme aktarmaları, bir yandan da bir nedenle fon ihtiyacı olanların bu ihtiyaçlarını finansal sistemden karşılamayı talep etmesi gerekir.¹²

Finansal sistemin işleyebilmesi için, bir tarafta gelirinden daha azını tüketen ve neticede fon fazlasına sahip kesim, bir tarafta gelirinden daha fazlasına ihtiyacı bulunan kesim ve bir tarafta da fon fazlası bulunanlarla fon ihtiyacı olanların haklarını ve yükümlülüklerini düzenleyen yasal kurumlar yer almalıdır. Söz konusu fon transferleri yasal kurumların düzenlemeleri ışığında çeşitli finansal araçlar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.¹³ Finansal sistemin yapısı Şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1 : Finansal Sistemin Yapısı

Kaynak: Aslı Afşar, “Finansal Gelişme ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı.36, (2007), s.189.

¹¹ Muharrem Özdemir, **Finansal Yönetim**, 1. Basım, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 1997, s.19-20.

¹² Osman Nuri Aras, **Para Talebi İkaməsi ve Finansal Gelişme**, Bakü: Qafqaz Üniversitesi Yayınları, 2000, s. 156.

¹³ Muharrem Afşar, **Finansal Sistem ve İşleyişi**, Eskişehir: Gülen Ofset, Mart 2006, s.1-2.

Bir ekonominin performansı, genel olarak finansal sistemin performansından etkilenmektedir. Ekonomi açısından bakıldığında, bir finansal sistemin birinci fonksiyonu ekonomide tarafların birbirlerine yaptıkları ödemeleri kolaylaştırmaktadır.¹⁴

Finansal sistemin etkinliği, tüm ekonomilerin sağlıklı işlemesi için önemli bir unsurdur. Finansal sistem etkin ve iyi işlediğinde fonlar katma değer yaratacak değerlere dönüşebilirler. Örneğin, şirketler söz konusu fonları yatırımlarında kullanabilirler ve böylece hem kendi karlılıklarına, hem de ekonominin büyümesine katkı sağlamış olurlar.¹⁵

Özellikle ülkemiz gibi banka temelli ülkelerde bankacılık, finansal sistemin en önemli parçasını oluşturmaktadır. Bu yönüyle bakıldığında bu tarz ülkelerde, finansal sistemin etkinliği bankacılık sektörünü etkilediği gibi, bankacılık sektörünün etkinliği de finansal sistemi etkilemektedir.¹⁶

1.1.2. Banka ve Bankacılık Kavramları

Tüm dünyada birbirine çok yakın şekillerde ifade edilen “banka” sözcüğünün İtalyanca, üzerinde eşyaların alım-satımı veya eşyaların takası yapılan tezgâh, masa anlamlarına gelen “banco” kelimesinden türediği sanılmaktadır.¹⁷

Gerek yasal düzenlemelerde, gerekse konu ile ilgili yazılmış bilimsel eserlerde “banka” kavramına ilişkin kesin bir tanıma rastlanamamaktadır. Bunun en temel sebebi, bankaların çok farklı konularla iştigal olmalarının yanı sıra, bu konulardan sadece bir kısmı ile iştigal olup, banka özelliği bulunmayan işletmelerin de bulunmasıdır. Örneğin, bankalar için “tasarruf kabul eden kurumlar” tanımı yapılırsa, bu durumda mevduat kabul etmeyen kalkınma ve yatırım bankalarının banka olarak kabul edilmemesi gerekir. Benzer şekilde özel tasarruf sandıkları da tasarruf kabul ettikleri için bu durumda banka

¹⁴ Andrew D. Bain, **The Economics Of The Financial System**, 2nd Edition, Southampton: Wiley, 1992, s.2-3.

¹⁵ Laurence M. Ball, **Money, Banking and Financial Markets**, New York: Worth Publishers, 2008, s.1.

¹⁶ Yener Coşkun, **Bankalarda Öz Disiplin Süreçlerinin Etkinliğinin Değerlendirilmesi**, Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, 2008, s.16-17.

¹⁷ Ferudun Kaya, **Bankacılık Giriş ve İlkeleri**, 1. Basım, İstanbul: Beta Yayınları, 2013, s.3.

olarak kabul edilmeleri gerekir. İşte bu nedenle, ülkemizde de yasal düzenlemelerde “banka” kavramına ilişkin net bir tanım yer almamaktadır.¹⁸

Her ne kadar kesin bir tanımlama yapmak zor olsa da genel itibarıyla banka, müşterilerinden mevduat alan, aldığı bu mevduatı çeşitli şekillerde diğer müşterilerine kredi olarak kullandırmayı amaçlayan veya türü itibarıyla asli fonksiyonu müşterilerine kredi vermek ya da kredi almak olan ekonomik kuruluştur. Başka bir tanım olarak banka; para, sermaye ve kredi konularına giren her türlü işlemleri mevzuatın izin verdiği ölçüde yapmaya yetkisi olan ve düzenleyen bir ekonomik birimdir. En basit tanımıyla banka; müşterilerine faiz karşılığında para veren ve müşterilerinden para alan, kredi işlemleri yapan, kambiyo işlemleri gerçekleştiren, kasalarında para ve değerli eşya saklayan ve daha başka ekonomik faaliyetlerde bulunan kuruluşlardır.¹⁹

“Bankacılık” kavramı tahmin edileceği üzere banka tanımı üzerine oluşturulmuştur ve en basit şekliyle bankaların müşterilerinden kaynak toplaması ve topladığı bu kaynakları dağıtması olarak tanımlanabilir.²⁰ Temel olarak bankacılık, mevduat kabulü, toplanan mevduatın kredi olarak kullanılması, para transferi ya da nakit çekimi fonksiyonları etrafında dönmektedir.

Bankacılığın tarihsel gelişimi paranın gelişimi ile yakından ilişkilidir. Dünya tarihindeki en eski bankacılık faaliyetlerinin Sümer ve Babil’ler döneminde, M.Ö. 3500 yıllarında Mezopotamya’da bulunan ve Kızıl Tapınak olarak bilinen bölgede gerçekleştirildiği belgelenmiştir.²¹ Babillerin yaşadığı M.Ö. 2000’li senelerde imparator Hammurabi tarafından çıkarılan yasalarda banka faaliyetlerinin ne şekilde gerçekleştirileceği, borçların ne şekilde tahsil edileceği, ödünç verme faaliyetleri ve teminat unsurları hususlarında hükümler yer almaktaydı.²² Bununla birlikte, tarihi

¹⁸ İlker Birdal, **Banka İşletmeciliği**, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Matbaası, 1993, s.2.

¹⁹ Besti Aliyeva, “Bankacılık Sisteminde İnternetin Olumlu ve Olumsuz Yönleri”, **İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt.5, Sayı.1, (2016), s.238.

²⁰ Tuncay Artun, **İşlevi, Gelişimi, Özellikleri ve Sorunlarıyla Türkiye’de Bankacılık**, 2. Basım, İstanbul: Tekin Yayınevi, 1983, s.11.

²¹ Halil Çivi, **Türkiye’de Bankacılık : Teori Uygulama ve Sonuçlar**, Ankara: Fon Matbaası, 1985, s.1.

²² Selim Tarlan, **Tarihte Bankacılık**, Ankara: Maliye ve Gümrük Bakanlığı Yayını, 1986, s.7.

belgelere göre Eski Mısır'da, Eski Yunan'da ve Roma'da bankacılık faaliyetleri ile uğraşıldığı görülmektedir.²³

Ekonominin gelişmesi ve uluslararası ticaretin önemli boyutlara ulaşması ile birlikte uluslararası anlamda para transferi ihtiyacı parasal kuruluşların kurulmasını gerekli kılmıştır. İlk önceleri sarraflık olarak ortaya çıkan faaliyetler zamanla yerini bankerlik faaliyetlerine bırakmış ve bankerlik faaliyetleri de bankaların doğmasına vesile olmuştur. Özellikle de sanayi devriminin ardından bankacılığın gelişimi hızlanmıştır.²⁴

1609 yılında faaliyete başlayan Amsterdam Bankası ile 1637'de kurulan Venedik Bankası modern anlamda ilk bankalar olarak kabul edilmektedir. 19. yüzyıldan itibaren bankalar ekonomik faaliyetlerin temel unsuru haline gelmişlerdir ve bankalar faaliyetleri itibarıyla uzmanlaşmaya başlamışlardır.²⁵

1.2. Türkiye'de Bulunan Bankaların Faaliyetleri ve Amaçları

Bankalar tarafından gerçekleştirilebilecek faaliyetler bankacılıkla ilgili yasal düzenlemelerde detaylı bir şekilde belirtilmiştir. Buna göre, 1 Kasım 2005 tarihli ve 25983 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yayımı tarihinde yürürlüğe giren 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun "Faaliyet konuları" başlıklı dördüncü maddesinde belirtildiği üzere bankalar, diğer ilgili mevzuatta yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla aşağıda sıralanan faaliyetleri gerçekleştirebilirler:

- *"Mevduat kabulü,*
- *Katılım fonu kabulü,*
- *Nakdî, gayrinakdî her cins ve surette kredi verme işlemleri,*
- *Nakdî ve kaydî ödeme ve fon transferi işlemleri, muhabir bankacılık veya çek hesaplarının kullanılması dahil her türlü ödeme ve tahsilat işlemleri,*
- *Çek ve diğer kambiyo senetlerinin iştirası işlemleri,*
- *Saklama hizmetleri,*

²³ İlker Parasız, **Modern Bankacılık : Teori ve Uygulama**, İstanbul: Banksis Yayınları, 2000, s.5-6.

²⁴ Serpil Canbaş ve Hatice Doğukanlı, **Sermaye Pazarları**, Adana: Karahan Kitapevi, 2007, s.161.

²⁵ Aliyeva, s.238-239.

- *Kredi kartları, banka kartları ve seyahat çekleri gibi ödeme vasıtalarının ihracı ve bunlarla ilgili faaliyetlerin yürütülmesi işlemleri,*
- *Efektif dahil kambiyo işlemleri; para piyasası araçlarının alım ve satımı; kıymetli maden ve taşların alımı, satımı veya bunların emanete alınması işlemleri,*
- *Ekonomik ve finansal göstergelere, sermaye piyasası araçlarına, mala, kıymetli madenlere ve dövize dayalı; vadeli işlem sözleşmelerinin, opsiyon sözleşmelerinin, birden fazla türev aracı içeren basit veya karmaşık yapıdaki finansal araçların alımı, satımı ve aracılık işlemleri,*
- *Sermaye piyasası araçlarının alım ve satımı ile geri alım veya tekrar satım taahhüdü işlemleri,*
- *Sermaye piyasası araçlarının ihraç veya halka arz yoluyla satışına aracılık işlemleri,*
- *Daha önce ihraç edilmiş olan sermaye piyasası araçlarının aracılık maksadıyla alım satımının yürütülmesi işlemleri,*
- *Başkaları lehine teminat, garanti ve sair yükümlülüklerin üstlenilmesi işlemleri gibi garanti işleri,*
- *Yatırım danışmanlığı işlemleri,*
- *Portföy işletmeciliği ve yönetimi,*
- *Hazine Müsteşarlığı ve/veya Merkez Bankası ve kuruluş birlikleri nezdinde oluşturulan bir sözleşme kapsamında üstlenilen yükümlülükler çerçevesinde alım satım işlemlerine ilişkin piyasa yapıcılığı,*
- *Faktöring ve forfaiting işlemleri,*
- *Bankalararası piyasada para alım satımı işlemlerine aracılık,*
- *Finansal kiralama işlemleri,*
- *Sigorta acenteliği ve bireysel emeklilik aracılık hizmetleri,*
- *Kurulca belirlenecek diğer faaliyetler.²⁶*

Yukarıda sıralanan faaliyetler tüm bankalar tarafından gerçekleştirilemezler. İlgili mevzuat uyarınca, mevduat bankaları katılım fonu kabulü işlemleri ile finansal

²⁶ **Resmi Gazete**, “5411 sayılı Bankacılık Kanunu”, Madde: 4, 1 Kasım 2005, https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/mevzuat_0001.pdf (12 Aralık 2018).

kiralama işlemlerini, katılım bankaları mevduat kabulü işlemlerini, kalkınma ve yatırım bankaları ise mevduat kabulü ve katılım fonu kabulü faaliyetlerini gerçekleştiremezler.²⁷

Bankaların en temel amacı, diğer şirketlerde olduğu gibi, gerçekleştirdikleri faaliyetleri neticesinde kar elde etmektir. Bununla birlikte, Bankacılık Kanunu'nun oluşturulma amacı "finansal piyasalarda güven ve istikrar sağlamak, kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak ve tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerini korumak" olarak sıralanmıştır. Dolayısıyla bankaların da dolaylı yoldan finansal piyasalarda güven sağlanmasında ve tasarruf sahiplerinin haklarının korunmasında sorumlulukları bulunduğu söylenebilir.²⁸

Yukarıda sayılan hususlara ilave olarak, fon ihtiyacı olanlara ve piyasaya likidite sağlamak, ödeme sistemleri aracılığıyla müşterilere ödeme kolaylığı sağlamak, para piyasalarına ve sermaye piyasalarına katkı sağlamak, yatırımların artarak ülke ekonomisine katma değer sağlanmasına aracı olmak bankaların diğer amaçları arasında sayılabilir.²⁹

Bankaların temel işlevi, atıl fonların ekonomiye kazandırılması ve bu sayede ülke ekonomisine katma değer sağlanmasıdır.³⁰ Bankalar bu faaliyetleri ile ülke gelirinini ve istihdamın da artmasına katkı sağlamaktadırlar. Bununla birlikte, bankalar sayesinde ekonomide ihtiyaç duyulan alanlara kaynak aktarımı yapılabilmekte ve bu alanların gelişmesi sağlanabilmektedir. Son olarak küreselleşen dünyada bankalar dış ticaret işlemlerinde ülke ekonomilerinin gelişimine destek sağlamaktadır.³¹

²⁷ **Resmi Gazete**, "5411 sayılı Bankacılık Kanunu", Madde: 4, 1 Kasım 2005, https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/mevzuat_0001.pdf (12 Aralık 2018).

²⁸ Mustafa Tevfik Kartal, **Finansal İktisat**, İstanbul: Orion Kitabevi, 2018, s.10.

²⁹ Yıldız Ayanoğlu, Aydın Karapınar, Figen Zaif, Metin Saraçoğlu, Rıdvan Bayırlı, Adem Altay ve Hasan Bal, **Bankaların Yönetimi ve Denetimi**, Yayın No: 2746, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, (2013), s.4-5.

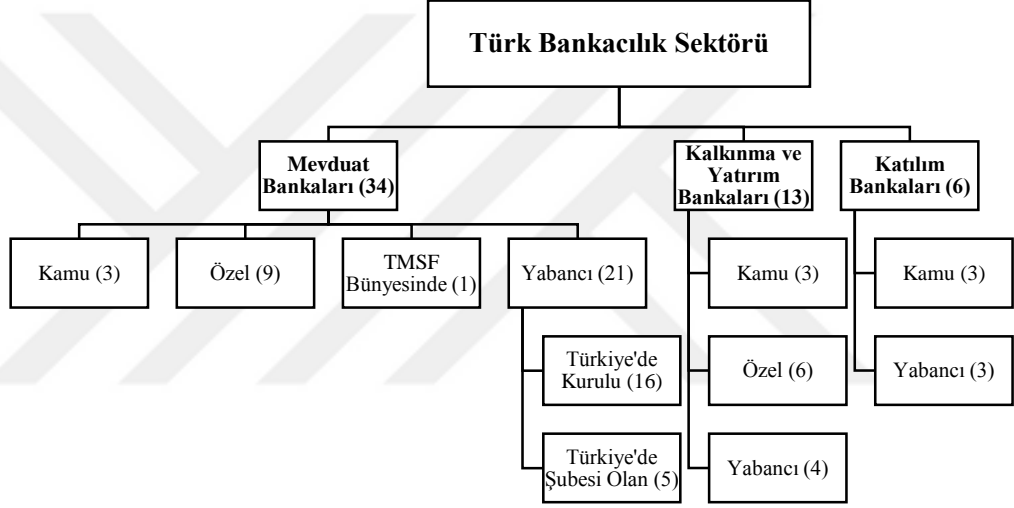
³⁰ Cüneyt Koyuncu ve Berrin Saka, "Takipteki Kredilerin Özel Sektöre Verilen Krediler ve Yatırımlar Üzerindeki Etkisi", **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı.31, (2011), s.113.

³¹ İbrahim Arslan ve Sevda Yapraklı, "Banka Kredileri ve Enflasyon Arasındaki İlişki: Türkiye Üzerine Ekonometrik Bir Analiz 1983-2007", **Ekonometri ve İstatistik Dergisi**, Sayı.7, (2008), s.88.

1.3. Türkiye’de Bulunan Bankaların Türleri

Bankalar çeşitli kıstaslar dâhilinde gruplandırılabilirler. Bu gruplandırmalarda öne çıkan kriterler faaliyet alanları ve sermaye yapılarıdır. Bankacılık Kanunu’nda da bankalar sınıflandırılırken faaliyet alanlarına göre ayırım yapılmıştır.

Faaliyetleri itibarıyla bankalar; merkez bankaları haricinde ticari bankalar, katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankaları olmak üzere üç başlıkta gruplandırılabilirler.³² Türkiye’de türlerine göre faaliyet gösteren bankalar toplam banka sayısı bilgisi ile birlikte Şekil 2’de gösterilmektedir.

Şekil 2 : Banka Türleri İtibarıyla Türkiye’de Faaliyet Gösteren Bankalar

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, “09/04/2019 Tarihi İtibarıyla Gruplar Bazında Banka ve Bankaların Şube Sayıları”, https://www.tbb.org.tr/modules/banka-bilgileri/banka_sube_bilgileri.asp (9 Nisan 2019), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, “Bankalar”, <https://www.bddk.org.tr/Kuruluslar-Kategori/Bankalar/1> (9 Nisan 2019).

1.3.1. Merkez Bankaları

Merkez bankaları, genel olarak ülkelerin para ve kur politikalarının yönetilmesinden sorumlu kurumlardır. Açık piyasa işlemleri, zorunlu karşılık oranları ve reeskont oranları gibi araçlardan faydalanarak ülkedeki para miktarını etkilerler ve bu sayede hedeflerine ulaşmaya çalışırlar. Merkez bankalarının fon kaynaklarını ise zorunlu karşılıklar nedeniyle bünyesinde tutulan karşılıklar, dolaşımdaki banknotlar ve birikmiş

³² Alptekin Güney, **Banka İşlemleri**, İstanbul: Beta Basım, 2010, s.1.

karlar oluştururken, fon kullanımlarını ise çoğunlukla döviz, altın, reeskont ve devlet tahvili ile bono işlemleri oluşturmaktadır.³³

Ülkemizde de, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), para ve kur politikalarının temel olarak yönetilmesinden sorumlu kurum olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. TCMB'nin 5 farklı alanda kanunlar ile düzenlenen görev ve sorumlulukları bulunmaktadır:

- 1) Fiyat İstikrarı
- 2) Finansal İstikrar
- 3) Döviz Kuru Rejimi
- 4) Banknot Basma ve İhraç İmtiyazı
- 5) Ödeme Sistemleri

Fiyat istikrarını sağlamak, TCMB'nin temel amacıdır. Fiyat istikrarını sağlama görevinde TCMB, her türlü araç bağımsızlığına sahiptir. Finansal istikrarı sağlamak ise, TCMB için destekleyici amaç özelliği taşımaktadır. Bununla birlikte, hükümet ile birlikte ülkedeki döviz kuru rejimini belirlemek ve uygulamak, ülkedeki döviz ve altın rezervlerini saklamak ve ülke menfaatleri gözetilerek yönetmek TCMB'nin bir diğer görevidir. Bununla birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kendisine süresiz olarak verilen görevle Türkiye'de banknot basmakla yetkili tek kurum TCMB'dir.³⁴

1.3.2. Mevduat Bankaları (Ticari Bankalar)

İlk ortaya çıkan bankacılık türü olarak bilinen ve ticari bankalar olarak da isimlendirilen mevduat bankaları, *“bir yıla kadar kısa vadeli işlemlerle topladıkları, genellikle büyük şirket ve kuruluşlardan oluşan müşterilerinin üretim ve ticaret faaliyetlerini finanse etmek amacıyla kullanan”*³⁵ bankalardır.

³³ Canbaş ve Doğukanlı, s.147.

³⁴ TCMB, “Genel Bakış”, <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkında/Genel+Bakış> (20 Ocak 2019).

³⁵ Yurdagül Özata, “Türk Bankacılık Sisteminin Gelişimi ve Yabancı Bankaların Sistem İçindeki Rolü”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010), s.6.

Mevduat bankalarının temel fon kaynağını müşterilerinden topladığı vadesiz ve vadeli mevduatlar oluşturmaktadır. Özetle mevduat bankaları, her türlü mevduat toplayan, topladığı mevduatı kredi olarak kullandıran ve daha başka bankacılık faaliyetleri gerçekleştiren kurumlardır.³⁶

En önemli fon kaynağı mevduat olan mevduat bankalarının, bunun dışında sendikasyon kredileri, özkaynaklar, bankalararası para piyasasından sağlanan krediler, devlet iç borçlanma araçları, mevduat sertifikaları ve tahvil ihracı gibi fon kaynakları da bulunmaktadır. Bu bankalar topladıkları fon kaynaklarını müşterilerine kredi olarak kullandırılabilirler ya da menkul kıymetler gibi araçlara yatırım yapabilirler.³⁷

Mevduat bankaları, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda *“Bu Kanuna göre kendi nam ve hesabına mevduat kabul etmek ve kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubeleri”*³⁸ şeklinde tanımlanmıştır.

1.3.3. Katılım Bankaları

Katılım bankaları, İslam dinini esas alan, dayanağı Kur'an-ı Kerim ve sünnet olan İslami kurallar dâhilinde oluşturulan, faaliyet koşulları yasal mevzuatla belirlenen bankalardır.³⁹ Katılım bankaları, özünde inancı uyarınca faiz geliri elde etmek istemeyen kesimin elinde bulunan fonların ekonomiye kazandırılması amacı taşır. Katılım bankaları, yaptığı işlemlerde faiz kullanmayan ve bu yönüyle inancı gereği hassasiyeti bulunan kişilere hizmet sunan kurumlar olarak tanımlanabilir.⁴⁰

Katılım bankaları, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda *“Bu Kanuna göre özel cari ve katılma hesapları yoluyla fon toplamak ve kredi kullandırmak esas olmak üzere*

³⁶ Afşar, s.125.

³⁷ Mehmet Takan, **Bankacılık Teori Uygulama ve Yönetim**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2002, s.2.

³⁸ **Resmi Gazete**, “5411 sayılı Bankacılık Kanunu”, Madde: 3, 1 Kasım 2005, https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/mevzuat_0001.pdf (12 Aralık 2018).

³⁹ Raif Parlakkaya ve Suna Akten Çürük, “Finansal Rasyoların Katılım Bankaları ve Geleneksel Bankalar Arasında Bir Tasnif Aracı Olarak Kullanımı: Türkiye Örneği”, **Ege Akademik Bakış**, Cilt.11, Sayı.3, (2011), s.398.

⁴⁰ Cemil Şenel, “Olumsuz Ekonomik Dönemlerde Bankaların Kredilendirme Davranışlarının Analizi-2008-2016 Dönemi Türk Bankacılık Sisteminde Bir Uygulama”, **(Yayınlanmamış Doktora Tezi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017)**, s.37.

faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubeleri"⁴¹ şeklinde tanımlanmıştır.

Katılım bankaları, ilgili yasal düzenlemeler uyarınca müşterilerinden “özel cari hesap” ve “katılma hesabı” adıyla fon toplayan ve müşterilerine kredi kullandırılan finansal kurumlardır. Özel cari hesaplar mevduat bankalarındaki vadesiz hesaplarla benzerlik göstermekte olup, müşteriler bu hesaplarında yer alan bakiyeleri istedikleri zaman kullanabilirler. Katılma hesapları ise, mevduat bankalarındaki vadeli hesaplardan farklılık göstermekte olup, bu hesaplara müşteriler tarafından yatırılan fonların katılım bankasınca kullandırılmasından doğan kar ya da zarara katılımı esas alan hesaplardır.⁴²

1.3.4. Kalkınma ve Yatırım Bankaları

Kalkınma bankaları, “*kalkınmada öncelikli yöre ve sektörlerin finansman ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan*” bankalardır.⁴³ Kalkınma bankaları, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, ülkelerin kalkınma sürecine destek olan kurumlardır.⁴⁴

Kalkınma bankaları tarafından birçok sektörel çalışma yapılmakta ve yatırım etütleri ve projeleri hazırlanmaktadır. Bu projeler için gereken finansman ihtiyacı ise kalkınma bankası tarafından doğrudan kredi olarak kullandırılabilceği gibi diğer finans kurumlarına geri ödeme konusunda garanti verilerek de sağlanabilmektedir. Kalkınma bankaları mevzuat uyarınca mevduat kabul edemedikleri için, kullandıracakları kredilerin finansmanını hükümet fonlarından ya da uluslararası finans kurumlarından borçlanarak karşılamaktadırlar. Bazı durumlarda kalkınma bankaları tahvil de ihraç ederek finansman yaratabilmektedir.⁴⁵

Yatırım bankaları, uzun vadeli fon ihtiyaçlarını karşılamak isteyenlerle, fon arz edenler arasında finansal aracılık eden banka sistemi şeklinde tanımlanabilir. Yatırım bankaları, faaliyet gösterdiği ülkede güven ve yatırım ortamının sağlanmasında rol

⁴¹ **Resmi Gazete**, “5411 sayılı Bankacılık Kanunu”, Madde: 3, 1 Kasım 2005, https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/mevzuat_0001.pdf (12 Aralık 2018).

⁴² Şenel, s.38.

⁴³ Güney, s.5.

⁴⁴ Parasız, s.292.

⁴⁵ Metin Toprak ve Metin Coşkun (Ed.), **Bankacılık ve Sigortacılığa Giriş**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri, 2012, s.32-33.

oyunmaktadır. Bu bankaların varlığı ve etkinliği, sermaye piyasalarının gelişim ölçütlerinden biri olarak kabul edilmektedir.⁴⁶ Yatırım bankaları bunların yanı sıra, takas ve saklama bankacılığı gibi, özel kanunlarla görevlendirildikleri hususlarda da faaliyet gösterebilmektedirler.

Kalkınma ve yatırım bankaları, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda bir arada ve *“Bu Kanuna göre mevduat veya katılım fonu kabul etme dışında; kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren ve/veya özel kanunlarla kendilerine verilen görevleri yerine getiren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubeleri”*⁴⁷ şeklinde tanımlanmıştır.

1.4. Bankacılığın Ekonomiye Etkileri

Özellikle ülkemiz gibi banka temelli finansal piyasalarda, bankacılık sektörünün finansal sistem içerisindeki payının büyüklüğü ve diğer sektörleri de etkileme kabiliyeti birlikte düşünüldüğünde, bankacılığın ülke ekonomisi üzerinde önemli etkilerinin bulunması kaçınılmazdır.⁴⁸ Bankacılığın ekonomi üzerindeki en temel etkisi sahip olduğu aracılık fonksiyonudur.⁴⁹ Bu fonksiyon sayesinde bankalar, ekonomide fon fazlalığı bulunanlar ile fon ihtiyacı bulunanlar bankalar aracılığıyla bir araya getirilmekte ve bankaların mevduat toplama ve kredi kullandırma mekanizmaları sayesinde bankalar aracılık rolünü yerine getirmektedir.⁵⁰

Kredilendirme, finansal aracılık konusunda bankaların en önemli fonksiyonudur. Bankalar fon fazlası bulunanlardan topladıkları mevduatları, fon ihtiyacı olanlara kredi olarak kullandırmakta, karşılığında ise kredi müşterilerinden elde ettikleri faiz veya kar payı gelirini mevduat müşterilerine dağıtmaktadır. Özetle bankacılık sektörü, fon fazlası olanlarla fon ihtiyacı olanların bir araya geldiği bir ortam

⁴⁶ Şenel, s.37.

⁴⁷ **Resmi Gazete**, “5411 sayılı Bankacılık Kanunu”, Madde: 3, 1 Kasım 2005, https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/mevzuat_0001.pdf (12 Aralık 2018).

⁴⁸ Ayşen İşcan, “Banka Kredilerindeki Daralmanın Ekonomik Etkileri ve Krizlerdeki Gelişimi”, (TCMB **Uzmanlık Yeterlilik Tezi, 2003**), <http://www3.tcmb.gov.tr/kutuphane/TURKCE/tezler/ayseniscan.pdf> (10 Nisan 2019), s.1.

⁴⁹ Süleyman Kale, “Türk Bankacılık Sektörünün Aracılık Fonksiyonu”, **Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt.2, Sayı.3, (2017), s.210.

⁵⁰ Nalan Işık, “Banka Kredisi, İnovasyon, Ekonomik Büyüme İlişkilerinin Analizi: G-20 Örneği”, **Bankacılık ve Sermaye Piyasası Araştırmaları Dergisi**, Cilt.1, Sayı.2, (2017), s.54.

sağlamaktadır. Böylece fon fazlası olanlar fonlarına getiri sağlarken, bankalardan bu fonları kredi olarak kullanan taraflar ise yatırımlarını gerçekleştirerek ülkedeki ekonomik faaliyetlerin sürmesini ve artmasını sağlamaktadır. Bununla birlikte, söz konusu ekonomik faaliyetlerdeki artış istihdam artışına ve devletin de vergi gelirlerinin artmasına katkı sunmaktadır.⁵¹

Bankacılık sektörünün ekonomiye sağladığı önemli katkılardan bir tanesi de büyümenin finanse edilmesidir.⁵² Bankalar, fon fazlası olanların fonlarını fon ihtiyacı olanlara aktarmakla gerek tüketimin, gerekse yatırımların finansmanını sağlamaktadır. Neticede, hem tüketimdeki artış, hem de yatırımlardaki artış sebebiyle ülke ekonomisinin büyümesine bankalar aracılığıyla katkı sağlanmaktadır.

Bankacılık sektörünün ekonomiye sağladığı bir başka katkısı da finansal gelişim ve finansal istikrar konusundadır. Bankalar gelişen teknoloji ile birlikte, müşteri ihtiyaçlarına karşılık verecek yeni ürünler ve hizmetler geliştirmekte ve böylece finansal sistemlerin gelişmesine katkı sağlamaktadırlar. Örneğin mobil uygulamalardaki artış sayesinde bankacılık işlemlerine erişim kolaylaşmış ve böylece finansal sektörün gelişmesine imkân sağlanmıştır.⁵³

Bankacılık sektöründe meydana gelen değişimler ve gelişimler sistemik risk boyutuyla ekonomiyi etkileyebilmektedir. Sistemik risk kavramı, “*bir sistemi oluşturan bileşenlerin tamamının çökmesi ihtimali*” şeklinde tanımlanabilmektedir.⁵⁴ Bankaların birbirleri arasındaki karmaşık borç ve alacak ilişkileri vb. nedenlerle bankaların birbirlerine bağımlılıkları söz konusu olduğundan, sektörde birkaç bankanın yaşadığı sorun tüm bankacılık sektörünü ve neticede ekonomiyi etkileyebilmektedir. Örneğin, 2001 yılında ülkemizde meydana gelen krizde görüldüğü üzere, bankacılık temelli

⁵¹ Kartal, s.19.

⁵² Dilek Tandoğan ve Hasan Özyurt, “Bankacılık Sektörünün Ekonomik Büyüme ve Sürdürülebilir Ekonomik Kalkınma Üzerine Etkisi: Türkiye Ekonomisi Üzerine Nedensellik Testleri (1981-2009)”, **Marmara İİB Dergisi**, Cilt.35, Sayı.2, (2013), s.53.

⁵³ Başak Tanınmış Yücememiş ve Erişah Arıcan, “Ekonomik Gelişmeler ve Seçilmiş Göstergelerle Türkiye’de Bankacılık Sektörü”, **Finans Politik & Ekonomik Yorumlar**, Cilt.54, Sayı.626, (2017), s.62.

⁵⁴ Bülent Navruz, **Bankacılıkta Sistemik Risk Sorunu ve Pigovian Çözüm Yaklaşımı: Türk Bankacılık Sektörü Açısından Bir Değerlendirme**, Yayın No: 330, İstanbul: TBB Yayınları, 2019, s.25.

başlayan kriz ekonomik krize dönüşmüştür. Bu nedenle sistemik riskin düzenleyici ve denetleyici otoriteler tarafından etkin bir şekilde yönetilmesi önem arz etmektedir.

Ekonomi açısından bakıldığında, bankacılık sektörünün üstlendiği rollerden bir tanesi de rekabettir.⁵⁵ Bankacılık sektöründe yer alan çok sayıda bankanın bulunması, fon ihtiyacı olan müşterilere rekabet nedeniyle daha uygun fiyatlardan fon aktarılmasını sağlamaktadır. Bununla birlikte, bankalar tarafından fonlanan şirketler dikkate alındığında, hem şirketler bazında, hem de sektörel bazda gelişim sağlanmasına ve işkolları arasında rekabetin gelişmesine ve dolayısıyla işletmelerde verimlilik ve etkinlik artışına, neticede ürünlerin ve hizmetlerin kalitesinde ve hatta fiyatlarında iyileşmeye imkân sağlayacaktır.⁵⁶ Sonuç olarak, gerek bankacılık sektöründe yaşanan rekabet, gerek iş kolları itibarıyla yaşanan rekabet ülke ekonomisinin gelişimine pozitif katkı sağlayacaktır.

1.5. Bankacılık Krizleri

Genel olarak bankacılık krizleri, banka bilançolarının bozulması ve banka bilançolarının aktif yapılarının kötüleşmesi kaynaklı meydana gelmektedir.⁵⁷ Bankaların müşterilerine kullandırdıkları kredilerin geri ödenmemesi, reel sektörde meydana gelen küçülme sebebiyle banka bilançolarının aktif yapılarının bozulması krizlerin temel nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır.⁵⁸

Bankacılık krizi teşhis edilirken sektördeki sıkıntının tek bir bankadan ya da az sayıda bankadan mı kaynaklandığı, yoksa sistemik risk boyutuyla bütün sektörü ilgilendiren bir sıkıntı olup olmadığını analiz etmek çok önemlidir.⁵⁹ Çünkü bir bankanın

⁵⁵ Gamze Göçmen Yağcılar, "Türk Bankacılık Sektörünün Rekabet Yapısının Analizi", (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010), s.16.

⁵⁶ Kartal, s.21.

⁵⁷ Aslan Eren ve Bora Süslü, "Finansal Kriz Teorileri Işığında Türkiye'de Yaşanan Krizlerin Genel Bir Değerlendirmesi", *Yeni Türkiye*, Sayı.41, (2001), s.664.

⁵⁸ Mehmet Ali Polat, "Türkiye Kaynaklı Finansal Krizlerin Anatomisi", *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, Cilt.6, Sayı.1, (2019), s.329.

⁵⁹ Koray Ateş, "Finansal Krizlerden Bankacılık Krizlerine Bir Değerlendirme", *Piyasa Dergisi*, Sayı.11, (2004), s.204.

yaşadığı sıkıntılar tüm bankacılık sektörünü etkilemeyebilir, ancak sistemik öneme sahip bankaların yaşadığı sıkıntılar sistemik bir krize neden olabilir.⁶⁰

Bankacılık krizleri para krizleri ile kıyaslandığında, bankacılık krizlerinin etkileri görece daha uzun sürmekte ve etkileri para krizlerine göre daha şiddetli olmaktadır.⁶¹ Bununla birlikte, bankacılık krizleri ile para krizlerinin aynı anda gerçekleşmesi durumu “ikiz kriz” olarak adlandırılmaktadır.⁶²

1.6. Bankacılıkta Regülasyon

Kamu yararı kavramı, bir toplumda kıt kaynakların paydaşlar arasında etkin bir şekilde dağıtılmasının sağlanması şeklinde tanımlanabilir. Her ne kadar tam rekabet piyasalarında bu dağıtımın piyasa mekanizması ile etkin bir şekilde gerçekleşebileceği ifade edilse de, gerçek hayatta uygulanabilirliği bulunmamaktadır. Bu sebeple, devlet otoritesi kamu yararını hedefleyerek müdahalelerde bulunmaktadır.⁶³ Kamu yararı teorisi uyarınca, piyasadaki istenmeyen sonuçların önlenmesinde regülasyonlar etkili olabilmektedir.⁶⁴

Fransızca “régulation”⁶⁵ kelimesinden dilimize geçmiş olan “regülasyon” kavramı, piyasaların düzenlenmesi açısından teknik bir kavram olarak kullanılmaktadır. Piyasalar açısından bakıldığında regülasyon, devlet eliyle gerçekleştirilen düzenlemeler olarak tanımlanabilir.

Literatürde regülasyon ile alakalı bir çok tanım bulunmaktadır. Regülasyonun hem düzenleme, hem de denetleme fonksiyonu olduğu düşünüldüğünde regülasyon, belirli bir faaliyete yönelik kuralların belirlenmesi (düzenleme) ve bu kurallara uyumun

⁶⁰ Turan Yay, Gülsüm Gürkan Yay ve Ensar Yılmaz, **Küreselleşme Sürecinde Finansal Krizler ve Finansal Düzenlemeler**, Sayı.47, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları, 2001, s.140.

⁶¹ Güven Delice, "Finansal Krizler: Teorik ve Tarihsel Bir Perspektif", **Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**, Sayı.20, (2003), s.61.

⁶² Graciela L. Kaminsky and Carmen M. Reinhart, “The Twin Crises: The Causes of Banking and Balance-of-Payments Problems”, **The American Economic Review**, Vol.89, No.3, (1999), s.475.

⁶³ Fuat Oğuz, **Devlet ve Piyasa: Regülasyon Ekonomisine Giriş**, 1. Basım, İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2011, s.73.

⁶⁴ Oğuz, s.91.

⁶⁵ Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, “regülasyon”, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts (29 Ocak 2019).

kontrol edilmesi (denetim) olarak tanımlanabilir.⁶⁶ Bununla birlikte, başka bir tanıma göre “devletin iktisadi ve sosyal amaçlarını gerçekleştirmek için yapmış olduğu her türlü düzenleme” regülasyon olarak tanımlanmıştır.⁶⁷

Teknolojinin ve küreselleşmenin etkisiyle finansal piyasalarda ve özellikle bankacılık sisteminde yaşanan hızlı değişimler ülkeler arasındaki sınırları neredeyse kaldırmış ve finansal sistemleri birbirlerine yaklaştırmıştır. Uluslararası anlamda bankaların birbirlerine bu kadar bağımlı hale gelmeleri ve bankacılık sisteminden kaynaklanan risklerin olası etkileri de düşünülerek bankacılık sisteminin regüle edilmesi bir zorunluluk halini almıştır.

Bankacılık sisteminde regülasyonlar yapılmasının temel amacı, piyasada bulunan aktörlere yönelik kurallar koyarak piyasanın etkinliğini sağlamak ve aktörler arasında yeterli rekabet yaratmaktır. Bankacılık regülasyonları genel olarak rekabetin korunması, ekonomik parametreler ve piyasaya giriş konularında düzenlenmektedir.⁶⁸

Bankacılıkta regülasyonun dört temel işlevi bulunmaktadır. Bu işlevler piyasaların düzenlenmesi, piyasaların denetlenmesi, piyasaların yönetilmesi ve piyasaların yönlendirilmesidir. Bu dört işlev, birbirlerinin tamamlayıcısı konumundadır. Bu regülasyon döngüsü tam ve doğru olursa piyasa başarısızlığı önlenir.⁶⁹

Finansal kurumların denetlenmesi için ülke yönetimleri çeşitli otoriteler oluşturmakta ve bu otoriteleri yetkilendirmektedirler. Günümüz dünyasında küreselleşmenin etkisiyle piyasalara katılım serbesttir. Bununla birlikte, her ülkenin gelişmişlik düzeyine göre bankaların ilgili piyasalarda aldıkları risk de değişkenlik göstermektedir. Bu nedenle küresel finansal sisteme yönelik olarak uluslararası organizasyonlar oluşturulmuş ve bu organizasyonların belirlediği kurallara uyum konusunda zorunluluklar getirilmiştir. Dünya Bankası, Basel Komitesi, Uluslararası Para

⁶⁶ Berna Tepe ve Şahin Ardiyok, “Devlete yeni rol: Regülasyon”, **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt.37, Sayı.1, (Mart 2004), s.107.

⁶⁷ Sinan Sarısoy, “Düzenleyici Devlet ve Regülasyon Uygulamalarının Etkinliği Üzerine Tartışmalar”, **Maliye Dergisi**, Sayı.159, (Temmuz-Aralık 2010), s.279.

⁶⁸ Tepe ve Ardiyok, s.108.

⁶⁹ Oğuz, s.19.

Fonu ve Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu bu organizasyonlara örnek olarak verilebilir.

1.7. Bankacılıkta Uluslararası Muhasebe Standartlarının Kullanımı

Bankalar uluslararası alanda faaliyet gösteren kuruluşlardır. Bu nedenle bankaların, uluslararası kabul görmüş standartlarla uyumlu bir şekilde faaliyet göstermesi, her ne kadar ülkeler farklı olsa da, işlemlerin mahiyeti itibarıyla yeknesak olmasını sağlayacağından bankaların karşı karşıya kaldığı riskleri belli oranda azaltacaktır. Uluslararası standartlar sayesinde ekonomide bankaların karar alma süreçleri iyileşmekte ve standartlar uluslararası finansal sistemin güçlenmesine katkı sağlamaktadır.

Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) ile Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) dünya çapında kullanılan ilkelere birlik sağlamayı hedeflemektedir. Bankacılık sektörü açısından bakıldığında da, UMS ve UFRS'lerin kullanımı sayesinde bankacılık sektörü ile ilişkili tüm tarafların birlik içinde hareket etmesi sağlanmaktadır.⁷⁰

Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının bankacılık sektöründe kullanım amaçları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Kamu yararı gözetilerek, finansal tablolarda ve bankaların diğer finansal raporlarında bilgilerin tüm şeffaflığıyla ve karşılaştırılabilir olarak yayınlanmasının sağlanması,
- Bankaların performansının doğru analiz edilmesi ve geleceğe yönelik gerçekçi planlar oluşturulması,
- Standartlar vasıtasıyla bankalara yaptırımlar uygulayarak bankacılık sisteminin gelişiminin sağlanması,
- Standartlarının kullanımının sıkı bir şekilde takip edilerek, bankacılık sektöründe tek ve etkin bir dil kullanılmasını sağlamak,

⁷⁰ Aysel Gündoğdu (ed.), **Küresel Kriz Sonrası Gelişmeler Işığında Bankacılığın Temelleri**, 1. Basım, İstanbul: Nobel Yayınevi, 2016, s.95.

- Uluslararası tecrübelerin standartlar vasıtasıyla ulusal alana aktararak bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan risklerin etkin bir şekilde yönetilmesi.⁷¹

Günümüzde, UMS ve UFRS'ler dünyada pek çok kişi ve kuruluş tarafından bir çok alanda kullanılmakta olup, kullananlar ve kullanım alanları her geçen gün genişlemektedir.

⁷¹ Mikail Erol ve Muhsin Aslan, "Uluslararası Muhasebe ve Denetim Standartlarının Gelişmesi", **Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi**, Sayı.12, (Ocak 2017), s.58-59.

2. BÖLÜM

TFRS 9: FİNANSAL ARAÇLAR STANDARDI

Risk, bir işletmenin sahip olduğu varlıkların değerinde veya beklenen getirisinde azalışa ya da işletmenin borç veya faiz yükünde artışa sebep olabilecek olumsuz sonuçlar ortaya çıkarabilecek mali olaylar şeklinde tanımlanabilmektedir.⁷² İşletmeler faaliyetleri itibarıyla kredi riski, operasyonel risk, faiz oranı riski, enflasyon riski, likidite riski ve döviz kuru riski gibi bir takım risklere maruz kalabilmektedirler.⁷³

İşletmelerin faaliyetleri ve faaliyet sonuçları ile ilgili olarak işletme içinde ya da üçüncü taraflara yapılabilecek hatalı ya da eksik raporlamalar da operasyonel risk başlığı altında önemli bir alt başlık olarak karşımıza çıkmaktadır.

İşletmelerin faaliyet sonuçlarını gerçeğe uygun şekilde raporlamasının önündeki en temel engeller ülkelerin kendilerine has düzenlemelerinin bulunması ve aynı konunun aynı ülke içerisinde farklı mevzuatlarda farklı şekillerde düzenlenmiş olabilmesidir. Dünya üzerindeki tüm işletmeler için geçerli olan bu engelleri çözebilmek adına muhasebeye yönelik ortak bir raporlama dili geliştirmek amacıyla ilgili yasal otoriteler tarafından bir takım çalışmalar yapılmış ve neticede bu çalışmalar standartlaştırılarak Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) yayınlanmıştır.⁷⁴

Muhasebe ve finansal raporlama standartları; bir işletmenin faaliyetleri neticesinde muhasebe bilgi sisteminde oluşturulan bilgilerin, o bilgileri kullanacak olanların benzer özelliklere sahip olayları işletme ayırt etmeksizin gerçeğe uygun biçimde

⁷² Emine Çına Bal ve Veli Öztürk, “Türkiye Muhasebe Standardı TMS - 39 “Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçüm” Kapsamında Türev Ürünlerin Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlı Kullanımı: Forward Örneği”, **İşletme Araştırmaları Dergisi**, Sayı.5, (2013), s.124.

⁷³ Remzi Örtün ve İpek Örtün, **Türev Finansal Araçlar ve Muhasebe Uygulamaları**, 1. Basım, Ankara: Gazi Kitabevi, 2001, s.15.

⁷⁴ Abitter Özulucan, Seçkin Arslan ve Dursun Keleş, “Menkul Kıymetlerin TMS 39 ve TFRS 9 Çerçevesinde Muhasebeleştirilmesi”, **Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt.10, Sayı.4, (2017), s.236.

güvenle mukayese edebilmesi için oluşturulmuş kurallar bütünü şeklinde tanımlanabilmektedir.⁷⁵

İşletmeler tarafından gerçekleştirilen işlemlerin muhasebeleştirilmesine ve raporlanmasına yönelik standartların belirlenmesine ilişkin olarak Dünya genelinde gerçekleştirilen çalışmalara paralel olarak ülkemizde de benzer şekilde çalışmalar yapılmakta ve standartlar yayınlanmaktadır. Muhasebe ve finansal raporlamaya ilişkin Dünya’da ve ülkemizde standartlarla ilgili faaliyet gösteren kurumlar ve bu kurumlar tarafından gerçekleştirilen çalışmalar Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1
Muhasebe ve Raporlama Standartları ile İlgili Dünya’daki ve Türkiye’deki
Düzenleyici Otoriteler ve Gerçekleştirilen Çalışmalar

Dönem	Uluslararası Düzenleyici Otorite	Uluslararası Düzenleme	Türkiye Düzenleyici Otorite	Türkiye Düzenleme
1973 – 2001	Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASB)	Uluslararası Muhasebe Standartları (IAS)	Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği (TMUD)	Türkiye Muhasebe Standartları (TMS)
			Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK)	
2001 – ...	Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB)	Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS)	Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK)	Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS)
			Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK)	

Kaynak: Mehmet Ünsal MEMİŞ ve Kayahan TÜM, “Döviz Cinsinden Alımlarda Döviz Alım Opsiyonları ve Riskten Korunma Muhasebesi”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı.65, Ocak 2015, s. 50.

⁷⁵ Murat Güleriyüz, “Finansal Araçların Vergi Usul Kanunu ve Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları’na Göre İncelenmesi”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014), s.2.

Faaliyete geçtiği 1973 yılından 2001 yılına kadar, uluslararası düzeyde muhasebe standartları oluşturma ve yayınlama görevi Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASC) tarafından üstlenilmiştir. 2001 yılında ise, kapsamın genişletilmesi ve etkinliğin artırılması gayesiyle Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) kurulmuş ve IASC standart oluşturma vb. tüm yetkilerini IASB'ye devretmiştir.⁷⁶ Tablo 1'de de görüldüğü üzere IASC tarafından yayımlanmış standartlar IAS (International Accounting Standard – Uluslararası Muhasebe Standardı) koduyla, IASB tarafından yayımlanmış standartlar ise IFRS (International Financial Reporting Standard – Uluslararası Finansal Raporlama Standardı) koduyla anılmaktadır.

Benzer şekilde ülkemizde de muhasebe işlemlerinde standardın sağlanması ve finansal tabloların gerçeğe uygun şekilde sunulması Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) aracılığıyla sağlanmaktadır.⁷⁷ TMS ve TFRS'lerde temel ölçüt gerçeğe uygun değer ölçüsüdür. Bu yönüyle bakıldığında, tarihi maliyet ölçütü dışındaki diğer ölçütler gerçeğe uygun değeri belirlemeye yönelik ölçütlerdir. Bu sayede, finansal tablolarda işletmelerin sahip oldukları varlıkların ve mevcut yükümlülüklerinin cari piyasa değerleri ile raporlanması sağlanmış olmaktadır.⁷⁸

Türkiye Bankalar Birliği (TBB) tarafından 1962 yılında yayınlanan, kredi talep eden şirketlerin düzenleyecekleri bilanço ve gelir tablosu formatları bankacılık alanında muhasebeye yönelik ilk düzenlemedir. TBB tarafından hazırlanan “Bankalar İçin Tekdüzen Hesap Planı” 1986 yılında uygulamaya konulmuştur.⁷⁹ 4389 sayılı Bankalar Kanunu 1999 yılında yürürlüğe girmiş ve bu kanun uyarınca bankaların faaliyetlerine ilişkin düzenlemeler yapmak üzere Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu

⁷⁶ Akın Akbulut, Süleyman Üçkuyu, Mehmet Ali Ceylan, Fazıl Boyraz, Musa Topaloğlu, Musa Köroğlu ve Yavuz Arslan. **TMS/TFRS/KOBİ Standartlarına Göre Hesaplanan Ticari Kardan Mali Kara Geçiş**, 3. Basım, Sayı.414, TÜRMOB Yayınları, 2011, s.7.

⁷⁷ Gülsün İşseveroğlu, “TMS 39 Kapsamında Finansal Varlıkların Sınıflandırılması ve Değerlemesi: Borsa İstanbul 100 Endeksindeki Şirketlerin Uygulamaları”, **Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi**, Cilt.10, Sayı.21, (2014), s.88.

⁷⁸ Fahri Ayçiçek, “TMS 39 Çerçevesinde Bir Finansal Araç Olarak Tahviller”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı.50, (Nisan 2011), s.60.

⁷⁹ Serkan Özdemir ve Cemal Elitaş, “Bankacılık Sektöründe Menkul Değerlerin TMS 39 Standardına Uygun Olarak Muhasebeleştirilme İşlemlerinde Ortaya Çıkan Farkların Tespiti Üzerine Bir İnceleme”, **Mali Çözüm Dergisi**, (Temmuz-Ağustos 2011), s.28.

(BDDK) kurulmuştur.⁸⁰ Bankaların dikkate alacağı muhasebe ilke ve kuralları BDDK tarafından belirlenmekte olup, bankalar BDDK tarafından yayımlanan standartları uygulamak zorundadırlar.⁸¹ Bankalara yönelik standartlar oluşturulurken UMS/TMS ile UFRS/TFRS'ler BDDK tarafından dikkate alınmakta ve gerektiğinde doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili standartlara atıfta bulunmaktadır. Örneğin, BDDK tarafından yayımlanan ve 01.01.2018 tarihinde yürürlüğe giren “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”te bankaların müşterilerine kullandıkları kredileri ve diğer alacakları için TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı kapsamında karşılık ayırmaları gerektiği hüküm altına alınmıştır.

1 Ocak 2018 tarihi itibarıyla TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme standardının yerini almış olan TFRS 9'un daha iyi anlaşılabilmesi için TMS 39'un kapsam ve içeriğinin irdelenmesi ve TMS 39'dan TFRS 9'a geçiş sürecinin analiz edilmesi gerekmektedir. Bu sebeple, çalışmanın bu bölümünde ilk olarak TMS 39 ele alınacak, ardından TMS 39'dan TFRS 9'a geçiş sürecinden ve TFRS 9'a neden ihtiyaç duyulduğundan bahsedilecektir. Ardından TFRS 9; finansal varlıkların ölçümü ve sınıflandırılması, banka bilançoları için TFRS 9 kapsamındaki finansal varlıklar, TFRS 9 ile gelen yenilikler ve TFRS 9 düzenlemelerinin mali tablolara yansımaları bağlamında ele alınacaktır.

2.1. TMS – 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme Standardı (2008 Versiyonu)

1980'li yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD), bir çok bankanın değerlendirme işlemlerini tarihi maliyet yöntemini dikkate alarak yapması ve bankaların gerçek net değerlerinin finansal tablolarda olduğundan fazla gözükmeleri neticesinde yatırımcıların yanıltıldığı/yanıltıldığı belirlenmiştir. Bu nedenle ilk defa ABD'de ve

⁸⁰ Yavuz Çiftçi, “Türkiye’de Cumhuriyet Döneminden Bugüne Yapılan Muhasebe Düzenlemeleri”, **II. Uluslararası İşletme ve Ekonomi Çalıştayı ve I. Muhasebe Tarihi Günleri**, Giresun, (28-29 Haziran 2007), s.3.

⁸¹ Halil Doğru, “Basel II ve IAS 39 Muhasebe Standardı Çerçevesinde Menkul Kıymetleştirme İşleminin Türkiye’de Banka ve Diğer Kaynak Şirketlerin Bilanço ve Sermaye Yeterliliği Yükümlülüklerine Etkileri”, **Bankacılar Dergisi**, Sayı.62, (2007), s.49.

bankacılık sektöründe değerlendirme ve muhasebe işlemlerinde gerçek değeri esas alan bir yaklaşım ihtiyacı hasıl olmuştur.⁸²

Muhasebe işlemlerinde gerçek değer esas alınması ilk defa FASB (Financial Accounting Standards Board) tarafından 1991 yılında yayımlanan SFAS 107 “Menkul Değerlerin Gerçek Değerleri ile Sunulması” ve 1994’de yayımlanan SFAS 119 “Menkul Değerlerin ve Türev Menkul Değerlerin Gerçek Değerleri ile Sunulması” standartları ile standartlara girmiştir. IASB ile FASB ortak çalışmaları neticesinde SFAS 107 ve SFAS 119 standartları birleştirilerek UMS 39 standardı oluşturulmuş ve 2003 yılında IASB tarafından yayınlanmıştır.⁸³ 9 Aralık 2004 tarihinde Avrupa Birliği (AB) tarafından alınan kararla, IASB tarafından yayınlanan UMS 39’un AB üyesi ülkeler tarafından uygulanması kararlaştırılmıştır.⁸⁴ Ülkemizde de muhasebeleştirilmeye yönelik farklı uygulamalara son verilmesi gayesiyle, IASB ile yapılan anlaşma çerçevesinde Uluslararası Muhasebe Standartları ile tam uyumlu “TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçüm” yayınlanarak yürürlüğe konulmuştur.

Finansal araç, TMS 32 Finansal Araçlar: Sunum standardının 11’inci maddesinde “*bir işletmenin finansal varlığı ile diğer bir işletmenin finansal borcunda ya da özkaynağa dayalı finansal aracında artışa neden olan herhangi bir sözleşme*” olarak tanımlanmıştır.⁸⁵ Türkiye Muhasebe Standartlarında finansal araçlar, finansal varlıklar ve finansal borçlar olarak ikiye ayrılmaktadır.⁸⁶

TMS 32 uyarınca finansal varlıklar; nakit, başka bir işletmenin öz kaynağına dayalı finansal araç, başka bir işletmeden nakit ya da başka bir finansal varlık almak için veya potansiyel olarak işletmenin lehine olan koşullarda finansal varlık veya borçların başka bir işletme ile takas edilmesi için düzenlenen sözleşmeden doğan hak, işletmenin

⁸² Mary E. Barth, Wayne R. Landsman ve James M. Wahlen, “Fair Value Accounting: Effects on Banks’ Earnings Volatility, Regulatory Capital, and Value of Contractual Cash Flows”, **Journal Of Banking & Finance**, No.19, (1995), s.578.

⁸³ Wayne R. Landsman, “Fair Value Accounting for Financial Instruments: Some Implications for Bank Regulation, Kenan-Flagler Business School University of North Carolina”, **Working Paper**, Retrieved June 05, (2011), s.4.

⁸⁴ Commission Regulation (EC) No 2086/2004, **Official Journal of the European Union**, <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9afcbe41-10da-4b0f-bd34-63ad006f1c35/language-en> (19 Ocak 2019)

⁸⁵ **Resmi Gazete**, “TMS 32 Finansal Araçlar: Sunum Standardı”, 28 Ekim 2006, s.5.

⁸⁶ Ayçiçek, s.60.

öz kaynağına dayalı aracıyla ödenecek ya da ödenebilecek olan ve işletmenin değişken sayıda öz kaynağına dayalı finansal aracını almak zorunda olduğu ya da olabileceği bir türev olmayan sözleşme veya işletmenin belirli sayıda özkaynağına dayalı finansal aracını, belirli bir nakdini ya da başka bir finansal varlığını takas etmesi dışındaki şekillerde ödenecek ya da ödenebilecek bir türev sözleşme olarak tanımlanabilmektedirler.⁸⁷

Finansal varlıklar; TMS 39'da şu şekilde sınıflandırılmaktadır:⁸⁸

- a) Gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan finansal varlıklar
(alım satım amaçlı finansal varlıklar)
- b) Vadeye kadar elde tutulacak varlıklar
- c) Satılmaya hazır finansal varlıklar
- d) Kredi ve alacaklar

Ölçümleme modelleri ile ilgili olarak standartlara bakıldığında, standartlarda farklı ölçümleme metotlarının kullanıldığı görülmektedir. Burada önemli olan, değerlendirme ölçüsünün yönetim tarafından belirlenmesidir. Örneğin, bir varlığın vadeye kadar elde tutulacak varlık sınıfında raporlanmasının en temel nedeni, işletme yönetiminin niyetinin söz konusu varlığı vadeye kadar elde tutmak olmasıdır. Benzer şekilde, bir varlığın alım satım amaçlı finansal varlıklar sınıfında raporlanmasının nedeni, işletmenin yakın zaman diliminde ilgili varlığı satma niyetinin olmasıdır.⁸⁹

Finansal borçlara bakıldığında ise finansal borçların; gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan finansal borçlar (alım satım amacıyla yüklenilmiş veya ilk

⁸⁷ Gökben Aydın, "Finansal Tablolarda Finansal Varlıkların Değerlemesi: Vergi Usul Kanunu ve Türkiye Muhasebe Standartları Açısından Karşılaştırılması", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016), s.9-10.

⁸⁸ Emine Çına Bal, "Türkiye Finansal Raporlama Standardı - 9 "Finansal Araçlar" Standardına Göre Finansal Araçların Sınıflandırılması ve Uygulama Örnekleri", *İşletme Araştırmaları Dergisi*, Cilt.5, Sayı.3, (2013), s.49.

⁸⁹ Christopher W. Nobes, "Rule Based Standards and the Lack of Principles in Accounting", *Accounting Horizons*, (Mart 2005), ss. 25-34. Aktaran: Fahri Ayçiçek, "TMS 39 Çerçevesinde Bir Finansal Araç Olarak Tahviller", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (Nisan 2011), s.61.

muhasebeleştirmede bu sınıfta yer almış finansal borçlar) olarak ve itfa edilmiş maliyetinden ölçülen finansal borçlar olarak sınıflandırıldığı görülmektedir.⁹⁰

Finansal araçlarla ilgili standartlara bakıldığında ülkemizde dört adet Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standardı (TMS/TFRS) bulunduğu görülmektedir. Bu standartlar:

- TMS 32 “Finansal Araçlar: Sunum”,
- TMS 39 “Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme”,
- TFRS 7 “Finansal Araçlar: Açıklamalar” ve
- TFRS 9 “Finansal Araçlar”dır.

Finansal araçlarla ilgili TMS 32, TMS 39, TFRS 7 ve TFRS 9 standartlarının içeriği Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2
Finansal Araçlarla İlgili Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının İçeriği

Standart	Standartın İçeriği
TMS 32 “Finansal Araçlar: Sunum”	Finansal varlık ve finansal borç sınıflandırılması yapılmıştır.
TFRS 7 “Finansal Araçlar: Açıklamalar”	Finansal araçlara ilişkin olarak kamuoyuna yapılması gereken açıklamalara yönelik hükümler yer almaktadır.
TMS 39 “Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme”	Finansal varlıkların sınıflandırılması, ölçümü ve muhasebeleştirilmesine yönelik hükümler yer almaktadır.
TFRS 9 “Finansal Araçlar”	TFRS 9 01.01.2018 tarihi itibarıyla TMS 39’un yerini almış olup, standartta finansal araçların sınıflandırılması, ilk muhasebeleştirilmesi, ölçümüne ilişkin finansal raporlama ilkeleri yer almaktadır.

Kaynak: Mehmet Ünsal Memiş ve Kayahan Tüm, “Döviz Cinsinden Alımlarda Döviz Alım Opsiyonları ve Riskten Korunma Muhasebesi”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı.65, (Ocak 2015), s.50.

⁹⁰ Ayçiçek, s.60.

Üzerinde en çok tartışılan standartlar arasında yer alan UMS 39 standardı temel olarak, finansal varlıkların ölçülmesine ve muhasebeleştirilmesine ilişkin düzenlemeler içermektedir.

“Gerçek Değer Muhasebesi”, TMS 39 ile birlikte bankacılık muhasebesine getirilen en önemli yeniliktir. “Tarihi Değer Muhasebesi”, en temel muhasebe yaklaşımı olarak geleneksel muhasebe sürecinde karşımıza çıkmaktadır. Bu yaklaşımda varlıklar, tarihi maliyet değerleri üzerinden değerlemeye tabi tutulmakta ve bilançoda bu şekilde takip edilmektedir. Ancak bu varlıklar, tarihi maliyet değeri tarihi ile raporlama tarihi arasında değerinde meydana gelen değişimleri yansıtamaması nedeniyle çoğunlukla gerçek değerlerini yansıtmakta yetersiz kalmaktadırlar. Bu yetersizliği gidermek adına, Gerçek Değer Muhasebesi ile varlıkların gerçek değerleri ile gösterilmesi sağlanmaktadır. Gerçek Değer Muhasebesi varlıkların gerçek değerini esas almakta ve varlıklar gerçek değeri esas alan değerlendirme işlemlerine tabi tutulmaktadır.⁹¹

2.2. TMS – 39’dan TFRS 9’a Geçiş Süreci ve TFRS 9’a Gereksinim Nedenleri

Standart oluşturma ve yayınlama süreci kamu otoriteleri ile mali tablo düzenleyenler ve denetçiler gibi tarafların bir araya gelerek yürütmeleri gereken bir süreçtir. Standartların yürürlükte oldukları dönemde ihtiyaçlara yanıt verememesi, yetersiz kalması, ilgili taraflar tarafından tam anlamıyla anlaşılabilmesi gibi nedenlerle standartlar ilgili otoriteler tarafından sürekli izlenmekte ve gerektiği durumlarda eklemeler ya da çıkartmalar yaparak veya yeni bir standart hazırlanarak etkinlik sağlanmaya çalışılmaktadır.

IASB, yürürlükte olan standartları ve standartların etkinliğini sürekli izlemekte ve güncellenmesi ya da değiştirilmesi gereken hususlarda ilgili güncellemeleri gerçekleştirmektedir. Çalışmada daha önce belirtildiği üzere, UMS’ler IASC tarafından yayınlanmış; UFRS’ler ise IASB tarafından yayınlanmış ve yayınlanmaktadır. Bununla birlikte, IASC tarafından yayınlanan UMS’ler IASB tarafından kendi standartları olarak kabul edilmiş ve IASB tarafından UMS’ler üzerinde geçen süre zarfında bir çok

⁹¹ Özdemir ve Elitaş, s.30.

değişiklik yapılmıştır. Hatta bir takım UMS'ler IASB tarafından kaldırılarak yerine UFRS'ler çıkarılmıştır. TMS 39'un yerine UFRS 9'un yayınlanması da bu nitelikte bir değişiklik olarak karşımıza çıkmaktadır.⁹²

TMS 39, karmaşık oluşu ve standardı uygulayanlar tarafından anlamada zorluk yaşanması sebebiyle en çok eleştiri alan standartlardan bir tanesidir.⁹³ TMS 39 hakkında yapılan eleştiriler temel olarak TMS 39'a göre finansal araçları sınıflandırmanın karmaşık olması, kredi ve diğer alacaklardaki değer düşüklüğünün mevcut modelde dikkate alınmasında gecikme yaşanması ve standart uygulayıcılarının risk yönetimi süreçleri ile alakalarının zayıf olması şeklinde sıralanabilmektedir.⁹⁴

Finansal varlıkların sınıflandırılması ve ölçümü ile ilgili yapılan eleştiriler hem IASB, hem de FASB tarafından dikkate alınmış ve 2008 yılında iki kurul eş zamanlı olarak konu hakkında iki tartışma dokümanı yayınlamışlardır. Böylece iki kurul tarafından finansal raporlamaların sadeleştirilmesi yönünde adım atılmıştır. FASB tarafından söz konusu tartışma dokümanında riskten korunma muhasebesi ön plana çıkarılırken,⁹⁵ IASB tarafından yayınlanan tartışma dokümanına gelen yorumlar dikkate alınarak üç aşamalı bir proje oluşturulmuş ve ilgili taraflardan yorumlar istenmiştir. IASB tarafından oluşturulan bu proje, "sınıflandırma ve ölçüm" (classification and measurement), "değer düşüklüğü" (impairment) ve "riskten korunma muhasebesi" (hedge accounting) aşamalarından oluşmaktadır.⁹⁶

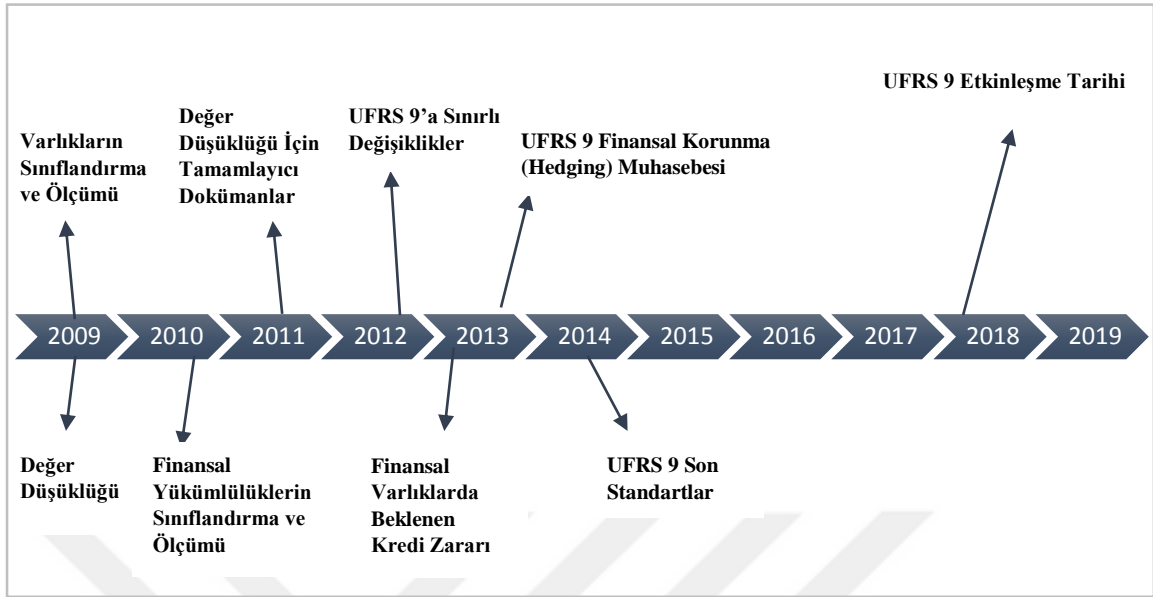
⁹² Tolga Kiraz, "Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Finansal Varlıklarının IFRS-9 Çerçevesinde Sınıflandırılması", (TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Nisan 2013), Ankara, <http://www3.tcmb.gov.tr/kutuphane/TURKCE/tezler/tolgakiraz.pdf> (5 Şubat 2019), s.19.

⁹³ Stephen Chan, "From IAS 39 to IFRS 9: More Than Just A Name Change", **Hong Kong Institute of Certified Public Accountants**, (2010), https://www.hkicpa.org.hk/-/media/HKICPAWebsite/HKICPA/section2_become_a_hk_cpa/recog-oversea-bodies/useful-article/name-change.pdf (12 Şubat 2019).

⁹⁴ Kiraz, s.20.

⁹⁵ Financial Accounting Standards Board (FASB), "Reducing Complexity in Reporting Financial Instruments", **Financial Accounting Series**, (28 March 2008), https://www.fasb.org/ITC_Financial_Instruments.pdf (12 Şubat 2019), s.2.

⁹⁶ IFRS Foundation, **IFRS 9 Financial Instruments (replacement of IAS 39)**, Work Plan, <http://archive.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Financial-Instruments-A-Replacement-of-IAS-39-Financial-Instruments-Recognitio/Pages/Financial-Instruments-Replacement-of-IAS-39.aspx#>, (12 Şubat 2019).

Şekil 3 : UFRS 9'un Tarihsel Gelişimi

Kaynak: Price WaterHouse Coopers (PwC), "IFRS 9 Classification and Measurement", **Discussion Paper**, No.US2014-05, (Ağustos 2014), s.2.

İlgili taraflar tarafından IASB'ye iletilen yorumlar ve devam eden çalışmalar neticesinde 12 Kasım 2009 tarihinde projenin birinci aşaması kapsamında Şekil 3'te de belirtildiği üzere UFRS 9 yayınlanmıştır. Sadece finansal varlıkların sınıflandırılması ve ölçülmesi ile ilgili düzenlemeler içeren bu standart, 2010 yılının Ekim ayında finansal borçların da standarda eklenmesiyle genişletilmiş ve ilk olarak 2013 yılının başı olarak ilan edilen uygulama tarihi 2011 yılında yapılan değişiklikle 2015 yılı başına ertelenmiştir.

IASB tarafından oluşturulan projenin ikinci aşamasını itfa edilmiş maliyet ve değer düşüklüğü oluşturmaktadır. UMS 39'a göre bir finansal varlığın değerinde düşüş gerçekleşene kadar muhasebe yapılamamaktaydı. Özetle, bir işletme alacağını tamamen ya da kısmen alamadığında gecikmeli olarak zarar muhasebesi yapabilmekte ve neticede işletmelerin alacaklarını gerçek değerleri ile göstermesi gecikmekteydi. IASB tarafından 2009 yılı Kasım ayında yayınlanan standartta "beklenen zarar" kavramına yer verilmiş ve

işletmelerin beklenen zararlarını olası bir zarar meydana gelmeden dikkate almaları sağlanarak bunlar için karşılık ayırmalarına imkân sağlanmıştır.⁹⁷

Riskten korunma muhasebesi ile ilgili olan projenin üçüncü aşaması kapsamında 2013 yılı Kasım ayında standarda eklemeler yapılmış ve riskten korunma muhasebesi ile işletmelerin risk yönetimleri arasında bağlantı kurulmaya çalışılmıştır.

Projenin üç aşamasının da tamamlanması sonrasında, 2014 yılının Haziran ayında UFRS 9'un yeni ve eksiksiz bir sürümü IASB tarafından yayımlanmıştır.⁹⁸ Dünya'daki gelişmelere paralel bir şekilde ülkemizde de TFRS 9 01 Ocak 2018 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş ve böylece TMS 39 tamamen kullanımdan kaldırılarak finansal araçlarla ilgili yeni düzenlemeler uygulanmaya başlamıştır.

2.3. TFRS 9 Düzenlemeleri

TFRS 9, TMS 39'un sorunlu taraflarını ortadan kaldırmış ve bankaların kredi riskine ilişkin risk yönetim faaliyetleri ile kredi zararlarının muhasebeleştirilmesini uyumlu hale getirmiştir. Bu hedef paralelinde beklenen kredi zararı geçmiş deneyimler, mevcut durum ve geleceğe yönelik beklentilere dayanan geniş bir çerçevede belirlenmektedir.⁹⁹

TFRS 9'un kapsamında yer alan konular; finansal varlıkların ve yükümlülüklerin ölçümü, sınıflandırılması, bilanço dışına alınması ile değer düşüklüğü ve riskten korunma muhasebesidir.¹⁰⁰ Çalışmanın bu bölümünde TFRS 9 düzenlemelerinin temel noktaları, finansal varlıkların TFRS 9 uyarınca ne şekilde sınıflandırılacağı ve ölçüleceği konularına ve TFRS 9 düzenlemelerinin mali tablolara yansımaları hususunda bilgi verilecektir.

⁹⁷ Kiraz, s.23.

⁹⁸ Sinan Yıldırım, "UFRS 9'un Banka Performansına Karşılıklar Bakımından Etkisi", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mayıs 2018), s.12.

⁹⁹ Zoltán Novotny-Farkas, "The Significance of IFRS 9 for Financial Stability and Supervisory Rules", **Study for the ECON Committee**, European Parliament, (Ekim 2015), s.15.

¹⁰⁰ Müge Saltoğlu, "UFRS 9 ve Beklenen Kredi Zararları Modeli", **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Cilt.18, Sayı.1, (Mart 2016), s.55.

2.3.1. Finansal Varlıkların Ölçümü ve Sınıflandırılması

Finansal varlıkların ne şekilde muhasebeleştirileceği ve değerinin ne şekilde belirleneceği TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı'nın sınıflandırma ve ölçüm başlığı altında ele alınmıştır. TFRS 9 uyarınca bazı varlıklar gerçeğe uygun değer ile ölçülürken, bazı varlıklar ise itfa edilmiş maliyetle ölçülmektedir. Finansal varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin TMS 39'daki dörtlü sınıflandırma, TFRS 9 ile birlikte üç sınıfa indirgenmiştir.¹⁰¹

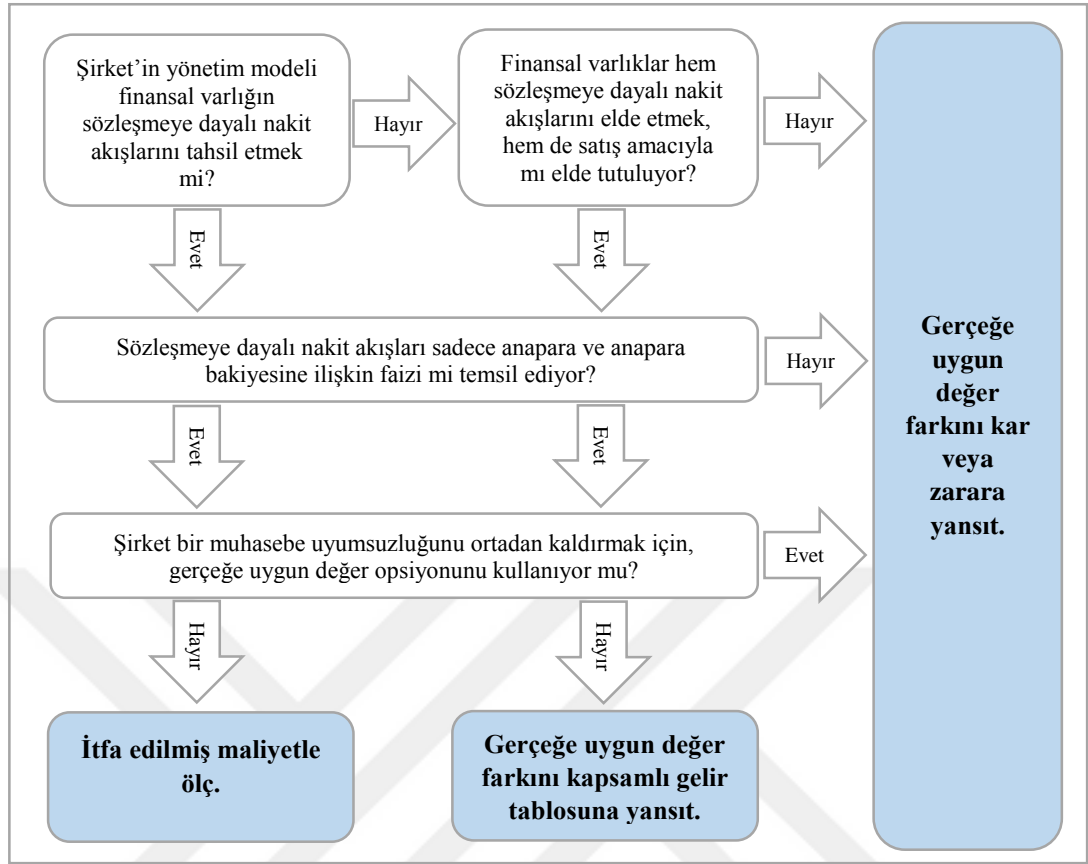
Finansal varlıklar ilk defa muhasebeleştirilmesi esnasında, gerçeğe uygun değerleri üzerinden ölçülmektedir. Sonraki ölçümlerinde ise finansal varlıklar; “itfa edilmiş maliyeti üzerinden”, “gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılan” ve “gerçeğe uyum değeri diğer kapsamlı gelir tablosuna yansıtılan” finansal varlıklar şeklinde üçe ayrılmaktadır.¹⁰²

TFRS 9 uyarınca finansal varlıkların hangi sınıflandırmaya dahil edileceğine ilişkin iki kriter bulunmaktadır. Bu kriterlerden bir tanesi sözleşmeye bağlı nakit akış özellikleri testi, diğeri ise iş modeli testidir. Sözleşmeye bağlı nakit akış özellikleri testinde, finansal varlığa yönelik olarak belirli tarihlerde gerçekleşen nakit akışlarının sadece anapara ve faiz içerip içermediği belirlenmektedir. Bu testi geçemeyen varlıklar, gerçeğe uygun değer farklı kar zarara yansıtılan varlık sınıfına alınmaktadır.

Finansal varlıkların ölçümü ve muhasebeleştirilme esasları hususunda eleştirilen TMS 39'un yerini alan TFRS 9'a göre finansal varlıklar, “yönetim modeline” ya da “sözleşmeye dayalı nakit akımlarının özelliklerine göre” sınıflandırılmaktadır. Burada önemli olan husus, elde tutulan finansal varlığın vade sonuna kadar elde tutulacağı ya da vadesinden önce satılacak olması hususudur. TFRS 9 uyarınca finansal varlıkların ölçülme kategorileri aşağıda gösterilmektedir.

¹⁰¹ Mehmet Maşuk Fidan, “IFRS 9 Finansal Araçlar Standardına Göre Satın Alındığında veya Oluşturulduğunda Kredi-Değer Düşüklüğüne Uğramış Finansal Varlık Yaklaşımına İlişkin Derleme Çalışması”, **Maliye ve Finans Yazıları**, Sayı.109, (2018), s.236.

¹⁰² Biçer, s.101.

Şekil 4 : TFRS 9 Uyarınca Finansal Varlıkların Ölçülme Kategorileri

Kaynak: Price WaterHouse Coopers Türkiye, “Yeni Finansal Araçlar Standardı Finansal Sektörü Nasıl Etkileyecek?”, **UFRS 9 Yayınları**, Sayı.1, (2015), <https://www.pwc.com.tr/tr/services/ufrs/pdf/ufrs-9-yayini-finansal-araclar-siniflandirma-ve-olcmet.pdf> (15 Aralık 2018), s.5.

Bir finansal varlık; “finansal varlığın, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesini amaçlayan bir iş modeli kapsamında elde tutulması” ve “finansal varlığa ilişkin sözleşme şartlarının, belirli tarihlerde sadece anapara ve anapara bakiyesinden kaynaklanan faiz ödemelerini içeren nakit akışlarına yol açması” şartlarını aynı anda sağlıyorsa, bu durumda itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülür.¹⁰³

Bir finansal varlık; “finansal varlığın, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesini ve finansal varlığın satılmasını amaçlayan bir iş modeli kapsamında elde tutulması” ve “finansal varlığa ilişkin sözleşme şartlarının, belirli tarihlerde sadece anapara ve anapara bakiyesinden kaynaklanan faiz ödemelerini içeren nakit akışlarına

¹⁰³ **Resmi Gazete**, “TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı”, 19 Ocak 2017, s.9.

yol açması” şartlarını aynı anda sağlıyorsa, bu durumda gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülür.¹⁰⁴

Şekil 2’de de gösterildiği üzere, bir finansal varlık gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ya da itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülemediği takdirde, gerçeğe uygun değer farkı kar zarara yansıtılarak ölçülecektir.¹⁰⁵

2.3.2. TFRS 9 Uyarınca Banka Bilançosunda Yer Alan Finansal Varlıklar

TFRS 9 uyarınca banka bilançosunda bulunan kalemler için karşılık ayrılıp ayrılmaması konusunda en önemli etken, ilgili kalemin hangi sınıflandırmaya tabi tutulduğu ile ilgilidir. Banka bilançosunun aktifinde yer alan kalemlerin alım/satım amaçlı mı kullanılacağı, yoksa vadeye kadar elde tutulup tutulmayacağı önem verilmesi gereken bir konudur. Bu nedenle bankanın bilançosunda yer alan kalemlerin tümü için sınıflandırma yapılmalı ve buna göre karşılık hesaplamasına konu edilip edilmemesine karar verilmelidir.

TFRS 9 uyarınca banka bilançosunda yer alan finansal varlıklar ve karşılığa konu olup olmadıkları Tablo 3’te özetlenmiştir.

¹⁰⁴ **Resmi Gazete**, “TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı”, 19 Ocak 2017, s.9.

¹⁰⁵ Biçer, s. 102.

Tablo 3**TFRS 9 Uyarınca Banka Bilançosunda Yer Alan Finansal Varlıklar**

Ana Kalem	Alt Kalem	TFRS 9 Etkisi		
		SPPI Test	Yönetim Modeli	Karşılık Ayrılma
Nakit Değerler ve Merkez Bankası		Sözleşmeye bağlı nakit akışları, sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içermektedir.	Elde tutma amacı	Evet
Alım Satım Amaçlı Menkul Kıymetler			Satış amacı	Hayır
Alım Satım Amaçlı Türev Finansal Varlıklar			Geçerli değil	Hayır
Bankalar			Elde tutma amacı	Evet
Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar	Sermayede Payı Temsil Edilen Menkul Değerler		Stratejik yatırım olup olmadığı değerlendirilmelidir.	Hayır
	Devlet Borçlanma Senetleri		Elde tutma ve satış amacı	Evet
	Diğer Menkul Değerler		Elde tutma amacı	Evet
Krediler ve Alacaklar			Elde tutma amacı	Evet
Vadeye Kadar Elde Tutulacak Yatırımlar	Devlet Borçlanma Senetleri		Elde tutma amacı	Evet
	Diğer Menkul Değerler		Elde tutma amacı	Evet
Diğer Aktifler	272-273-274-275 hesaplar		Elde tutma amacı	Evet
	278-279 hesaplar		Elde tutma amacı	Evet

Kaynak: Ernst & Young (E&Y), “Financial Instruments – A summary of IFRS 9 and its effects”, Mart 2017, https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Financial_instruments:_A_summary_of_IFRS9_and_its_effects/%24FILE/ey-ifs-9-financial-instruments.pdf (30 Mart 2019), ss.17-20.

2.4. TMS 39 ile TFRS 9 Standartlarının Karşılaştırılması

TFRS 9'daki en önemli değişiklik finansal varlıkların sınıflandırılmasına ve ölçülmesine yöneliktir. TMS 39 finansal varlıkları sınıflandırırken ve muhasebeleştirirken işletmenin finansal varlığı edindiği tarihteki amacını dikkate alırken, TFRS 9 işletmenin yöneticileri tarafından belirlenen iş modelini ve sözleşmeye dayalı nakit akışlarının yapısını dikkate almaktadır. Tablo 4'ün ilk satırında özetlendiği üzere, TMS 39'da finansal varlıklar dört farklı sınıfa ayrılırken, TFRS 9 uyarınca finansal varlıklar üç sınıfta izlenmektedir.¹⁰⁶

Değer düşüklüğü açısından bakıldığında, TMS 39 gerçekleşen kredi zararlarını dikkate alırken, TFRS 9 beklenen kredi zararlarını dikkate almaktadır. TFRS 9 uyarınca kredi riski hesaplanırken, işletmenin 12 aylık beklenen kredi zararı ya da kredilerin veya alacakların kalitesine göre ömür boyu beklenen kredi zararı dikkate alınmaktadır. TFRS 9'a istinaden bir finansal aracın ilk defa muhasebeleştirilmesinden sonra ilgili finansal aracın kredi riskinde önemli bir artış olursa, ömür boyu beklenen kredi zararı dikkate alınacaktır. TMS 39 ise gelecekte olması beklenen muhtemel kredi kayıplarını bugünden dikkate almamakta, krediler ve alacaklar temerrüde düşene kadar beklenen zararları muhasebeleştirilememektedir. TFRS 9 uyarınca, işletmenin bir yükümlülüğe yönelik karşılığı, ilk muhasebeleştirmeden sonra ve en azından gelecek 12 aylık beklenen kredi zararını dikkate alacak şekilde oluşturulması gerekmektedir. İlerleyen dönemlerde borçlunun kredi riskinde önemli bir artış olursa, söz konusu alacağa ilişkin ömür boyu beklenen kredi zararları da finansal tabloya yansıtılacaktır.

TMS 39'a göre güvenilir bir şekilde gerçeğe uygun değeri ölçülemeyen finansal varlıklar maliyet bedeli ile ölçülebilmektedir. TFRS 9 uyarınca ise maliyetle ölçüm yapılamamakta, tüm özkayanağa dayalı yatırımlar gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülmektedir.¹⁰⁷

¹⁰⁶ Seyra Özge Biçer, "Türkiye Finansal Raporlama Standartları Uyarınca Finansal Araçların Ölçümü ve Muhasebeleştirilmesi", **Muhasebe ve Denetim Dünyası**, Sayı.3, (2016), s.110.

¹⁰⁷ Biçer, s. 110.

Finansal araçların ölçümü, muhasebeleştirilmesi ve değer düşüklüğü ile ilgili olarak TMS 39 ile TFRS 9'un farklılıklarına Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4

TMS 39 ile TFRS 9'daki Sınıflandırma ve Ölçümleme Esaslarının Karşılaştırması

TMS 39	TFRS 9
Sınıflandırma ve ölçümleme	
<p>TMS 39'da finansal varlıklar dört sınıfa ayrılmıştır. Her biri farklı ölçümleme esasına tabidir. Bu varlıklar;</p> <p>a) Gerçeğe uygun değerle değerlendirilen varlıklar, b) Vadeye kadar elde tutulan varlıklar, c) Kredi ve alacaklar ve ç) Satılmaya hazır finansal varlıklar olarak sınıflandırılmıştır.</p>	<p>Finansal varlıklar ölçümleme kategorileri açısından iki sınıfa ayrılmıştır. Bu sınıflandırmada işletmenin finansal varlıklarının yönetimi için iş modeli ve finansal varlığın sözleşmeye bağlı nakit akış özellikleri dikkate alınır. Varlıklar;</p> <p>a) Gerçeğe uygun değerle değerlendirilen ve b) İtfa edilmiş maliyetle değerlendirilen varlıklar olarak sınıflandırılmıştır.</p>
Değer Düşüklüğü	
<p>TMS 39'a göre itfa edilmiş maliyetle değerlendirilen ve gerçeğe uygun değerle değerlendirilerek değerlendirilen diğer kapsamlı kar yada zarar da muhasebeleştirilen finansal varlıklarda değer düşüklüğü hesaplanmaktadır. Bazı finansal varlıklara ilişkin değer düşüklüğü zararlarının iptali yasaklanmıştır.</p>	<p>Yeni sınıflandırma modelinin bir sonucu olarak, sadece itfa edilmiş maliyetle değerlendirilen finansal varlıklar değer düşüklüğüne tabidir. Tüm değer düşüklüğü zararları iptal edilebilmektedir.</p>
Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Kar ya da Zarar da Muhasebeleştirilen Finansal Varlıklar	
<p>TMS 39' da bu varlıklar için bir sunum seçeneği söz konusu değildir.</p>	<p>Özkaynağa dayalı finansal araçlara yapılan yatırımların ilk muhasebeleştirilmesinde işletmelere bir sunum seçeneği sağlanmıştır. Buna göre, eğer işletme kriterlere uygunsa, başlangıçta bu yatırımlarını gerçeğe uygun değerle değerlendirilen ve değerlendirilen diğer kapsamlı kar veya zararda muhasebeleştirir. Bu yatırımlardan elde edilen temettüleri kar zararda muhasebeleştirilir. Diğer kapsamlı kar veya zararda muhasebeleştirilen tutarların, varlığın satışı halinde kar zararda raporlanmasına izin verilmemektedir.</p>

TMS 39	TFRS 9
Maliyet bedeli ile ölçüm	
TMS 39' da borsada işlem görmeyen ve gerçeğe uygun değeri, güvenilir bir şekilde ölçülemeyen finansal varlıkların maliyet bedeli ile ölçümüne izin verilmektedir.	Tüm özkayanağa dayalı yatırımlar gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülür.

Kaynak: Yıldız Özerhan ve Serap Yanık, **IFRS / IAS ile Uyumlu ve Örnek Uygulamalı Türkiye Muhasebe Standartları, Türkiye Finansal Raporlama Standartları**, Ankara: TÜRMÖB Yayınları, 2015, s.213.

TMS 39'a ve TFRS 9'a göre finansal araçların ne şekilde muhasebeleştirildiklerine ilişkin bilgiler Tablo 5'te özetlenmiştir.

Tablo 5

TMS 39 ile TFRS 9'daki Muhasebeleştirme Esaslarının Karşılaştırılması

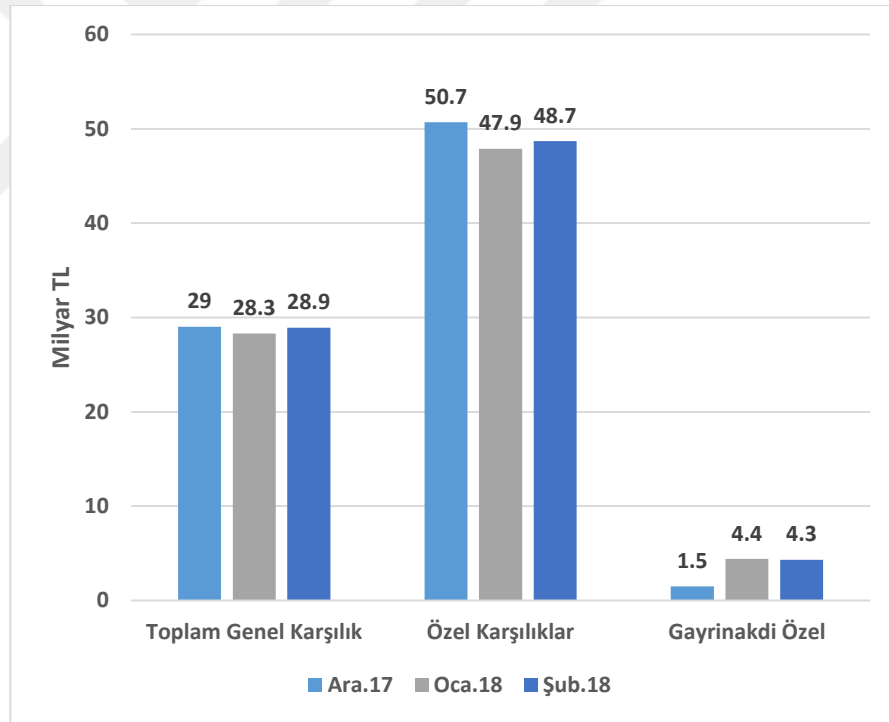
Araçın Çeşidi/ Sınıflandırması	TMS 39'a Göre Muhasebeleştirme	TFRS 9'a Göre Muhasebeleştirme
Hisse Senedine Çevrilebilir Tahvil	Saklı olan çevrilebilme opsiyonu ayrıştırılıp gerçeğe uygun değerinden ölçülür, ve genellikle esas borçlanma aracı itfa edilmiş maliyetinden ölçülür.	Tüm araç gerçeğe uygun değerinden ölçülür ve GUD farkları gelir tablosuna yansıtılır.
Sentetik teminatlı borç yükümlülükleri (CDO)	Saklı türev ayrıştırılır ve ana araç itfa edilmiş maliyetinden ya da gerçeğe uygun değerinden ölçülür.	Saklı türev ayrıştırılmadan tüm araç gerçeğe uygun değerinden ölçülür.
Vadeye kadar elde tutulacak yatırımlar (örn: hazine bonoları) Kredi ve alacaklar	İtfa edilmiş maliyetinden ölçülür.	Belli şartların sağlanması durumunda itfa edilmiş maliyetinden ölçülür, şartlar sağlanmadığı durumlarda ise gerçeğe uygun değerinden ölçülür.
Varlığa dayalı menkul kıymetler (örn: Asset-back securities (ABS))	İtfa edilmiş maliyetinden ölçülür.	Belli şartların sağlanması durumunda itfa edilmiş maliyetinden ölçülür, şartlar sağlanmadığı durumlarda ise gerçeğe uygun değerinden ölçülür.

Kaynak: Price WaterHouse Coopers Türkiye, ““Yeni Finansal Araçlar Standardı” Finansal Sektörü Nasıl Etkileyecek?”, **UFRS 9 Yayınları**, Sayı.1, (2015), s.8.

2.5. TFRS 9 Düzenlemelerinin Türk Bankacılık Sektörüne Etkileri

Türkiye’de muhasebe ve finansal raporlama standartları Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından belirlenmekle birlikte, BDDK tarafından bankalar için ilgili standartlar aynen kullanılabilirdiği gibi, farklı muhasebe standartları da belirlenebilmektedir.

BDDK, TFRS 9 ile ilgili temel ilkelerini Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile, TFRS 9’un uygulanmasına ilişkin iyi uygulamaları ise TFRS 9 Uyarınca Beklenen Kredi Zararı Karşılığı Hesaplamasına İlişkin Rehber ile açıklamıştır. İlgili mevzuat uyarınca Türkiye’de faaliyet gösteren bankaların büyük çoğunluğu 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren TFRS 9’u uygulamaya başlamışlardır.

Grafik 1. Türkiye’de TFRS 9 Öncesi ve Sonrası Dönemde Genel ve Özel Karşılıkların Gelişimi (Milyar TL)

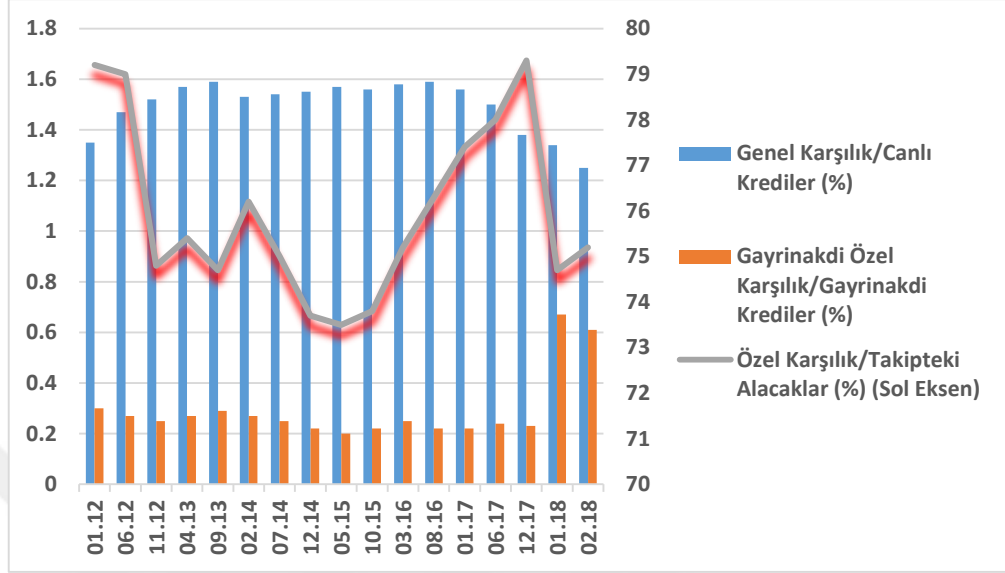
Kaynak: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), **Finansal İstikrar Raporu**, Sayı.26, Ankara, Mayıs 2018, s.80.

TFRS 9'un 2018 yılı Ocak ayında yürürlüğe girmesi ile birlikte ülkemiz bankacılık sektörü genel ve özel karşılık rakamlarında bir takım değişimler gözlenmiştir. Bu nedenle çalışmada, TFRS 9'un karşılık rakamları üzerindeki etkisini görebilmek adına bankacılık sektörünün 2017 yılı Aralık ayı ile 2018 yılı Ocak ayına ilişkin genel ve özel karşılık rakamları incelenmiştir. 2017 yılı geneline bakıldığında görece yatay bir hareket gösteren karşılık kalemleri TFRS 9'un uygulanmaya başlamasıyla birlikte değişime uğramıştır. Grafik 1'de belirtildiği üzere, 2018 yılı Ocak ayında bankacılık sektörünün genel karşılık tutarı bir önceki aya göre 0,7 Milyar TL azalışla 29 Milyar TL'den 28,3 Milyar TL'ye, özel karşılık tutarı ise 2.8 Milyar TL azalışla 50,7 Milyar TL'den 47,9 Milyar TL'ye düşmüştür.

2018 yılı Ocak ayında gayrinakdi krediler için ayrılan özel karşılık (tazmin edilmemiş ve nakde dönüşmemiş gayrinakdi krediler için) rakamının bir önceki aya göre 2,9 Milyar TL artışla 1,5 Milyar TL'den 4,4 Milyar TL'ye yükseldiği görülmektedir. Genel ve özel karşılık rakamlarının toplamına bakıldığında, genel karşılık rakamlarındaki 3,5 Milyar TL'lik azalışa rağmen, gayrinakdi krediler için ayrılan özel karşılık rakamının 2,8 Milyar TL artması sonucu 0,7 Milyar TL'lik bir azalış olduğu görülmektedir. Her ne kadar söz konusu farklar 2018 yılı Ocak ayında içerisinde bankaların müşterilerine kullandırdığı krediler için ayrılan genel karşılık rakamı ile gecikmeye düşen alacaklar için ayrılan özel karşılık rakamlarını içeriyor da olsa, bankacılık sektörünün toplam hacmi değerlendirildiğinde, TFRS 9'un bankacılık sektörü toplam kapsamlı geliri üzerinde etkisinin düşük olduğu değerlendirilmektedir.

Bankacılık sektörü takipteki kredi karşılama oranları, beklenildiği üzere karşılık rakamlarındaki değişimden etkilenmektedir. Grafik 2'de belirtildiği üzere, 2018 yılı Ocak ayında azalan özel karşılık rakamının etkisiyle özel karşılık/takipteki alacaklar oranının bir önceki aya göre yüzde 4,6 düşüşle yüzde 79,3'den yüzde 74,7 seviyesine gerilediği görülmektedir. Benzer bir durum genel karşılık toplamının canlı krediler toplamına (genel karşılık/canlı krediler) oranında da görülmektedir. Genel karşılık/canlı krediler oranı bir önceki aya göre yüzde 0,04 düşüşle yüzde 1,38 seviyesinden 2018 yılı Ocak ayında yüzde 1,34 seviyesine inmiştir. Gayrinakdi krediler tarafına bakıldığında ise, tazmin edilmemiş ve nakde dönüşmemiş gayrinakdi krediler için ayrılan özel karşılıkların toplam

gayrinakdi kredilere oranının 2018 yılı Ocak ayında 2017 yılı Aralık ayına göre 0,44 puan artarak yüzde 0,23 seviyesinden 0,67 seviyesine yükseldiği görülmektedir.

Grafik 2. Türkiye’de TFRS 9 Öncesi ve Sonrası Dönemde Alacak Karşılama Oranlarının Gelişimi

Kaynak: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), **Finansal İstikrar Raporu**, Sayı.26, Ankara, Mayıs 2018, s.80.

Özetle, TFRS 9’un uygulanmaya başlaması ile birlikte bankaların müşterilerine kullandırmış oldukları nakdi krediler için daha düşük seviyede genel ve özel karşılık ayırmaya başladıkları, gayrinakdi krediler için ise daha fazla özel karşılık ayırdığı görülmektedir. Bununla birlikte, ülkemiz bankacılık sektörünün çoğunluğu tarafından kullanılmaya başlanan TFRS 9’un TFRS 9 öncesi döneme kıyasla bankalara bir miktar alan yarattığı değerlendirilmektedir.¹⁰⁸ Bundaki en temel nedenin ise, TFRS 9 öncesi dönemde ülkemizde uygulanan karşılık politikası hususunda BDDK tarafından oldukça muhafazakar davranılmasının olduğu değerlendirilmektedir.

¹⁰⁸ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), **Finansal İstikrar Raporu**, Sayı.26, Ankara, Mayıs 2018, s.80.

3. BÖLÜM

BDDK DÜZENLEMELERİ UYARINCA KREDİLERİN SINIFLANDIRILMASI VE BUNLAR İÇİN AYRILACAK KARŞILIKLAR

“Kredi” kavramının sözlük anlamına bakıldığında, borç ödemede güvenilir olma durumu, ödünç alınan veya verilen mal, para ve güven, saygınlık, itibar¹⁰⁹ karşılıklarının bulunduğu görülmektedir. Ekonomik açıdan bakıldığında ise, hazır bir satın alma gücünün kullanılmasından, belli bir süreyle, diğer bir kişi lehine vazgeçilmesi veya bu gücün ona terkedilmesi olarak ifade edilmektedir.¹¹⁰

Bankacılık açısından bakıldığında “kredi” kavramı; belirli bir vade boyunca ve belirli bir faiz ve/veya komisyon karşılığında herhangi bir kimseye ekonomik karşılığı olan bir varlığı kullandırmayı ifade etmektedir.¹¹¹

1 Kasım 2005 tarihli ve 25983 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 1 Ocak 2006 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun “Krediler” başlıklı 48’inci maddesinde kredi olarak sayılan hususlar hüküm altına alınmıştır. Buna göre bankalarca verilen;

- *“nakdî krediler,*
- *teminat mektupları, kontrgarantiler, kefaletler, aval, ciro, kabul gibi gayrinakdî krediler ve bu niteliği haiz taahhütler,*
- *satın alınan tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları,*
- *tevdiate bulunmak suretiyle ya da herhangi bir şekil ve surette verilen ödünçler,*
- *varlıkların vadeli satışından doğan alacaklar,*
- *vadesi geçmiş nakdî krediler,*

¹⁰⁹ Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, “kredi”, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts (05 Ocak 2019).

¹¹⁰ Davut Gürses, “Kredi Teminatı Olarak Üst Hakkı İpoteği”, **Türkiye Bankalar Birliği Yerel Süreli Yayımları: Bankacılar Dergisi**, Sayı.76, (Mart 2011), http://www.tbb.org.tr/dosyalar/dergiler/dokumanlar/bankacilar_76.pdf (05 Ocak 2019), s.4.

¹¹¹ Davut Gürses, **Bankacılık Kanunu’na Göre Zimmet Suçu**, İstanbul: Oniki Levha Yayınları, 2009, s.121.

- tahakkuk etmekle birlikte tahsil edilmemiş faizler,
- gayrinakdî kredilerin nakde tahvil olan bedelleri,
- ters repo işlemlerinden alacaklar,
- vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile benzeri diğer sözleşmeler nedeniyle üstlenilen riskler,
- ortaklık payları ve
- Kurulca kredi olarak kabul edilen işlemler”

izlendikleri hesaba bakılmaksızın Bankacılık Kanunu uyarınca kredi sayılmaktadır.¹¹² Bununla birlikte, yukarıda maddeler halinde sıralananlara ilave olarak, “*kalkınma ve yatırım bankalarının finansal kiralama yöntemiyle sağladığı finansmanlar ile katılım bankalarının taşınır ve taşınmaz mal ve hizmet bedellerinin ödenmesi suretiyle veya kâr ve zarar ortaklığı yatırımları, taşınmaz, ekipman veya emtia temini veya finansal kiralama, mal karşılığı vesaikin finansmanı, ortak yatırımlar veya benzer yöntemlerle sağladıkları finansmanlar*” da Bankacılık Kanunu uyarınca kredi sayılmaktadır.¹¹³

Bankacılık açısından “karşılık” kavramı, bankaların en önemli aktif kalemi olan kredilerinde ve diğer alacaklarında meydana gelmiş veya meydana gelmesi muhtemel zararlar için ayırdıkları veya ayıracakları ihtiyat payı olarak tanımlanabilmektedir.¹¹⁴ Muhasebe açısından bakıldığında ihtiyatlılık kavramı, varlıkların muhtemel değerleri arasından en düşük olanı ile; yükümlülüklerin ise muhtemel değerleri arasından en yüksek olanı ile raporlanmasını ifade etmektedir.¹¹⁵

Bankaların, yurt dışı şubeleri dâhil olacak şekilde, BDDK’nın ilgili düzenlemeleri uyarınca kredilerini ilgili mevzuatta belirtilen esaslara göre sınıflandırması ve bunlar için karşılık ayırması gerekmektedir. Kredilerin sınıflandırılması ve bunlar için

¹¹² **Resmi Gazete**, “5411 sayılı Bankacılık Kanunu”, Madde: 48, 1 Kasım 2005, https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/mevzuat_0001.pdf (12 Aralık 2018).

¹¹³ **Resmi Gazete**, “5411 sayılı Bankacılık Kanunu”, Madde: 48, 1 Kasım 2005, https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/mevzuat_0001.pdf (12 Aralık 2018).

¹¹⁴ Bilal Polat, “5411 Sayılı Bankacılık Kanunundaki Özel ve Genel Karşılıklar, Muhasebeleştirilmesi, ve Vergi Mevzuatı Karşısındaki Durumu”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015), s.8.

¹¹⁵ İsmail Kaban, “Kullanımı Yaygın Olan Teminat Türleri Çerçevesinde Bankalarda Nakdi Krediler İçin Ayrılacak Özel Karşılıkların Muhasebeleştirilmesi”, **Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt.39, Sayı.1, (2017), s.200.

ayrılacak karşılıklar kapsamında kredi tanımı, Bankacılık Kanunu'nun yukarıda belirtilen 48'inci maddesi uyarınca kredi sayılan işlemleri ve bilançonun aktifinde kayıtlı diğer alacakları içermektedir.¹¹⁶

Bankaların müşterilerine kullandırmış olduğu kredilerin ve ilgili taraflardan alacaklarının değerlilikleri zamanla değişebilmektedir. BDDK'nın ilgili düzenlemeleri uyarınca bankaların, azami üç aylık bilanço dönemleri itibarıyla olmak üzere veya bu süreye bağlı kalmaksızın makroekonomik şartlarda veya borçlunun faaliyet gösterdiği sektörlerde veya bunlardan bağımsız olarak borçluya ilişkin koşullarda bankaya olan yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde risk doğuran herhangi bir gelişme ortaya çıktığında, kredi verilmesi aşamasında yaptıkları kredi ve risk analizinden bağımsız şekilde, kredileri yeniden inceleyerek söz konusu kredilerin yeniden sınıflandırılıp sınıflandırılmayacağını değerlendirmeleri esastır.¹¹⁷

Çalışmanın bu bölümünde, BDDK tarafından yayımlanan ve 1 Ocak 2018 tarihinde yürürlüğe giren Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri uyarınca, gerek TFRS 9 uygulayan, gerekse TFRS 9 uygulamayan bankalarca kredilerin ne şekilde sınıflandırılacağı, bunlar için kredilerin sınıfına ya da aşamasına göre ayrılacak karşılıklar ve teminatların dikkate alınması konusu anlatılmaktadır.

3.1. TFRS 9 Uygulamayan Bankaların Tabi Olduğu Düzenlemeler

Bankacılık Kanunu uyarınca “Banka” sıfatına haiz tüm kurumlar, yurtdışı şubeleri de dâhil olacak şekilde, kredilerini ve alacaklarını sınıflandırarak izlemek zorundadırlar. Bununla birlikte, 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren ilgili BDDK düzenlemeleri gereğince bankaların kredileri ve diğer alacakları için TFRS 9 uyarınca karşılık ayırmaları esastır. Ancak BDDK, durumlarını TFRS 9 uyarınca karşılık ayırabilecek duruma getiremeyen kurumların talebi üzerine Bankacılık Düzenleme ve

¹¹⁶ **Resmi Gazete**, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 3, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

¹¹⁷ **Resmi Gazete**, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 6, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

Denetleme Kurulu'nun yapacağı değerlendirmeye istinaden, söz konusu kurumlara geçiş için ilave süre verilebileceğini hüküm altına almış olup TFRS 9 uygulamayan bankaların tabi olduğu düzenlemeler aşağıda belirtilmiştir.¹¹⁸

3.1.1. Kredilerin Sınıflandırılması

Bir kredinin veya diğer alacağın bankalar açısından kredi karşılığına konu olabilmesi için ilgili krediye veya alacağa ilişkin yapılan sınıflandırmada;

- borçların vadesi geldiğinde ödenmemesi,
- borçlunun ekonomik yapısında meydana gelen zayıflama,
- genel ekonomik durumda meydana gelen zayıflama,
- teminatların yeniden değerlendirilmesi sonucunda teminatların değerinde meydana gelen azalma

gibi önceden belirlenmiş bir sınıflamaya girmesi gerekmektedir.¹¹⁹

Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Kredilerin sınıflandırılması" başlıklı dördüncü maddesi uyarınca krediler beş grupta sınıflandırılmaktadır.¹²⁰

- a) Birinci Grup – Standart Nitelikli Krediler
- b) İkinci Grup – Yakın İzlemedeki Krediler
- c) Üçüncü Grup – Tahsil İmkânı Sınırlı Krediler
- d) Dördüncü Grup – Tahsili Şüpheli Krediler
- e) Beşinci Grup – Zarar Niteliğindeki Krediler

¹¹⁸ **Resmi Gazete**, "Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik", Geçici Madde: 1, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

¹¹⁹ Özgür Acar, "Bankalarca Ayrılan Karşılıklar: Teorik Yaklaşım ve Uluslararası Uygulamalar", **Bankacılar Dergisi**, Sayı.34, (2000), s.39.

¹²⁰ **Resmi Gazete**, "Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik", Madde: 4, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

3.1.1.1. Standart Nitelikli Krediler (Birinci Grup)

Bu grupta aşağıda belirtilen nitelikleri haiz krediler ve diğer alacaklar sınıflandırılmaktadır. Buna göre;¹²¹

- *“Kredilendirilebilir nitelikte finansman yapısına sahip gerçek ve tüzel kişilere kullanılan,*
- *Anapara ve ve faiz ödemeleri, borçlusunun ödeme gücüne ve nakit akımına göre yapılandırılan,*
- *Ödemeleri süresinde yapılan veya otuz günden fazla gecikmeyen, gelecekte de geri ödeme sorunları beklenmeyen, teminatlara başvurulmaksızın tamamen tahsil edilebilecek nitelikte olan ve*
- *Borçlusunun kredi değerliliğinde zayıflama tespit edilmemiş olan”*

krediler ve diğer alacaklar bu grupta sınıflandırılmaktadır.

3.1.1.2. Yakın İzlemedeki Krediler (İkinci Grup)

Bu grupta aşağıda belirtilen nitelikleri haiz krediler ve diğer alacaklar sınıflandırılmaktadır. Buna göre;¹²²

- *“Kredilendirilebilir nitelikte finansman yapısına sahip gerçek ve tüzel kişilere kullanılmış olan, ancak, makroekonomik şartlardaki veya borçlunun faaliyet gösterdiği sektörlerdeki veya bunlardan bağımsız olarak borçluya ilişkin olumsuz gelişmeler nedeniyle borçlusunun ödeme gücünde veya nakit akımında olumsuz gelişmeler gözlenen ya da bunun gerçekleşeceği tahmin edilen veya*
- *Kredinin kullanıldığı esnada borçlunun önemli ölçüde finansal risk taşıması gibi nedenlerle yakından izlenmesi gereken veya*

¹²¹ **Resmi Gazete**, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 4, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

¹²² **Resmi Gazete**, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 4, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

- *Anapara ve/veya faiz ödemelerinin kredi sözleşmesinde yer alan şartlara uygun olarak yapılmasında sorunlar doğması muhtemel olan ve bu sorunların giderilmemesi durumunda teminatlara başvurulmaksızın borcun tümüyle tahsil edilememe riski bulunan veya*
- *Borçlusunun kredi değerliliği kredinin verildiği güne göre zayıflamamış olmakla birlikte düzensiz ve kontrolü güç bir nakit akımı yapısına sahip olması nedeniyle zayıflama ihtimali olan veya*
- *Kredi değerliliğinin zayıflaması olarak yorumlanamayacak nedenlerle anapara ve/veya faiz ödemelerinin tahsili, vadelerinden veya ödenmesi gereken tarihlerden itibaren otuz günden fazla geciken ancak doksan günü geçmeyen veya*
- *Geri ödemesi tamamen teminata bağlı olan kredilerde teminatın net gerçekleşebilir değeri alacak tutarının altına düşen veya*
- *Birinci Grupta veya İkinci Grupta izlenirken yeniden yapılandırmaya konu edilen ve donuk alacak olarak sınıflandırma koşullarını taşımayan veya*
- *Donuk alacak gruplarında izlenirken yeniden yapılandırmaya konu edilen ve 7 nci maddede belirtilen koşulların gerçekleşmesini müteakiben canlı alacak olarak sınıflandırılan ”*

krediler ve diğer alacaklar bu grupta sınıflandırılmaktadır.

3.1.1.3. Tahsil İmkânı Sınırlı Krediler (Üçüncü Grup)

Bu grupta aşağıda belirtilen nitelikleri haiz krediler ve diğer alacaklar sınıflandırılmaktadır. Buna göre;¹²³

- *“Borçlusunun kredi değerliliği bozulmuş olan veya*
- *Teminatların net gerçekleşebilir değerinin veya borçlunun özkaynaklarının borcun vadesinde ödenmesini karşılamada yetersiz bulunması nedeniyle teminata başvurulmaksızın tamamının tahsil imkanı sınırlı olan ve gözlenen*

¹²³ **Resmi Gazete**, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 4, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

sorunların düzeltilmemesi durumunda zarara yol açması muhtemel olan veya

- *Anaparanın ve/veya faizin tahsili, vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren doksan günden fazla geciken ancak yüz seksen günü geçmeyen veya*
- *Makroekonomik şartlardaki veya borçlunun faaliyet gösterdiği sektörlerdeki veya bunlardan bağımsız olarak borçluya ilişkin olumsuz gelişmeler nedeniyle işletme sermayesi finansmanında veya ilave likidite yaratmada sıkıntılar yaşanması gibi nedenlerle anaparanın ve/veya faizin bankaca tahsilinin vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren doksan günden fazla gecikeceğine kanaat getirilen veya*
- *Yeniden yapılandırılarak canlı alacak olarak sınıflandırılan ve bir yıllık izleme süresi içerisinde anapara ve/veya faiz ödemesi otuz günden fazla geciken veya bu izleme süresi içinde bir kez daha yeniden yapılandırmaya tabi tutulan”*

krediler ve diğer alacaklar bu grupta sınıflandırılmaktadır.

3.1.1.4. Tahsili Şüpheli Krediler (Dördüncü Grup)

Bu grupta aşağıda belirtilen nitelikleri haiz krediler ve diğer alacaklar sınıflandırılmaktadır. Buna göre;¹²⁴

- *“Anaparanın ve/veya faizin tamamının kredi sözleşmesinde yer alan hususlar çerçevesinde teminata başvurulmaksızın tahsilinin sağlanamayacağı muhtemel olan veya*
- *Borçlusunun kredi değerliliği ciddi şekilde bozulmuş olan, ancak birleşme, yeni finansman bulma imkânı veya sermaye artırımı gibi olanakların borçlunun kredi değerliliğine ve kredinin tahsil kabiliyetine yapması beklenen katkı nedeniyle henüz tam anlamıyla zarar niteliği taşımadığı düşünülen veya*

¹²⁴ **Resmi Gazete**, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 4, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

- *Anapara ve/veya faizin vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren tahsilinin gecikmesi yüz seksen günü geçen, ancak bir yılı geçmeyen veya*
- *Makroekonomik şartlardaki veya borçlunun faaliyet gösterdiği sektördeki veya bunlardan bağımsız olarak borçluya ilişkin olumsuz gelişmeler nedeniyle anapara ve/veya faizin vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren tahsilindeki gecikmenin yüz seksen günü geçmesi beklenen”*

krediler ve diğer alacaklar bu grupta sınıflandırılmaktadır.

3.1.1.5. Zarar Niteliğindeki Krediler (Beşinci Grup)

Bu grupta aşağıda belirtilen nitelikleri haiz krediler ve diğer alacaklar sınıflandırılmaktadır. Buna göre;¹²⁵

- *“Borçlusunun kredi değerliliğinin tümüyle ortadan kalkmış olması nedeniyle tahsil beklentisi bulunmayan veya toplam alacak tutarının ancak ihmal edilebilir bir kısmının tahsil edilmesi beklenen veya*
- *Üçüncü ve Dördüncü Gruplarda belirtilen özellikleri taşımakla birlikte, vadesi gelen ve ödenmesi gereken alacak tutarlarının tamamının bir yılı aşacak bir sürede tahsilinin sağlanamayacağı muhtemel olan veya*
- *Anaparanın ve/veya faizin ödenmesi gereken tarihten itibaren tahsili bir yıldan fazla gecikmiş olan”*

krediler ve diğer alacaklar bu grupta sınıflandırılmaktadır.

3.1.2. TFRS 9 Uygulamayan Bankalarca Ayrılacak Karşılıklar

Bankaların ilgili BDDK düzenlemeleri uyarınca müşterilerine kullandırdıkları krediler ile diğer alacakları için söz konusu kredilerin ve diğer alacakların yer aldığı gruplar itibarıyla değişecek şekilde karşılık ayırması esastır.

¹²⁵ **Resmi Gazete**, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 4, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

TFRS 9 uygulamayan bankalar açısından, BDDK düzenlemeleri uyarınca birinci ve ikinci grupta sınıflandırılan krediler ve diğer alacaklar için ayrılacak karşılıklar genel karşılık olarak addedilmektedir. Bununla birlikte, üçüncü, dördüncü ve beşinci grupta sınıflandırılan krediler ve diğer alacaklar ise donuk alacak olarak kabul edilir ve bu krediler için ayrılacak karşılıklar özel karşılık olarak isimlendirilmektedir.

Özel karşılık kavramı, bankanın kredi portföyünde ilgili yasal düzenlemeler uyarınca sorunlu hale geldiği artık netleşmiş olan belirli bir kredi veya alacak için ayrılan karşılığı tanımlamak amacıyla kullanılmaktadır. Genel karşılık kavramı ise daha çok gelecek dönemlere yönelik belirsizlikler ve henüz öngörülemeyen gelişmeler için ayrılan karşılıklar için kullanılmaktadır.¹²⁶ Bu yönü ile bakıldığında özel karşılıklar mevcut durum itibarıyla ortaya çıkmış ya da ortaya çıkması kuvvetle muhtemel kredi ve diğer alacak zararları için ayrılırken, genel karşılıklar ise gelecek dönemlerde ortaya çıkabilecek muhtemel zararlara yönelik bankayı koruma amacı gütmektedir.¹²⁷

3.1.2.1. Genel Karşılıklar

TFRS 9 uygulamayan bankaların standart nitelikli kredileri ile yakın izlemedeki kredileri için genel karşılık ayırmaları esastır. Bankaların birinci ve ikinci grupta sınıflandırılan bu kredileri ve alacakları için ayırmaları gereken en az karşılık oranları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 6

TFRS 9 Uygulamayan Bankaların Genel Karşılık Oranları

Kredi Sınıfı	Nakdi Krediler
Standart Nitelikli Krediler (Birinci Grup)	Binde onbeş (%1,5)
Yakın İzlemedeki Krediler (İkinci Grup)	Yüzde üç (%3)

Kaynak: Resmi Gazete, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 10, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

¹²⁶ Acar, s.39.

¹²⁷ Ferhat Sayım ve Muhammed Ardiç, “Banka Bilançolarındaki Kredi Karşılık Kalemlerinin Dışa Yansıma Biçimleri”, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt.26, Sayı.3-4, (2012), s.302.

BDDK'nın ilgili düzenlemeleri uyarınca bankaların, yukarıdaki tabloda özetlenen genel karşılık oranları dikkate alınarak hesaplayacakları karşılıklara ilaveten ülke ve transfer riskleri için de karşılık ayırmaları gerekmektedir. Bununla birlikte bankaların, gayrinakdi krediler, taahhütler ve türev finansal araçlar için 23 Ocak 2015 tarihli ve 29511 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik" hükümlerine istinaden hesaplanan risk tutarı üzerinden, yukarıdaki tabloda özetlenen genel karşılık oranları uygulanarak genel karşılık hesaplaması yapılmaktadır.

3.1.2.2. Özel Karşılıklar

TFRS 9 uygulamayan bankaların tahsil imkânı sınırlı kredileri, tahsili şüpheli kredileri ile zarar niteliğindeki için gerçekleşen kredi zararı için özel karşılık ayırmaları esastır. Bankaların üçüncü, dördüncü ve beşinci grupta sınıflandırılan bu kredileri ve alacakları için ayırmaları gereken en az karşılık oranları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 7

TFRS 9 Uygulamayan Bankaların Özel Karşılık Oranları

Kredi Sınıfı	Nakdi Krediler
Tahsil İmkânı Sınırlı Krediler (Üçüncü Grup)	Yüzde yirmi (%20)
Tahsili Şüpheli Krediler (Dördüncü Grup)	Yüzde elli (%50)
Zarar Niteliğindeki Krediler (Beşinci Grup)	Yüzde yüz (%100)

Kaynak: Resmi Gazete, "Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik", Madde: 11, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

BDDK'nın ilgili düzenlemeleri uyarınca bankaların, yukarıdaki tabloda özetlenen özel karşılık oranları dikkate alınarak hesaplayacakları karşılıklara ilaveten ülke ve transfer riskleri için de karşılık ayırmaları gerekmektedir.

BDDK düzenlemeleri uyarınca, bir bankanın herhangi bir müşterisine kullandırmış olduğu birden çok kredisinin bulunması ve bu kredilerden en az bir tanesinin yapılan sınıflandırma gereğince üçüncü, dördüncü veya beşinci sınıfta gruplandırılması durumunda, bankanın müşterisine kullandırmış olduğu tüm kredileri ve diğer alacakları

donuk alacak olarak aynı grupta sınıflandırılmalıdır.¹²⁸ İlâveten, bankanın herhangi bir müşterisinin herhangi bir nakdi kredisinin donuk alacak sınıfına girmesi sebebiyle gayrinakdi kredilerinin de donuk alacak kapsamına alınması durumunda, bunlar için “Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik” hükümlerine istinaden hesaplanan risk tutarı üzerinden, yukarıdaki tabloda özetlenen özel karşılık oranları uygulanarak genel karşılık hesaplaması yapılmaktadır. Ancak, gayrinakdi kredinin nakde döndürüldüğü andan itibaren, nakde dönüşen tutarın tamamı donuk alacak olarak dikkate alınacaktır.¹²⁹

3.2. TFRS 9 Uygulayan Bankaların Tabi Olduğu Düzenlemeler

Bankaların TFRS 9 uyarınca 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren kredilerini ve diğer alacaklarını ilgili düzenlemeler doğrultusunda sınıflandırmaları ve bunlar için karşılık ayırmaları esastır. TFRS 9 uygulayan bankaların tabi olduğu düzenlemeler aşağıda belirtilmiştir.

3.2.1. Kredilerin Sınıflandırılması

TFRS 9 uygulamayan bankalar açısından krediler beş grupta sınıflandırılırken, TFRS 9’a geçişle birlikte krediler artık üç aşamada sınıflandırılmaktadır.

TFRS 9 uygulamayan bankalarca kredilerin BDDK düzenlemeleri uyarınca sınıflandırılmasına göre genel veya özel karşılık ayrılmaktadır. Bununla birlikte, TFRS 9 uygulayan bankalar açısından beklenen kredi zararı hesaplanması ve ayrılacak karşılık rakamının bulunması da kredilerin hangi aşamada gruplandırıldığına göre değişmektedir.

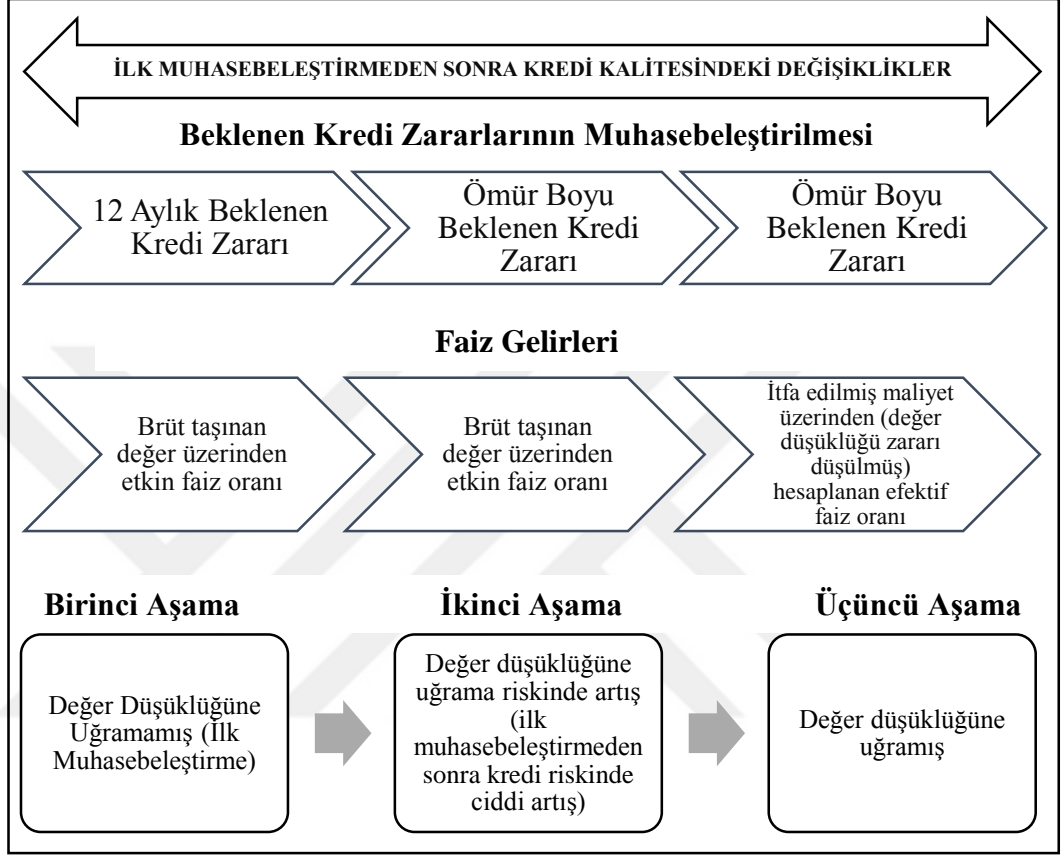
Yeni standart, ilk muhasebeleşmeden sonra kredi kalitesindeki değişimine dayanan “3 aşamalı” değer düşüklüğü modeli (genel model) oluşturmaktadır.¹³⁰ Bu aşamalar şunlardır:

¹²⁸ **Resmi Gazete**, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 5, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

¹²⁹ **Resmi Gazete**, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 11, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

¹³⁰ Price WaterHouse Coopers (PWC), “‘Yeni Finansal Araçlar Standardı’ Beklenen kredi zararları nedir?”, **UFRS 9 Yayınları**, Sayı.2, (2015), s.3.

- a) Birinci Aşama
- b) İkinci Aşama
- c) Üçüncü Aşama

Şekil 5 : İlk Muhasebeleştirmeden Sonra Kredi Kalitesindeki Değişiklikler

Kaynak: Price WaterHouse Coopers (PwC), “‘Yeni Finansal Araçlar Standardı’ Beklenen kredi zararları nedir?”, **UFRS 9 Yayınları**, Sayı.2, (2015), s.2.

Bu bölümde TFRS 9 uygulayan bankalar açısından kredilerin ve diğer alacakların hangi aşamada izleneceği ve bunlar için genel ve özel karşılık hesaplamaları anlatılmaktadır.

3.2.1.1. Birinci Aşama

Birinci aşama, ilk defa muhasebeleştirilen bir kredinin veya alacağın kredi riskinde, bir sonraki raporlama dönemine kadar önemli bir artış olmayan veya raporlama tarihi itibarıyla kredi riski düşük olarak belirlenen finansal araçları kapsamaktadır. Bu

finansal araçlar için, 12 aylık beklenen kredi zararı muhasebeleştirilmekte ve faiz geliri brüt defter değeri üzerinden hesaplanmaktadır. 12 aylık beklenen kredi zararı, raporlama tarihinden itibaren sonraki 12 ay içinde gerçekleşmesi muhtemel olaylardan kaynaklanan zararları ifade etmektedir. Burada kastedilen sadece sonraki 12 aylık dönemde beklenen tahsilat eksikliğinden kaynaklı zarar değil, söz konusu finansal araçların bilançoda yer aldığı sürece olabilecek tüm kredi zararlarının hesaba katılmış halidir.¹³¹

BDDK'nın ilgili düzenlemeleri uyarınca TFRS 9'a göre on iki aylık beklenen kredi zarar karşılığı uygulamasına tabi olan krediler ve diğer alacaklar standart nitelikli krediler olarak sınıflandırılmaktadır.¹³²

3.2.1.2. İkinci Aşama

İkinci aşama, ilk defa muhasebeleştirilmenin ardından kredi riskinde önemli derecede artış olan ancak değer düşüklüğüne ilişkin tarafsız bir kanıt bulunmayan finansal varlıkları kapsamaktadır. Bu finansal varlıklar için ömür boyu beklenen kredi zararı muhasebeleştirilmekte fakat faiz geliri hala varlıkların brüt defter değeri üzerinden hesaplanmaktadır. Ömür boyu beklenen kredi zararı finansal varlığın beklenen ömrü boyunca olabilecek olan tüm olaylardan kaynaklanan kredi zararlarıdır.¹³³

Bir kredinin ikinci aşamaya alınması için kredi riskinde ilk defa muhasebeleştirilmesinden bu yana önemli ölçüde artış olması gerekmektedir. İkinci aşamaya geçen krediler için ömür boyu beklenen kredi zararı hesabı yapılmakta ve hesaplanan tutar kadar değer düşüklüğü kar zararda muhasebeleştirilmektedir. İkinci aşamaya geçen kredilerin riskinde artış olması ve ömür boyu değer düşüklüğü hesabı

¹³¹ Price WaterHouse Coopers (PWC), “Yeni Finansal Araçlar Standardı’ Beklenen kredi zararları nedir?”, **UFRS 9 Yayınları**, Sayı.2, (2015), s.3.

¹³² **Resmi Gazete**, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 4, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

¹³³ Price WaterHouse Coopers (PWC), “Yeni Finansal Araçlar Standardı’ Beklenen kredi zararları nedir?”, **UFRS 9 Yayınları**, Sayı.2, (2015), s.3.

yapılmasından dolayı birinci aşamada olan kredilere göre ayrılacak değer düşüklüğü karşılığı çok daha fazla olmaktadır.¹³⁴

Kredi riskinde önemli artış kavramı ile ilgili olarak TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı'nda; *“İşletmenin, kredi riskindeki önemli artışları hangi yolla değerlendirdiğine bakılmaksızın, sözleşmeye bağlı ödemelerin vadeyi 30 günden fazla aşmış olması durumunda finansal aracın ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana kredi riskinin önemli ölçüde arttığına dair aksi ispat edilebilir bir ön kabul bulunmaktadır.”* hükmü yer almaktadır.¹³⁵

BDDK'nın ilgili düzenlemeleri uyarınca TFRS 9 kapsamında borçlusunun kredi riskinde önemli derecede artış olan krediler ve diğer alacaklar yakın izlemedeki krediler olarak sınıflandırılmaktadır.¹³⁶

3.2.1.3. Üçüncü Aşama

Üçüncü aşama, raporlama tarihi itibarıyla değer düşüklüğü için tarafsız kanıtın bulunduğu finansal varlıkları içermektedir. Bu finansal varlıklar için, ömür boyu beklenen kredi zararı muhasebeleştirilmekte ve faiz geliri net defter değeri üzerinden hesaplanmaktadır.¹³⁷

Bir kredinin üçüncü aşamada izlenebilmesi için söz konusu kredinin riskinde önemli derecede artış olması ve kredinin temerrüt halinde olması gerekmektedir. Bu krediler için ömür boyu beklenen kredi zararı hesabı yapılmakta ve hesaplanan tutar kadar değer düşüklüğü kar zararda muhasebeleştirilmektedir. Bu aşamada olan krediler

¹³⁴ **Resmi Gazete**, “TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı”, 19 Ocak 2017, s.14. Aktaran: Sinan Yıldırım, “UFRS 9'un Banka Performansına Karşılıklar Bakımından Etkisi”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mayıs 2018), s..22.

¹³⁵ **Resmi Gazete**, “TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı”, 19 Ocak 2017, s.15. Aktaran: Sinan Yıldırım, “UFRS 9'un Banka Performansına Karşılıklar Bakımından Etkisi”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mayıs 2018), s..22.

¹³⁶ **Resmi Gazete**, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 4, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

¹³⁷ Price WaterHouse Coopers (PWC), “‘Yeni Finansal Araçlar Standardı’ Beklenen kredi zararları nedir?”, **UFRS 9 Yayınları**, Sayı.2, (2015), s.3.

temerrüt halinde olmalarından dolayı ikinci aşamadaki krediler ile karşılaştırıldığında, bu krediler için daha fazla değer düşüklüğü karşılığı ayrılmaktadır.¹³⁸

TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı'nda *“Ancak işletme, daha uzun süreli bir gecikme olduğunda temerrüdün ortaya çıkacağını ortaya koyan makul ve desteklenebilir bilgilere sahip olmadığı sürece temerrüdün, finansal aracın vadesi 90 gün geçtikten daha sonra meydana gelmeyeceğine yönelik aksi ispat edilebilir bir ön kabul vardır.”* hükmünün yer almasından hareketle, bir kredinin ya da diğer alacağın üçüncü aşamaya aktarılmasındaki en önemli etken olarak 90 günden uzun süreli gecikme kullanılmaktadır.¹³⁹

BDDK'nın ilgili düzenlemeleri uyarınca TFRS 9'a göre borçlunun temerrüdü dolayısıyla ömür boyu beklenen kredi zarar karşılığı uygulamasına tabi olan krediler ve diğer alacaklar donuk alacak olarak kabul edilmektedir.¹⁴⁰

3.2.2. TFRS 9 Kapsamında Karşılık Ayrılması

TFRS 9 uygulayan bankaların kredileri ve diğer alacakları için TFRS 9 kapsamında ayıracağı karşılıklardan;

- Birinci aşamada izlenen ve on iki aylık beklenen kredi zarar karşılığı tutarları genel karşılık olarak,
- İkinci aşamada izlenen ve borçlunun kredi riskinde önemli derecede artış nedeniyle ayrılan ömür boyu beklenen kredi zarar karşılığı tutarları genel karşılık olarak ve
- Üçüncü aşamada izlenen ve borçlunun temerrüdü dolayısıyla ayrılan ömür boyu beklenen kredi zarar karşılığı tutarları özel karşılık olarak

¹³⁸ **Resmi Gazete**, “TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı”, 19 Ocak 2017, s.14. Aktaran: Sinan Yıldırım, “UFRS 9'un Banka Performansına Karşılıklar Bakımından Etkisi”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mayıs 2018), s..22.

¹³⁹ **Resmi Gazete**, “TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı”, 19 Ocak 2017, s.79.

¹⁴⁰ **Resmi Gazete**, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 4, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

adedilmektedir. Bununla birlikte, bankaların ayıracakları karşılık tutarlarını hesaplarken ülke ve transfer risklerini de dikkate almaları gerekmektedir.¹⁴¹

3.3. Teminatların Dikkate Alınması

Sözlük anlamı “güvence”¹⁴² olan “teminat” kavramı, bankacılık açısından bakıldığında ise müşterilere verilen kredilerin ve alacakların tahsil edilememesi ihtimaline karşılık banka alacağının kısmen veya tamamen güvence altına alınmasını sağlayan her türlü varlık, garanti, kefalet ve sözleşmeden doğan haklardır.¹⁴³ Teminat, teminatı veren tarafın yükümlülüğünü güvence altına almak için teminatı alan tarafından kabul edilen bir varlık ya da üçüncü bir tarafın taahhütü olarak tanımlanabilir.¹⁴⁴

Bankacılık sektöründe en önemli ve yaygın risk azaltım tekniklerinden birisi kredi kullanan müşterilerden teminat alınmasıdır. Kredi kullanan müşterinin borçlarını ödeyememesi durumunda kredi kullandırılan banka tarafından müşteriden alınan teminatlara başvurulacak ve müşterinin bankaya olan yükümlülüklerini tamamlaması sağlanacaktır.

Bankalar açısından müşterilerine kullandırdıkları krediler için teminat alınması çok önemlidir. Zira temel kredilendirme prensibi olan emniyet ilkesi uyarınca, kredinin yeterli ve sağlam teminata bağlanmış olması ve kredi kullanan tarafın kredibilitesinin yüksek olması gerekmektedir. Dolayısıyla, kredi ihtiyacı olan bir kişi veya kurumun, bir bankadan kredi kullanabilmesi için öncelikle banka tarafından kabul edilebilecek bir ekonomik değere sahip, devredilebilir nitelikte olan bir teminat bulması gerekmektedir.¹⁴⁵

BDDK tarafından yayımlanan ve 1 Ocak 2018 tarihinde yürürlüğe giren Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar

¹⁴¹ **Resmi Gazete**, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 9, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

¹⁴² Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, “teminat”, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts (12 Ocak 2019).

¹⁴³ Kaban, s.201.

¹⁴⁴ İpek Özdemir, “Merkez Bankacılığında Teminat Sistemleri”, (TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi, 2010), Ankara, <http://www3.tcmb.gov.tr/kutuphane/TURKCE/tezler/ipekozdemir.pdf>, (5 Şubat 2019), s.3.

¹⁴⁵ Gürses, “Kredi Teminatı Olarak Üst Hakkı İpoteği”, s.4.

Hakkında Yönetmeliğin “Teminatlar” başlıklı dördüncü bölümünde teminatlara ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Yönetmelikte teminatlar da krediler gibi gruplandırılmış ve her bir grupta yer alan teminatların karşılık ayrılırken hangi oranda dikkate alınacağı da yine Yönetmelikte belirtilmiştir.

TFRS 9 uygulamayan bankaların müşterilerine kullandırmış oldukları kredilere ilişkin almış oldukları teminatları hangi gruplarda sınıflandıracakları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 8

TFRS 9 Uygulamayan Bankalarca Teminatların Dikkate Alınması

Teminat Grubu	Teminat Türleri
Birinci Grup Teminatlar	<ol style="list-style-type: none"> 1) Nakit, mevduat, katılım fonu ve altın depo hesapları, kredi kartından doğan üye işyeri alacakları ve banka nezdinde saklanan altın 2) Türkiye Cumhuriyeti Merkezi Yönetimi, TCMB, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca ihraç edilen borçlanma araçları ve bunlar tarafından verilen garanti ve kefaletler 3) Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin Ek-1’i uyarınca yüzde sıfır (%0) risk ağırlığına tabi kuruluşlarca ihraç edilen borçlanma araçları ve bunlar tarafından verilen garanti ve kefaletler 4) Avrupa Merkez Bankasınca ya da bu Bankanın kefaletiyle ihraç edilen borçlanma araçları ile bu Banka tarafından verilen garanti ve kefaletler 5) İkinci ve üçüncü maddede belirtilen menkul kıymetlere dayalı olarak yapılan repo işlemlerinden sağlanan fonlar ve bu menkul kıymetleri içeren yatırım fonu katılma payları
İkinci Grup Teminatlar	<ol style="list-style-type: none"> 1) Altın haricindeki kıymetli madenler 2) Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin Ek-1’i uyarınca yüzde yirmi (%20) risk ağırlığına tabi kuruluşlarca ihraç edilen borçlanma araçları ve bunlar tarafından verilen garanti ve kefaletler 3) Türkiye’de faaliyette bulunan bankalarca verilen garanti, kefalet, teminat mektubu, aval, kabul ve cirolar 4) Türkiye’de faaliyette bulunan bankalarca ihraç edilen borçlanma araçları ile ipotek teminatlı menkul kıymetleri ve varlık teminatlı menkul kıymetleri ve bunların fon kullanıcıları oldukları kira sertifikaları

Teminat Grubu	Teminat Türleri
	5) Borsada işlem gören pay senetleri 6) Borçlu tarafından ihraç edilen hariç olmak üzere, Türkiye’de kurulu özel sektör kuruluşları tarafından ihraç edilen borçlanma araçları, ipotek teminatlı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve bunların fon kullanıcısı oldukları kira sertifikaları 7) Kredi riskine karşı koruma sağlayan kredi türev anlaşmaları 8) Gerçek ve tüzel kişilerin kamu kurumları nezdinde doğmuş istihkak alacaklarının temliki veya rehni 9) Kredi Garanti Fonu A.Ş. tarafından verilen ve Hazine Müsteşarlığının desteğini haiz olmayan kefaletler
Üçüncü Grup Teminatlar	1) Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin Ek-1’i uyarınca yüzde elli (%50) risk ağırlığına tabi kuruluşlarca ihraç edilen borçlanma araçları ve bunlar tarafından verilen garanti ve kefaletler 2) Emtiyayı temsil eden kıymetli evrak ile rehinli her tür emtia ve menkuller 3) Gayrimenkul ipotekleri 4) Deniz konşimentosuna veya taşıma senedine dayalı ya da ihracat kredi sigortası poliçesi kapsamında sigortalanmış ihracat vesaiki 5) Ticari alacak sigorta poliçeleri 6) Borsada işlem görmeyen pay senetleri
Dördüncü Grup Teminatlar	1) Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin Ek-1’i uyarınca yüzde yüz (%100) risk ağırlığına tabi kuruluşlarca ihraç edilen borçlanma araçları ve bunlar tarafından verilen garanti ve kefaletler 2) Ticari işletme rehni 3) Diğer ihracat vesaiki 4) Taşıt rehni, ticari taşıt hat rehni ve ticari taşıt plaka rehni 5) Uçak veya gemi ipoteği 6) Kredi değerliliği borçlununkinden daha yüksek gerçek kişilerin ve tüzel kişilerin kefaletleri 7) Kredi değerliliği borçlununkinden daha yüksek gerçek kişilerin ve tüzel kişilerden alınan senet ve çekler
Beşinci Grup Teminatlar	1) İlk dört grup dışında kalan teminat türleri

Kaynak: Resmi Gazete, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 13, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

TFRS 9 uygulayan ve uygulamayan bankalarca karşılık hesaplamasında teminatlar net gerçekleşebilir değerleri üzerinden dikkate alınırlar. Bununla birlikte bankaların teminatlarının BDDK'nın ilgili düzenlemeleri uyarınca değerlemeye tâbi tutmaları gerekmektedir.

TFRS 9 uygulamayan bankalar ayırmaları gereken özel karşılık hesaplamasında teminatları gruplar itibarıyla dikkate alırlar. Bankanın özel karşılığa tabi alacak tutarı, teminatların net gerçekleşebilir değerleri Tablo 4'te belirtilen dikkate alınma oranlarında donuk alacak tutarından indirilerek hesaplanmaktadır. Özel karşılığa tabi alacak tutarının hesaplanması, her bir borçlu için bankanın münferit alacağı ve teminatlarının net gerçekleşebilir değerleri esas alınarak yapılmaktadır.¹⁴⁶

Teminat grupları itibarıyla teminatların dikkate alınma oranları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 9
Teminatların Özel Karşılık Hesaplamasında Dikkate Alınma Oranları

Teminat Grubu	Dikkate Alınma Oranı
Birinci Grup Teminatlar	Yüzde yüz (%100)
İkinci Grup Teminatlar	Yüzde seksen (%80)
Üçüncü Grup Teminatlar	Yüzde altmış (%60)
Dördüncü Grup Teminatlar	Yüzde kırk (%40)
Beşinci Grup Teminatlar	Yüzde yirmi (%20)

Kaynak: Resmi Gazete, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 15, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

¹⁴⁶ Resmi Gazete, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 15, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

3.4. Beklenen Kredi Zararı Hesaplaması

TFRS 9 ile gelen en önemli yeniliklerden bir tanesi, gelecekte meydana gelebilecek muhtemel kredi zararlarının gerçekleşme olasılıklarının hesaplamalara dâhil edilmesidir. TFRS öncesi dönemde krediler ve diğer alacaklar beş grup içerisinde sınıflandırılmakta ve sınıflar itibarıyla belirlenen oranlarda karşılık ayrılmaktaydı. TFRS 9 ile birlikte ise, beklenen kredi zararı hesabı aşamalar itibarıyla değişebilmektedir.

TFRS 9'a geçişin ardından bankalardan, içsel olarak oluşturdukları kredi derecelendirme sistemlerini etkin bir şekilde kullanmaları ve müşteri, kredi veya portföy bazında beklenen kredi zararlarına ilişkin hesaplamalar yapmaları beklenmektedir.¹⁴⁷

Çalışmanın bu bölümünde beklenen kredi zararı hesaplamalarına girdi teşkil eden temerrüt olasılığı, temerrüt halinde risk gibi kavramlar anlatılacak ve beklenen kredi zararı hesaplamalarının ne şekilde gerçekleştirileceği anlatılacaktır.

3.4.1. Temerrüt Olasılığı (Probability of Default – PD) Tanımı

Bir yıl içerisinde borçlu tarafın temerrüde düşme olasılığı olarak tanımlanabilecek Temerrüt Olasılığı (PD), oran olarak ifade edilmektedir.¹⁴⁸ Temerrüt olasılığı, bir kredinin ya da alacağın raporlama tarihinden sonraki 12 aylık zaman zarfında, borçlunun sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle temerrüde düşmesi olasılığını göstermektedir.

PD, beklenen kredi zararı hesaplamasının önemli bir bileşenidir. Bununla birlikte PD, kredilerin ve diğer alacakların hangi aşamada olduğuna göre değişecektir. Beklenen kredi zararı hesaplamasında; birinci aşamada yer alan krediler ve diğer alacaklar için “12 aylık PD”, ikinci ve üçüncü aşamada yer alan krediler ve diğer alacaklar için ise “ömür boyu PD” bilgisine ihtiyaç duyulmaktadır.¹⁴⁹

¹⁴⁷ Yusuf Aytürk, “UFRS 9 Finansal Araçlar Kapsamında Yeni Değer Düşüklüğü Modeli ve Bankacılık Sektörüne Etkileri”, **Mali Çözüm Dergisi**, Sayı.137, Eylül-Ekim 2016, s.133.

¹⁴⁸ TBB Çalışma Grubu, “Kredi Riski Modelleri”, **Bankacılar Dergisi**, Sayı.57, 2006, https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Arastirma_ve_Raporlar/kredi_riski_modelleri.pdf (03 Mart 2019), s.33.

¹⁴⁹ Yıldırım, s.25.

“12 aylık PD”, bir kredinin ya da alacağın raporlama tarihinden itibaren 12 aylık dönem içerisinde temerrüde düşme olasılığı olarak tanımlanabilirken; “ömür boyu PD” ise bir kredinin ya da alacağın vade bitimine kadar temerrüde düşme olasılığı olarak tanımlanabilmektedir.

3.4.2. Temerrüt Halinde Kayıp (Loss Given Default – LGD) Tanımı

Temerrüt Halinde Kayıp (LGD), karşı tarafın temerrüdünden kaynaklanan kaybın, temerrüt anındaki bakiyeye oranını ifade etmektedir.¹⁵⁰ LGD, temerrüde düşen alacakların yüzdesel olarak kayıp oranını ifade etmektedir. LGD, temerrüde düşen bir kredinin ya da alacağın takibe düştükten sonra, temerrüt anındaki net (iskonto edilmiş) tahsilat oranından artı kalan kısmıdır. Net tahsilat tutarı ise, kredi ya da alacak temerrüde düştükten sonraki süreçte sağlanan tahsilattan, tahsilat için yapılan masrafların çıkarılması sonrası kalan tutardır.¹⁵¹

$$LGD (\%) = (EAD - Tahsilat Tutarı + Harcamalar) / EAD \quad (2.1)$$

$$LGD (\%) = 1 - Net Tahsilat Oranı (\%) \quad (2.2)$$

LGD oranının belirlenmesinde ilgili kuruluş tarafından gerek geçmiş dönemlere ilişkin bilgiler, gerek cari döneme ilişkin bilgiler ve gerekse makul ve desteklenebilir geleceğe yönelik bilgiler kullanılmalıdır. Bununla birlikte, LGD hesaplamasına dolaylı giderler dâhil edilmez.¹⁵²

3.4.3. Temerrüt Halinde Risk (Exposure at Default – EAD) Tanımı

Temerrüt Halinde Risk kavramı, bir kredinin ya da alacağın temerrüde düşme riskinin gerçekleşmesi durumunda o kredinin ya da alacağın tahmini risk tutarını ifade

¹⁵⁰ **Resmi Gazete**, “Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ”, Madde: 3, 23 Ekim 2015, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/09/20140906-6.htm> (23 Mart 2019),

¹⁵¹ Yıldırım, s.27.

¹⁵² Ercan Avul, “TFRS 9 Kapsamında Finansal Araçlara İlişkin Değer Düşüklüğü Karşılıkları ve Bankacılık Sektöründeki Uygulaması”, **Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu**, Sunum, (28 Şubat 2018), s.43.

etmektedir.¹⁵³ EAD, kredi riskine maruz belirli bir finansal araca yapılan yatırımın parasal karşılığı olarak da tanımlanmaktadır.¹⁵⁴

Beklenen kayıp hesaplaması yapılırken, raporlama tarihindeki risk bakiyesinden ziyade temerrüdün meydana geleceği varsayılan tarihteki muhtemel risk bakiyesi dikkate alınmalıdır.¹⁵⁵

3.4.4. Beklenen Kredi Zararı (Expected Credit Loss – ECL) Tanımı

TFRS 9 Standardı'nda kredi zararı "*İşletmeye sözleşmeye dayalı olarak vadesi geldikçe gerçekleşecek nakit akışlarının tamamı ile işletmenin tahsil etmeyi beklediği nakit akışlarının tamamı arasındaki farkın (tüm nakit akışlarının) başlangıçtaki etkin faiz oranı (ya da satın alındığında veya oluşturulduğunda kredi-değer düşüklüğü bulunan finansal varlıklar için krediye göre düzeltilmiş etkin faiz oranı) üzerinden hesaplanan bugünkü değeridir.*" şeklinde ve beklenen kredi zararları "*Kredi zararlarının, ilgili temerrüt risklerine göre ağırlıklandırılmış ağırlıklı ortalamasıdır.*" şeklinde tanımlanmıştır.¹⁵⁶

TMS 39'un dikkate aldığı gerçekleşen zarar modeli, kredilerin ya da diğer alacakların temerrüt hali meydana gelene kadar beklenen kredi zararlarının muhasebeleştirilmesine izin vermemekte ve bu nedenle eleştirilmekteydi. Bu modelde, kriz dönemleri gibi istisnai durumlarda, bir çok kredinin ya da alacağın aynı anda ya da çok yakın aralıklarla kötüleşmesi durumunda, bu olumsuzluklar bir anda finansal tablolara etki edebilmekte ve önemli boyutlara ulaşabilmektedir. Bu nedenle TFRS 9'da gerçekleşen zarar modelinden beklenen zarar modeline geçilmiştir.¹⁵⁷

Beklenen kredi zarar modelinde, kredinin ilk defa muhasebeleştirilmesinden sonra karşılık oluşturulması ve sonrasında geleceğe dönük 12 aylık beklenen kredi zararı hesaplanması öngörülmektedir. Bir sonraki aşamada, kredi ya da alacağa ilişkin kredi

¹⁵³ Aytürk, s.139.

¹⁵⁴ Hrvoje Volarević and Mario Varović, "Internal Model for IFRS 9 - Expected Credit Losses Calculation", **Ekonomski Pregled**, Vol.69, No.3, (2018), s.277.

¹⁵⁵ Mehmet Ayhan Altıntaş, **Bankacılıkta Risk ve Sermaye Yönetimi (Sermaye Piyasalarında Finansal Piyasa Altyapıları, Merkezi Karşı Taraf Uygulaması ve Risk Yönetimi Dâhil)**, Aralık 2018, s.438.

¹⁵⁶ **Resmi Gazete**, "TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı", 19 Ocak 2017, s.34-35.

¹⁵⁷ Biçer, s.107-108.

riskinde önemli bir artış olması ve söz konusu kredinin ya da alacağın kalitesinin düşmesi durumunda, beklenen kredi zararı ömrü boyunca olacak şekilde tahmin edilecek ve muhasebeleştirilecektir.¹⁵⁸

3.4.5. Beklenen Kredi Zararı Hesabı

TFRS 9 uyarınca gerçekleştirilen beklenen kredi zararı hesaplamaları, birinci, ikinci ve üçüncü aşamada gruplandırılan krediler ve diğer alacaklar için farklılık göstermektedir. Çalışmanın önceki bölümlerinde de açıklandığı üzere, birinci aşamada yer alan krediler ve diğer alacaklar için 12 aylık beklenen kredi zararı hesaplaması, ikinci aşamada yer alan krediler ve diğer alacaklar ile üçüncü aşamada yer alan krediler ve diğer alacaklar için ise ömür boyu beklenen kredi zararı hesaplamaları yapılmalıdır.

TFRS 9 uyarınca birinci aşamada yer alan krediler ve diğer alacaklar için beklenen kredi zararı hesaplaması aşağıdaki formül (2.3) yardımıyla hesaplanabilecektir. Formülde belirtilen terimler çalışmanın önceki bölümlerinde anlatılmış olup, “D” parametresi ise yılı belirtmektedir ve birinci aşamada yer alan krediler ve diğer alacaklar için “1” olarak alınmalıdır.¹⁵⁹

$$ECL = PD_1 \times LGD_1 \times EAD_1 \times D_1 \quad (2.3)$$

Beklenen kredi zararı modelinde, bir kredinin ya da alacağın kredi değerliliğinde önemli derecede artış olması durumunda ilgili kredi ya da alacak ikinci aşamaya alınmakta ve ömür boyu beklenen kredi zararı hesabı yapılmaktadır. Ömür boyu beklenen kredi zararı hesabı, 12 aylık beklenen kredi zararı hesabından önemli ölçüde farklılık içermektedir.¹⁶⁰

$$ECL = \sum_{t=1}^t \frac{(PD_t \times LGD_t \times EAD_t)}{(1+r)^t} \quad (2.4)$$

Bir kredi ya da alacak ikinci aşamaya alındıktan sonra, birinci aşamadan farklı olarak PD, EAD ve LGD değerleri kredi vadesi boyunca değişiklik gösterecektir ve her

¹⁵⁸ Murat Alsan ve Cihan Doğrayan, “Bir Bakışta UFRS 9”, **KPMG Gündem**, Sayı.22, (2015), s.50.

¹⁵⁹ Yıldırım, s.31.

¹⁶⁰ Aytürk, s.139.

yıl için tahmin edilmesi gerekecektir. Yukarıdaki formülde birinci aşamadan farklı olarak “r” parametresi kredinin efektif faiz oranını, “t” parametresi ise yılı ifade etmektedir.

Bir kredinin ya da alacağın temerrüde düşmesi ve üçüncü aşamaya alınması durumunda ise PD oranı artık kredi temerrüt halinde olduğundan dolayı %100 olarak dikkate alınacaktır. Bu durumda beklenen kredi zararı hesaplaması şu şekilde yapılacaktır.¹⁶¹

$$ECL = \%100 \times LGD_1 \times EAD_1 \quad (2.5)$$

¹⁶¹ Yıldırım, s.31.

4. BÖLÜM

TFRS 9'A GÖRE BEKLENEN KREDİ ZARARI KARŞILIĞI HESAPLAMASINA İLİŞKİN MODELLEME VE TFRS 9 ÖNCESİ DÖNEMLE MUKAYESESİ: BİR YATIRIM BANKASI ÖRNEĞİ

Çalışmanın bu bölümünde TFRS 9 uyarınca, örnek bir yatırım bankası (ABC Bankası) portföyü üzerinden TFRS 9 Beklenen Kredi Zarar Karşılığı hesaplamasına yönelik bir model oluşturulmuştur. Bu kapsamda, BDDK'nın ilgili düzenlemeleri dikkate alınarak oluşturulan modelin amacı, varsayımları ile modelde kullanılan veriler ve hesaplama yöntemleri bu bölümde açıklanmış ve ABC Bankası portföyü üzerinden hesaplanan model sonuçları ile model sonuçlarının TFRS 9 öncesi döneme göre gerçekleştirilen hesaplamalar ile mukayesesine de bu bölümde yer verilmiştir.

4.1. Modelin Amacı

Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yürürlüğe konulmuş olan TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı ile finansal varlık ve yükümlülüklerin sınıflandırılması ve ölçümü, değer düşüklüğü ve finansal riskten korunma muhasebesi ile ilgili yeni hükümler getirilmiştir.¹⁶² BDDK tarafından yayımlanan ve 1 Ocak 2018 tarihinde yürürlüğe giren Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin dokuzuncu maddesi uyarınca bankaların kredileri için TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı kapsamında karşılık ayırmaları esastır.

Bu modelin amacı, sadece bankalar, aracı kurumlar vb. finansal kuruluşlara hizmet verdiği varsayılan bir yatırım bankası örneği üzerinden, TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı kapsamında ayrılacak karşılık rakamının belirlenmesine yönelik olarak hesaplamaların gerçekleştirilebileceği sistematik bir yapı oluşturulmasıdır.

¹⁶² Hakkı Fındık, "Türkiye Muhasebe Standartları Çerçevesinde Finansal Varlıkların Muhasebeleştirilmesi", **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı.69, (Ocak 2016), s.80.

4.2. Modelin Varsayımları

Bu bölümde TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı kapsamında ayrılacak karşılık rakamının belirlenmesine yönelik olarak kurgulanan modelin uygulanacağı ABC Bankası faaliyetlerine yönelik varsayımlara başlıklar halinde yer verilecektir.

4.2.1. ABC Bankası'nın Fon Yönetimi Stratejisi

ABC Bankası'nın fon yönetimi stratejisine ilişkin varsayımlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- 1) ABC Bankası'nın fon yönetimi stratejisi, herhangi bir likidite sorunu yaşanmaması, risk-getiri dengesinde optimizasyonun sağlanması, makul düzeyde risk alınarak, kaynakların en yüksek verim oranları ile değerlendirilmesi amaçları doğrultusunda oluşturulmuştur.
- 2) Mevcut faaliyet alanı dolayısıyla düşük riskli portföye sahip olmak, ABC Bankası'nın temel stratejileri içerisinde yer almaktadır.
- 3) Bilançoda vade uyumsuzluğu bulunmamaktadır. Vade, tutar ve para birimi bazında aktif-pasif eşitliği sağlanmıştır.

Son olarak, yukarıda bahsedilen tüm fon yönetim stratejilerinin ABC Bankası yönetim kurulu tarafından onaylandığı ve fon yönetimi çerçevesinde yapılan tüm bankacılık işlemlerinin (vadeli mevduat işlemleri vb.) ABC Bankası yönetim kurulu tarafından belirlenmiş limitler çerçevesinde gerçekleştirildiği varsayılmıştır.

4.2.2. ABC Bankası'nın Kaynak Yapısı

ABC Bankası'nın kaynak yapısına ilişkin varsayımlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- 1) ABC Bankası'nın kaynakları; ABC Bankası özkaynakları, diğer bankalardan alınan krediler, ABC Bankası'na tevdi edilen teminatlar ile teminat niteliğinde olmayan diğer yabancı kaynaklardan oluşmaktadır.

- 2) Diğer bankalardan alınan kredilerde ortalama vadenin, aktifte yer alan kısa vadeli bankalar hesabının vadesine uygun olarak 1-7 gün aralığında olduğu varsayılmıştır.

4.2.3. Bankalardan Alınan Krediler

ABC Bankası'nın bankalardan aldığı kredilere ilişkin varsayımlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- 1) ABC Bankası, diğer bankalardan borçlanma yolu ile yabancı kaynak kullanabilmektedir. Organize ve organize olmayan piyasalardan borçlanma yolu ile elde edilen yabancı kaynaklarda likidite imkânları göz önünde bulundurularak, piyasa likidite dengesi gözetilmektedir.
- 2) Borçlanma işlemleri her bir para birimi için tezgahüstü para piyasalarından yapılmakta olup maksimum vade 90 gün olmaktadır.
- 3) Borçlanma işlemlerinde ortalama vadenin, aktifte yer alan kısa vadeli bankalar hesabının vadesine uygun olarak 1-7 gün aralığında olduğu varsayılmıştır.
- 4) ABC Bankası organize piyasalarda, piyasa işleticisi fonksiyonunun da bulunması sebebiyle yönlendirici olmamak adına işlem yapmamaktadır.

4.2.4. Piyasa Teminatları

ABC Bankası'nın müşterilerinden aldığı işlem teminatlarına ilişkin varsayımlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- 1) ABC Bankası'nın bilançosunda işlem teminatlarının büyük ağırlığı bulunmaktadır.
- 2) ABC Bankası'nın müşterileri tarafından ABC Bankası'na tevdi edilen işlem teminatı niteliğine haiz Türk Lirası ve yabancı para cinsinden teminatlar ABC Bankası tarafından en iyi gayretle diğer bankalarda nemalandırılmaktadır.

- 3) Teminatların nemalandırılma işlemlerinde karşı taraf olarak, karşı taraf kredi riskinin yönetimi adına sadece büyük ölçekli kamu bankaları tercih edilmektedir.
- 4) Yatırım vadelerinin belirlenmesinde hizmet sunulan piyasaların teminat yapısına ve kullanımına ilişkin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yatırım vadeleri 7 günü geçirilmemektedir.

4.2.5. ABC Bankası'nın Aktif Yapısı

ABC Bankası'nın aktif yapısına ilişkin varsayımlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- 1) ABC Bankası'nın aktifleri; ağırlıklı olarak Bankalar kalemi olmak üzere, nakit değerler ve TCMB, krediler, devlet iç borçlanma senetleri (DİBS), sermaye payı temsil eden menkul değerler, bağlı ortaklıklar, maddi ve maddi olmayan duran varlıklar, yatırım amaçlı gayrimenkuller ile diğer aktifler kaleminden oluşmaktadır.
- 2) ABC Bankası'nın bilançosunun aktif tarafında, ABC Bankası'nın faaliyetleri sebebiyle maruz kaldığı genel iş riskini yönetebilmek adına yeterli miktarda net likit varlık bulundurulmaktadır.

4.2.6. Finansal Varlıkların Sınıflandırma Kriterleri

Finansal varlıkların sınıflandırma kriterlerine ilişkin varsayımlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- 1) Mevcut faaliyet alanı ve verdiği hizmetler, ABC Bankası'nın düşük riskli ve yüksek likiditeye sahip bir portföyü bilançosunda bulundurmaya gerektirmektedir. Bu kapsamda ABC Bankası'nın iş modeli; likiditesi yüksek ve yalnızca T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen devlet iç borçlanma senetleri ile TCMB tarafından ihraç edilen likidite senetlerinin gerektiğinde kullanmak üzere "elde tutma" amacıyla taşınmasını içermektedir.

2) ABC Bankası'na ait finansal varlıklar, sözleşme vadesi sonuna kadar elde tutma amacına yönelik iş modeli çerçevesinde itfa edilmiş maliyet ile ölçülen finansal varlıklar olarak sınıflandırılmaktadır. Finansal varlığın bu kapsamda sınıflandırılabilmesi için

a. Sözleşmeye dayalı nakit akışlarının tahsili amacıyla elde tutuluyor olması,

b. Sözleşmeye dayalı nakit akışlarının sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faizi temsil etmesi

kriterlerini taşıması gerekmektedir.

4.2.7. Bankalar

ABC Bankası'nın bilançosunun aktifinde yer alan "Bankalar" kalemine ilişkin varsayımlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- 1) ABC Bankası'nın öz kaynakları, diğer bankalardan borçlanma yolu ile elde edilen fonlar, teminatlar ve diğer yabancı kaynaklar Türkiye'de kurulu bankalarda depo olarak tutulmaktadır.
- 2) Likidite hassasiyeti nedeniyle işlem teminatları için çoğunlukla kısa vadeli bankalar hesabı tercih edilirken kredi riskinin minimize edilmesi amacıyla bu kurumların kamu bankaları olmasına dikkat edilmektedir.
- 3) Yurtdışı işlemler sebebiyle yurtdışı muhabir kuruluşlarda gerekli miktarda döviz bulundurulmaktadır.
- 4) İşlem teminatları ile birlikte özkaynaklar ve kısa vadeli yabancı kaynakların birlikte tutulduğu bankalar hesabının ortalama vadesinin ortalama 1-7 gün aralığında olduğu varsayılmıştır.

4.2.8. Nakit Krediler

ABC Bankası'nın müşterilerine kullandığı nakit kredilere ilişkin varsayımlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- 1) Nakit krediler, ABC Bankası yönetim kurulu tarafından belirlenen limitler dâhilinde müşterilerine faaliyetlerinde etkinlik ve kolaylık sağlamak amacıyla azami bir aylık vadede ancak ağırlıklı olarak gecelik olarak kullanılmaktadır.
- 2) Ağırlıklı olarak gecelik olarak kullanılan nakit krediler, “sözleşmeye dayalı nakit akışlarının tahsili amacıyla tutuluyor olma” ve “sözleşmeye dayalı nakit akışlarının sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faizi temsil etmesi” kriterleri çerçevesinde itfa edilmiş maliyeti ile ölçülen finansal varlıklar başlığı altında sınıflandırılmaktadır.

4.2.9. Devlet İç Borçlanma Senetleri

ABC Bankası'nın menkul değerler cüzdanında yer alan Devlet İç Borçlanma Senetlerine ilişkin varsayımlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- 1) ABC Bankası'nın, hizmetlerini ve faaliyetlerini sorunsuz bir şekilde sürdürmeyi sağlamak amacıyla menkul değerler cüzdanında, gerektiğinde TCMB likiditesine erişebilmek adına TCMB tarafından teminat olarak kabul edilen ve yalnızca T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen DİBS'ler yer almaktadır.
- 2) DİBS'ler vadeye kadar elde tutulmakta ve alım satıma konu edilmemektedir.
- 3) DİBS'ler, “sözleşmeye dayalı nakit akışlarının tahsili amacıyla tutuluyor olma” ve “sözleşmeye dayalı nakit akışlarının sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faizi temsil etmesi” kriterleri çerçevesinde itfa edilmiş maliyeti ile ölçülen finansal varlıklar başlığı altında sınıflandırılmaktadır.

4.2.10. Muhtelif Alacaklar

ABC Bankası'nın Muhtelif Alacaklar kalemine ilişkin varsayımlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- 1) Peşin ödenmiş giderler, tahsil edilecek komisyonlar vb. bilanço içerisinde muhtelif alacaklar hesabına alınmakta ve beklenen kredi zarar karşılığı hesaplamalarına dâhil edilmektedir.
- 2) Muhtelif Alacaklar kaleminin önemli bir finansman bileşeni içermediği varsayılmıştır.

4.2.11. Gayrinakdi Kredi ve Taahhütler

ABC Bankası'nın kullandığı gayrinakdi kredi ve taahhütlere ilişkin varsayımlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- 1) ABC Bankası tarafından işletildiği varsayılan A Piyasası, B Piyasası, C Piyasası, D Piyasası ve E Piyasası işlemlerinde ABC Bankası'nın, ödenmiş sermayesi ile sınırlı olmak üzere garantör pozisyonunda olduğu varsayılmıştır.
- 2) Bankacılık mevzuatı açısından gayrinakdi kredi olarak kabul edildiği varsayılan bu işlemler, beklenen kredi zarar karşılığı ve sermaye yeterliliği hesaplamalarına dâhil edilmektedir.

4.2.12. TFRS 9 Kapsamında Karşılık Ayrılması

TFRS 9 kapsamında karşılık ayrılmasına ilişkin varsayımlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- 1) ABC Bankası tarafından TFRS 9 kapsamında ayrılan karşılıklardan;
 - a. On iki aylık beklenen kredi zarar karşılığı tutarları ve borçlunun kredi riskinde önemli derecede artış nedeniyle ayrılan ömür boyu beklenen kredi zarar karşılığı tutarları genel karşılık olarak,

- b. Borçlunun temerrüdü dolayısıyla ayrılan ömür boyu beklenen kredi zarar karşılığı tutarları özel karşılık olarak addedilmektedir.
- 2) Krediler tanımında yer almakla birlikte, TFRS 9 kapsamına girmeyen krediler için BDDK tarafından yayımlanan “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” uyarınca ayrıca bir karşılık ayrılmamaktadır.
 - 3) Beklenen kredi zararı ayrılacak karşılık hesaplanırken ülke ve transfer riskleri de dikkate alınmaktadır.

4.2.13. Değer Düşüklüğü

Finansal varlıkların değer düşüklüğü ile ilgili hususlara ilişkin varsayımlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- 1) Değer düşüklüğüne uğramamış finansal varlıklar için ilk muhasebeleştirme aşamasında on iki aylık beklenen kredi zarar karşılığı hesaplanmakta ve genel karşılık olarak ayrılmaktadır. Bu finansal varlıklar için brüt defter değeri üzerinden etkin faiz oranı kullanılmaktadır.
- 2) İlk muhasebeleştirmesinden sonra kredi riskinde önemli artış olan ancak değer düşüklüğüne uğramamış finansal varlıklar için ömür boyu beklenen kredi zarar karşılığı hesaplanmakta ve genel karşılık olarak ayrılmaktadır. Bu finansal varlıklar için brüt defter değeri üzerinden etkin faiz oranı kullanılmaktadır.
- 3) Satın alınmış ya da oluşturulmuş kredi değer düşüklüğüne uğramış finansal varlıklar için ömür boyu beklenen kredi zarar karşılığı hesaplanmakta ve genel karşılık olarak ayrılmaktadır. Bu finansal varlıklar için net defter değeri üzerinden etkin faiz oranı uygulanmaktadır.
- 4) ABC Bankası'nın finansal varlıkları ve alacakları, çok kısa vadeli ve düşük riskli olmakla birlikte; değer düşüklüğü kriterleri için temerrüt olasılığı, derecelendirme notu gibi niceliksel ölçülerin, yakın izleme, yapılandırılan,

vadesi uzatılan krediler gibi niteliksel ölçülerin ve vadesinden belirli bir süre geçme gibi ön kabullerin kullanıldığı varsayılmıştır.

4.2.14. Temerrüt Tanımı

Muhasebe amaçlı kullanılan temerrüt tanımında Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ’de yer verilen temerrüt tanımı dikkate alınmaktadır. Bu kapsamda, aşağıda belirtilen iki durumdan en az birinin gerçekleşmesi halinde borçlunun temerrüt ettiği kabul edilmektedir:

- 1) Teminatlara başvurulmaksızın borçlunun ABC Bankası’na olan borçlarını tamamen ödeyemeyeceğine kanaat getirilmesi,
- 2) Borçlunun ABC Bankası’na olan önemli tutardaki yükümlülüklerini ifa etmede 90 günden fazla gecikmesi.

4.2.15. Teminatlara İlişkin Genel Esaslar ve Teminatların Değerlemesi

Teminatlara ve teminatların değerlemesine ilişkin varsayımlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- 1) Kredi teminatlarının dikkate alınmasında, “Bankaların İç Sistemleri ve İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Hakkında Yönetmelik” uyarınca yayımlanan Bankaların Kredi Yönetimine İlişkin Rehber’de yer alan teminat ve garantilerin yönetimine ilişkin ilkeler dikkate alınmaktadır.
- 2) Karşılık hesaplamasında teminatlar, net gerçekleştirilir değer üzerinden dikkate alınmaktadır.

4.3. Beklenen Kredi Zararı Karşılığı Hesaplamasına İlişkin Modelleme

4.3.1. Temel İlkeler

Modele yönelik olarak belirlenen temel ilkeler aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- 1) ABC Bankası’nın müşterilerinin sadece bankalar, aracı kurumlar vb. finansal kuruluşlar olduğu ve ABC Bankası tarafından herhangi bir

bireysel müşteriye hizmet sunulmadığı varsayılmıştır. Bu yönüyle modele girdi teşkil eden kredi riski, teminat bakiyesi vb. hususlar finansal kuruluşların ABC Bankası nezdinde maruz kaldıkları bakiyelerdir.

- 2) Beklenen Kredi Zararı Karşılığı hesaplamalarında dikkate alınan bilgilerin (müşteri risklilik durumu, müşteri derecelendirme notları vb.) makul, güvenilir ve desteklenebilir olduğu varsayılmıştır.
- 3) Beklenen Kredi Zararı Karşılığı hesaplanırken ülke riski de dikkate alınmıştır.
- 4) Kredilerin büyüklüğü, türü, vadesi, para birimi, faiz yapısı, kullandırıldığı sektör, teminatları ile benzeri hususlarda zaman içerisinde gözlenen yoğunlaşmaları, kredi risk düzeyini ve yönetimini dikkate alarak, kredi bazında ayrılan karşılıklardan daha yüksek tutarda karşılık ayrılabilir.
- 5) Kullanılan bilgilerin; borçluya özgü faktörleri, genel ekonomik şartları ve raporlama tarihinde bu faktör ve şartların cari dönemdeki ve gelecekte dönemlerdeki etkilerine ilişkin yapılacak değerlendirmeyi içerdiği varsayılmıştır.

4.3.2. Modelde Kullanılan Veriler

Bu modelde, modele konu finansal araçların temerrüt riskinin düşük olması, borçluların kısa vadede sözleşmeye bağlı nakit akış yükümlülüklerini karşılayacak güçlü bir yapılarının olması, daha uzun dönemde meydana gelebilecek ekonomik şartlardaki ve faaliyet şartlarındaki olumsuz değişikliklerin, borçluların sözleşmeye bağlı nakit akış yükümlülüklerini yerine getirme gücünü azaltabileceği ancak bunun gerçekleşmesinin büyük ölçüde beklenmemesi sebebiyle basitleştirilmiş yaklaşımlar uyarınca beklenen kredi zarar karşılığı hesaplamaları modeli oluşturulmuştur.

4.3.2.1. Beklenen Kredi Zararı (ECL)

Beklenen Kredi Zararı (Expected Credit Loss – ECL), ABC Bankası'nın gelecek dönemlerde beklediği kredi zararını ifade etmektedir. Bankanın geçmiş verilerine

dayanarak gelecek 12 ay boyunca ya da kredinin yaşamı boyunca oluşacak kredi zararına yönelik beklentileri ifade etmektedir.

TFRS 9'a göre ileriye dönük temerrüt olasılığı (PD), temerrüt halinde kayıp (LGD) ve temerrüt anındaki risk tutarı (EAD) parametreleri hesaplanarak bu bağlamda bir beklenen kredi zararı hesaplanmaktadır. Basitçe, bir kredinin tutarı, temerrüt halinde kayıp oranı ve o kredinin batma olasılığı çarpılarak beklenen kredi zararı hesabı yapılmaktadır.

4.3.2.2. Temerrüt Olasılığı (PD)

Probability of Default (PD), Türkçe adıyla Temerrüt Olasılığı, “*bir kredinin sözleşmeden doğan yükümlülüklerine uyulmaması sebebiyle raporlama tarihinden sonraki oniki aylık süre içindeki temerrüt etme olasılığını*” göstermektedir.¹⁶³ Özetle, Bankadan kredi alan müşterinin anapara ve faiz ödemelerini zamanında yapamama olasılığından kaynaklanan riski ifade etmektedir.

TFRS 9 gereği; ömür boyu bakış açısı, gelecekteki her yıl için farklı bir PD tahmininin üretilmesini gerekli kılmaktadır ve makroekonomik beklentiler, PD tahminin içine yedirilmelidir.¹⁶⁴

Bankalar, Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin dokuzuncu maddesi uyarınca, beklenen kredi zararı için ayıracakları karşılıkları hesaplarken ülke ve transfer risklerini de dikkate almalıdırlar.¹⁶⁵

Temerrüt olasılık oranı dikkate alınabilecek bağımsız derecelendirme kuruluşları belirlenirken, ulusal ve uluslararası düzeydeki güvenilirlikleri,¹⁶⁶ verdikleri

¹⁶³ Aytürk, s.139.

¹⁶⁴ BDDK, “TFRS 9 Uyarınca Beklenen Kredi Zararı Karşılığı Hesaplamasına İlişkin Rehber”, Madde: 41, https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/mevzuat_0085.pdf (03 Şubat 2019), s. 9.

¹⁶⁵ **Resmi Gazete**, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 9, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

¹⁶⁶ Erkan Eren, “Derecelendirme Kuruluşları Tarafından Verilen Notlar Sebebiyle Üçüncü Kişilerin Uğrayabileceği Zararlardan Kaynaklanan Sorumluluğun Hukuki Niteliği”, **BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi**, Cilt.4, Sayı.2, (2010), s.115.

bağımsız kredi derecelendirme notlarının bankacılık mevzuatında tanınıp tanınmaması, BDDK veya SPK tarafından yetkilendirilip yetkilendirilmedikleri gibi kriterler dikkate alınmalıdır.¹⁶⁷ Bu kapsamda, bu modelde ülkemizin temerrüt olasılığının belirlenmesine yönelik olarak SPK tarafından yetkilendirilmiş olan Standard&Poors'un (S&P) ülkemiz notları dikkate alınmış olup¹⁶⁸ detayları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 10
Türkiye'nin Kısa ve Uzun Dönem Derecelendirme Notları (S&P)

Türkiye				
İhraççı Kuruluş Kredi Derecelendirmesi				
Derecelendirme Tipi	Derecelendirme Notu	Derecelendirme Tarihi	Kredi Görünümü	Kredi Görünümü Tarihi
Uzun Vadeli Yerel Para (Local Currency LT)	BB-	17-Ağu-2018	Durağan	17-Ağu-2018
Kısa Vadeli Yerel Para (Local Currency ST)	B	20-Tem-2016		
Uzun Vadeli Yabancı Para (Foreign Currency LT)	B+	17-Ağu-2018	Durağan	17-Ağu-2018
Kısa Vadeli Yabancı Para (Foreign Currency ST)	B	28-Tem-2003		
Türkiye Ulusal Ölçeği – Uzun Dönem (Turkey National Scale LT)	trAA+	17-Ağu-2018		
Türkiye Ulusal Ölçeği – Kısa Dönem (Turkey National Scale ST)	trA-1+	29-Haz-2018		

Kaynak: Standard & Poors (S&P), “Global Ratings”, http://media.spglobal.com/documents/SPGlobal_Ratings_Article_13+April+2017_Annual+Corporate+Default+Study+and+Rating+Transitions.pdf (03 Şubat 2019)

¹⁶⁷ **Resmi Gazete**, “Sermaye Piyasasında Derecelendirme Faaliyeti ve Derecelendirme Kuruluşlarına İlişkin Esaslar Tebliği”, Madde: 7, 12 Temmuz 2007, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/07/20070712-24.htm> (15 Şubat 2019).

¹⁶⁸ SPK, “Derecelendirme Faaliyetiyle Yetkili Kuruluşlar”, <http://www.spk.gov.tr/sayfa/index/6/10/1> (15 Şubat 2019).

Tablo 10’da görüldüğü üzere, ülkemiz Kısa Vadeli Yabancı Para Notu olan “B” notu en düşük not olduğu için ihtiyatlılık gereği modelde ve analizlerde bu not dikkate alınmıştır. Hemen akabinde S&P’nin derecelendirme notları itibarıyla temerrüt oranlarını gösteren tablosu temin edilmiştir. Buna göre ülkemiz adına en düşük not olan ve analizlerde dikkate alınan “B” notuna karşılık gelen yıllar itibarıyla temerrüt oranları belirlenmiş olup detayları Tablo 11’de paylaşılmıştır. (1 yıllık %3,60, 2 yıllık %8,29 vb.)

Tablo 11
Yıllar İtibarıyla Ülkelerin Temerrüt Olasılıkları

Global Kurumsal Reytingler İtibarıyla Ortalama Kümülatif Temerrüt Oranları (1981-2017) Global Corporate Average Cumulative Default Rates By Rating Modifier (1981-2017)															
%	Zaman Aralığı (yıllar)														
Derecelendirme Notu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
AAA	0,00	0,03	0,13	0,24	0,35	0,46	0,51	0,60	0,65	0,71	0,74	0,77	0,80	0,86	0,93
AA+	0,00	0,05	0,05	0,10	0,16	0,21	0,27	0,33	0,39	0,45	0,51	0,57	0,64	0,70	0,77
AA	0,02	0,03	0,06	0,22	0,36	0,48	0,61	0,72	0,81	0,91	0,99	1,05	1,16	1,23	1,30
AA-	0,03	0,09	0,18	0,25	0,33	0,45	0,52	0,57	0,63	0,69	0,75	0,82	0,84	0,89	0,94
A+	0,05	0,09	0,20	0,34	0,45	0,55	0,66	0,79	0,93	1,08	1,22	1,36	1,54	1,74	1,92
A	0,06	0,15	0,24	0,36	0,49	0,68	0,86	1,03	1,23	1,47	1,65	1,81	1,94	2,03	2,21
A-	0,07	0,17	0,28	0,40	0,57	0,74	0,98	1,16	1,30	1,42	1,54	1,68	1,82	1,95	2,05
BBB+	0,11	0,31	0,53	0,77	1,03	1,32	1,54	1,78	2,04	2,30	2,56	2,74	2,98	3,28	3,61
BBB	0,17	0,43	0,68	1,05	1,42	1,80	2,15	2,49	2,85	3,23	3,61	3,95	4,21	4,32	4,53
BBB-	0,25	0,77	1,39	2,11	2,84	3,50	4,09	4,65	5,11	5,53	6,00	6,39	6,74	7,28	7,68
BB+	0,34	1,11	2,02	2,94	3,86	4,74	5,50	6,05	6,70	7,33	7,74	8,21	8,66	9,04	9,59
BB	0,56	1,71	3,38	4,94	6,52	7,77	8,89	9,85	10,75	11,53	12,32	12,99	13,42	13,76	14,21
BB-	1,00	3,13	5,37	7,66	9,66	11,62	13,24	14,80	16,04	17,12	17,98	18,71	19,48	20,22	20,87
B+	2,08	5,71	9,23	12,21	14,53	16,33	17,98	19,43	20,77	21,97	22,96	23,67	24,39	25,09	25,79
B	3,60	8,29	12,29	15,46	17,89	20,15	21,66	22,76	23,77	24,81	25,59	26,32	26,90	27,45	28,01
B-	7,15	14,28	19,62	23,37	26,18	28,31	29,99	31,13	31,84	32,40	33,18	33,78	34,05	34,36	34,63
CCC/C	26,82	36,03	41,03	43,97	46,22	47,13	48,33	49,23	50,08	50,71	51,20	51,71	52,34	52,82	52,82

Kaynak: *Global Corporate Average Cumulative Default Rates By Rating Modifier (1981-2017)*, https://www.capitaliq.com/CIQDotNet/CreditResearch/RenderArticle.aspx?articleId=2016988&SctArtId=451714&from=CM&ns1_code=LIME&sourceObjectId=10491536&sourceRevId=1&fee_ind=N&exp_date=20280409-22:47:39 (03 Şubat 2019)

Tablo 11’de belirtildiği üzere, ABC Bankası’nın 1 yıla kadar vadeli kullandırdığı kredileri ve alacakları için temerrüt olasılığı %3,60, 2 yıla kadar vadeli kullandırdığı kredileri ve alacakları için temerrüt olasılığı %8,29, 3 yıla kadar vadeli kullandırdığı kredileri ve alacakları için temerrüt olasılığı %12,29, 4 yıla kadar vadeli kullandırdığı

kredileri ve alacakları için temerrüt olasılığı %15,46 ve 5 yıla kadar vadeli kullandığı kredileri ve alacakları için temerrüt olasılığı %17,89 olarak dikkate alınmıştır.

4.3.2.3. İçsel Kredi Derecelendirme ve Değerlendirme Notu

Modelde, ABC Bankası'nın sunmuş olduğu hizmetler itibarıyla müşterilerinin sadece bankalar, aracı kurumlar, faktöring şirketleri vb. finansal kuruluşlar olduğu ve ABC Bankası'nın herhangi bir bireysel müşteriye hizmet sunmadığı varsayılmıştır.

ABC Bankası'nın müşterilerine sunduğu kredi vb. hizmetlere yönelik olarak içsel bir kredi derecelendirme ve değerlendirme metodunun bulunduğu ve müşterilerini bu bağlamda beşli bir skalada ("A" en yüksek ve "E" en düşük olacak şekilde) derecelendirdiği varsayılmıştır (EK-1). Bu bağlamda, ABC Bankası'nın müşterilerine yönelik olarak içsel olarak belirlediği derecelendirme notları ile S&P notları Tablo 12'de uyumlu hale getirilmiştir.

Tablo 12

ABC Bankası'nın Derecelendirme Notları ile S&P Notlarının Uyumlaştırılması

Banka Notu	S&P Notları				
BD-A	AAA	AA+	AA	AA-	
BD-B	A+	A	A-	BBB+	BBB
BD-C	BBB-	BB+	BB		
BD-D	BB-	B+	B	B-	
BD-E	CCC/C				

Bu modelde, ABC Bankası'nca kredi verilebilir en düşük not olarak "D" notu dikkate alınmıştır. Bu bağlamda, kredi verilen ancak derecelendirme notu bulunmayan müşteriler için ABC Bankası tarafından kredi verilebilir en düşük not olan "D" notu dikkate alınmış olup, "E" notuna sahip kurumlarla ise kredi ilişkisine girilmediği varsayılmıştır.

Yukarıda sayılan hususlara ilave olarak, ihtiyatlılık gereği ülkemizin derecelendirme notu, ABC Bankası'nın "A", "B" ve "C" notuna sahip müşterileri açısından da belirleyici bir unsur olmuştur. Buna göre, S&P'nin ülkemize vermiş olduğu "B" notu, ABC Bankası'nın derecelendirme sisteminde "D" notuna karşılık geldiğinden,

ABC Bankası'nın "D" notundan daha yüksek notlara sahip müşterileri için de S&P'nin "B" notuna karşılık gelen temerrüt olasılığı kullanılmıştır. Ülkemiz notundan daha düşük derecelendirme notuna sahip müşteriler için ise S&P'nin Tablo 11'de yer alan temerrüt olasılıkları tablosundan ilgili döneme karşılık gelen temerrüt olasılığı bulunmuş ve hesaplamalara dâhil edilmiştir.

4.3.2.4. Risk ve Teminat Bakiyesi

ABC Bankası'nın TFRS 9 kapsamında kullandığı krediler, işlettiği piyasalar ve diğer bankalarda bulunan vadeli ve vadesiz mevduat başlıkları Tablo 13'te özetlenmiştir.

Tablo 13

ABC Bankası'nın TFRS 9 Kapsamında Kullandığı Krediler, İşlettiği Piyasalar ve Diğer Bankalarda Bulunan Vadeli ve Vadesiz Mevduat Başlıkları

Piyasa, Kredi ve Mevduat Başlıkları
A Piyasası
B Piyasası
C Piyasası
D Piyasası
E Piyasası
Nakit Kredi
Ters Repo
Vadeli Mevduat - EUR
Vadeli Mevduat - TL
Vadeli Mevduat - USD
Vadesiz Mevduat

Ortak kredi riski özelliklerine sahip krediler, riskteki değişimin kredi riskini etkileyen unsurlardaki değişime duyarlılığını yansıtabilecek şekilde gruplandırılmaktadır. Kredilerin gruplandırılmasında, kredi türü baz alınmaktadır. Müşterilerin ilgili döneme ilişkin ay sonu kredi riski bakiyesi ile aynı dönemdeki nakit ve nakit benzeri teminat bakiye tutarı hesaplamalara veri teşkil etmektedir. Bu kapsamda, örnek olması ve modelin işlevliliğini görmek adına, ABC Bankası'nın kullandığı krediler, işlettiği piyasalar itibarıyla bünyesinde bulunan işlem teminatları ile müşterilerin risk bakiyeleri ve ABC

Bankası'nın diğer bankalarda bulunan vadeli mevduat rakamları örnek olarak oluşturulmuş ve hesaplamalar bu rakamlar üzerinden gerçekleştirilmiştir (EK-2).

4.3.2.5. Ağırlıklı Ortalama Vade ve Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranı

ABC Bankası tarafından limit tahsis edilen müşterilere kullanılan kredi, risk, saklama, teminat veya işlemlerin hesaplamaların yapıldığı dönemdeki ağırlıklı ortalama faiz oranı ve ağırlıklı ortalama vade verisi belirlenmektedir. Buna göre kullanılan krediler, işletilen piyasalar ve bankalarda mevduat olarak tutulan plasmanlara ilişkin ağırlıklı ortalama vade ve ağırlıklı ortalama faiz oranı bilgileri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 14
ABC Bankası'nın Ağırlıklı Ortalama Vade ve Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranı
Bilgileri

	Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranı	Ağırlıklı Ortalama Vade
Nakit Kredi	24,87%	30
Hazine Kredisi_TL	26,54%	30
Hazine Kredisi_USD	5,43%	30
Hazine Kredisi_EUR	3,00%	30
Hazine Kredisi Vadesiz	-	1
Ters Repo	19,72%	30
A Piyasası*	-	30
B Piyasası	-	30
C Piyasası	-	30
D Piyasası	-	48
E Piyasası	-	30

ABC Bankası'nın ilgili dönemde kullanırmış olduğu krediler, işlettiği piyasalara istinaden müşterilerinden aldığı teminatlar, bankalarda tuttuğu vadeli mevduatlar vb. bilgiler aracılığıyla kullanılan krediler, işletilen piyasalar ve vadeli

* A, B, C, D ve E piyasalarında gerçekleştirilen işlemlerin gayrinakdi krediler sınıfında olduğu varsayılmış olduğundan ağırlıklı ortalama faiz oranı bilgisi bulunmamaktadır.

mevduatlar ayrı ayrı olacak şekilde ortalama kredi vadeleri ve faiz oranları parametreleri belirlenmektedir. Ortalama vade gün olarak belirlenmişse gün/yıl oranı dikkate alınarak yıllık kredi batma oranı PD olarak hesaplanmaktadır. Örneğin, kullanılan kredilerin ortalama vadesi 30 gün ise yıllık temerrüt olasılığı %3,60 olduğundan, kullanılan kredilerin temerrüt olasılığı $\%3,60 \times 30/360 = \%0,30$ olarak, kullanılan kredilerin ortalama vadesi 48 gün ise kullanılan kredilerin temerrüt olasılığı $\%3,60 \times 48/360 = \%0,48$ olarak dikkate alınmaktadır.

4.3.2.6. Temerrüt Halinde Kayıp (LGD)

Temerrüt Halinde Kayıp; borçlunun temerrüde düşmesi halinde, krediden kaynaklanan ekonomik kaybı ifade etmektedir.¹⁶⁹ Temerrüt halinde kaybın belirlenmesinde geçmiş dönemlere ve cari döneme ilişkin bilgiler ile makul ve desteklenebilir ileriye yönelik bilgiler kullanılmaktadır.

LGD, temerrüde düşen kredinin takibe alındıktan sonra, temerrüt tarihine iskonto edilmiş (net) tahsilat yüzdesinden arta kalan kısmıdır. Basel Komitesi'nin Basel 2 uzlaşısında, temel içsel derecelendirme yöntemi ile sermaye yükümlülüğü hesaplamasında "hazine kredileri için" kullanılmasını tavsiye ettiği "temerrüt halinde kayıp oranı" % 45 olarak belirlenmiş olup,¹⁷⁰ bu modelde de söz konusu oran % 45 olarak hesaplamalara dâhil edilmiştir.

4.3.2.7. Temerrüt Anındaki Risk Tutarı (EAD)

Temerrüt halinde risk bakiyesidir. Temerrüt anındaki risk tutarının parametresinin belirlenmesinde geçmiş dönemlere ve cari döneme ilişkin bilgiler ile makul ve desteklenebilir ileriye yönelik bilgiler kullanılmaktadır.

Müşterilerin kredi bakiyeleri hesaplanırken kredi riski azaltım teknikleri uygulanmaktadır. Bu modelde, ihtiyatlılık gereği, müşterilerin sadece nakit ya da DİBS teminatları kredi riskinden düşülmektedir. Buna göre bir müşterinin kredi türü veya piyasa türü bazında EAD rakamı, ilgili kredi türü veya piyasa türü bazında kredi riski azaltım (KRA) öncesi toplam risk bakiyesinden müşterinin nakit ve/veya DİBS

¹⁶⁹ TBB Çalışma Grubu, s.33.

¹⁷⁰ Altıntaş, s.453.

bakiyesinin çıkarılması neticesinde kalan bakiye olarak dikkate alınmıştır. Örneğin 1 numaralı müşterinin A Piyasası'nda KRA öncesi risk bakiyesi 10.000.-TL, toplam nakit teminatı 4.000.-TL ve DİBS bakiyesi 3.000.-TL ise EAD rakamı 3.000.-TL olarak dikkate alınmaktadır.

4.3.2.8. Banka'nın İkinci Aşama ve Üçüncü Aşama Bakiyeleri

İkinci Aşama'da yer alan krediler ve alacaklar; ilk muhasebeleşmeden sonra kredi riskinde önemli artış olan fakat değer düşüklüğüne ilişkin tarafsız bir kanıt olmayan finansal varlıkları kapsamaktadır. Bu modelde, Birinci Aşama'da yer alan krediler ve diğer alacaklar önceliklendirilip bunlar için ayrılacak karşılık rakamının bulunması amaçlandığından, bu çalışmada ABC Bankası'nın İkinci Aşama'da izlenecek kredisinin ve alacağının bulunmadığı varsayılmıştır.

Üçüncü Aşama'da yer alan krediler ve alacaklar takipteki krediler ve alacaklar olup bunlar için özel karşılık ayrılmaktadır. Bu modelde, Banka'nın "176-Zarar Niteliğindeki Krediler ve Diğer Alacaklar" bakiyesinin 5.555.555.-TL olduğu varsayılmış ve hesaplamalarda bu tutar dikkate alınmıştır.

4.3.3. Beklenen Kredi Zararı Karşılığının Hesaplanması

Beklenen kredi zararı karşılığının hesaplanmasında aşağıdaki işlem adımları izlenmektedir:

- 1) Öncelikle hesaplanmanın yapılacağı dönemdeki müşteri bazında kredi/piyasa türüne göre hazırlanmış kredi riski bakiyesi ile nakit ve nakit benzeri teminat bakiyesi temin edilmektedir. Bu çalışma kapsamında, müşteri bazında kredi/piyasa türüne göre kredi riski bakiyeleri ile nakit ve nakit benzeri teminat bakiyeleri örnek olarak oluşturulmuştur.
- 2) Piyasa bazında hesaplanan ağırlıklı ortalama vade ve faiz oranı bilgileri modelde kullanılmaktadır. Ortalama vadenin 1 aydan kısa olduğu piyasalarda vade ihtiyatlılık gereği vadesiz mevduat haricinde 30 gün olarak kabul edilmiştir.

- 3) Hesaplama döneminde risk bakiyesi bulunan müşterilerin içsel derecelendirme ve değerlendirme notunun, ABC Bankası tarafından gerçekleştirilen çalışmada tatbik edilen en güncel not olduğu varsayılmıştır. Türkiye’de faaliyette bulunan ancak ABC Bankası tarafından içsel kredi derecelendirme ve değerlendirmesine tabi tutulması mümkün olmayan veya henüz içsel kredi derecelendirme ve değerlendirmesine tabi tutulamamış kuruluşlar için en düşük limit tanımlanabilir not atanmıştır.
- 4) Müşterilerin içsel kredi derecelendirme ve değerlendirme notları, bağımsız derecelendirme notları ile eşleştirilmesinde kullanılmaktadır. İçsel kredi derecelendirme ve değerlendirme notları ile bağımsız derecelendirme notlarının eşleştirilmesinde Tablo 12 dikkate alınmıştır.
- 5) Eşleştirme sonucunda müşterinin derecelendirme notu, bağımsız kredi derecelendirme kuruluşunun Türkiye kısa dönem yabancı para derecelendirme notundan yüksek ise kısa dönem yabancı para notu, düşük ise müşterinin eşleştirme derecelendirme notu baz alınmıştır.
- 6) Müşterilerin eşleştirilmiş kredi derecelendirme notlarına karşılık gelen, ülke notu baz alınan kredi derecelendirme kuruluşunun bir yıllık Through the Cycle (TTC) temerrüt olasılığı değerleri aşama tipleri (Birinci Aşama, İkinci Aşama, Üçüncü Aşama) dikkate alınarak bulunmuştur.
- 7) Belirlenen yıllık temerrüt olasılığı oranı ortalama vadeye indirgenerek kredi/piyasa bazında temerrüt olasılığı oranı belirlenmiştir.
- 8) Temerrüt Halinde Kayıp (LGD) oranı, kredi ve piyasa işlem tutarlarının teminat kompozisyonunun sağlam ve nakde çevrilebilir olması, geçmişte temerrüt yaşanmışlığının bulunmaması gibi sebeplerle atanmış değer olarak kullanılmıştır. Atanmış LGD oranı ihtiyatlılık ilkeleri çerçevesinde bu modelde %45 olarak belirlenmiştir.

- 9) Kredi riski bakiyesine, ağırlıklı ortalama vade ve faiz/komisyon oranı verisine dayanılarak hesaplanan tutar eklenerek temerrüt risk bakiyesi bulunmuştur. Gayrinakdi krediler için temerrüt risk bakiyesi, kredi riski bakiyesi olup faiz/komisyon alacağı eklenmemiştir. Hesaplanan bu tutardan varsa aynı dönemdeki nakit ve nakit benzeri teminat bakiyesi çıkartılarak Temerrüt Anındaki Risk Tutarı (EAD) bulunmuştur.
- 10) Beklenen kredi zarar karşılığı aşağıdaki formüle göre belirlenmektedir:

$$\mathbf{ECL = PD \times LGD \times EAD}$$

- 11) Tüm bu varsayımlar ve hesaplamalar neticesinde her bir müşteri için PD x LGD x EAD işlemi sonucunda çıkan bakiye müşteri bazında beklenen kredi zarar karşılığını oluşturmaktadır.
- 12) Her bir müşteri bazında hesaplanan beklenen kredi zarar karşılıkları toplanarak bu toplama bankacılık sektöründeki iyi uygulamalara istinaden, ABC Bankası'nın ilgili tarihteki Türk Lirası ve yabancı para cinsinden "Muhtelif Alacaklar" bakiyelerinin %1,50'si ve DİBS bakiyesinin %0,03'ü (onbinde 3) eklenmiş ve neticede ABC Bankası'nın TFRS 9 uyarınca Birinci Aşama'da ayırması gereken karşılık rakamı hesaplanmıştır.
- 13) ABC Bankası'nın birinci aşamada ayırması gereken karşılık rakamına ikinci aşamada bakiyesinin bulunmaması sebebiyle sadece üçüncü aşama bakiyesinin eklenmesi neticesinde ABC Bankası'nın TFRS 9 uyarınca ayırması gereken toplam karşılık rakamı hesaplanmıştır.

4.3.4. Modelin Sayısal Çıktıları

Oluşturulan model uyarınca gerçekleştirilen analizleri ve hesaplamaları açıklamak adına örnek müşterilerin riskleri ve teminatları itibarıyla beklenen kredi zararı hesaplamaları Tablo 15'te gösterilmiştir.

Tablo 15
Örnek Müşterilerin Riskleri ve Teminatları İtibarıyla Beklenen Kredi Zararı
Hesaplamaları

Müş. No	KRA Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+ DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Der. Notu	Yıllık PD	Vadeye Göre PD	LGD	EAD	ECL
2	226.141	338.711	A Piyasası	Gayrinakit	B	3,60%	0,30%	45%	-	-
12	36.394.077	8.701.129	A Piyasası	Gayrinakit	B	3,60%	0,30%	45%	27.692.948	37.385
1	5.119.585	5.031.910	B Piyasası	Gayrinakit	B	3,60%	0,30%	45%	87.675	118
21	465.594	66.793	C Piyasası	Gayrinakit	B	3,60%	0,30%	45%	398.801	538
106	177.779.400	29.630.535	D Piyasası	Gayrinakit	B	3,60%	0,48%	45%	148.148.865	320.002
192	7.965.000	-	D Piyasası	Gayrinakit	B-	7,15%	0,95%	45%	7.965.000	34.170
75	179.737.692	153.592.799	E Piyasası	Gayrinakit	B	3,60%	0,30%	45%	26.144.893	35.296
2	10.000.000	-	Nakit Kredi	Nakit	B	3,60%	0,30%	45%	10.207.250	13.780
65	9.445.290	-	Vadeli Mevduat - EUR	Nakit	B	3,60%	0,30%	45%	9.468.903	12.783
104	60.101.000	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit	B	3,60%	0,30%	45%	61.430.234	82.931
191	5.628.656	-	Vadesiz Mevduat	Nakit	B	3,60%	0,01%	45%	5.628.656	253
188	12.325.517	-	Vadesiz Mevduat	Nakit	AA	0,02%	0,00%*	45%	12.325.517	3

Tablo 15’te belirtildiği üzere; ABC Bankası’nın 2 numaralı müşterisinin A Piyasası’nda işlemler yaptığı ve raporlama tarihi itibarıyla kredi risk azaltımı öncesinde 226.141.-TL riskinin bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte, ABC Bankası’nın söz konusu riske karşılık olarak 2 numaralı müşterisinden 338.711.-TL değerinde nakit/DİBS teminat aldığı ve netice itibarıyla nakit/DİBS teminat bakiyesinin KRA öncesi risk bakiyesinden büyük olması sebebiyle ABC Bankası tarafından 2 numaralı müşterinin A Piyasası’nda yaptığı işlemler nedeniyle maruz kalınan temerrüt anındaki risk tutarı (EAD)

* Söz konusu oran 0,000056% olarak hesaplanmıştır.

bulunmadığından, ABC Bankası tarafından 2 numaralı müşterisinin A Piyasası'nda gerçekleştirdiği işlemler nedeniyle herhangi bir beklenen kredi zararı karşılığı ayırmasına gerek bulunmamaktadır.

Yukarıdaki örneğe benzer olarak, ABC Bankası'nın 12 numaralı müşterisinin A Piyasası'nda işlemler yaptığı ve raporlama tarihi itibarıyla kredi risk azaltımı öncesinde 36.394.077.-TL riskinin bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte, ABC Bankası'nın söz konusu riske karşılık olarak 12 numaralı müşterisinden 8.701.129.-TL değerinde nakit/DİBS teminat aldığı ve netice itibarıyla 12 numaralı müşterinin A Piyasası'nda yaptığı işlemler nedeniyle ABC Bankası'nın EAD tutarının 36.394.077.-TL'den 8.701.129.-TL'nin çıkarılması sonucu bulunan 27.692.948.-TL olduğu görülmektedir.

Çalışmada daha önce de belirtildiği üzere, her bir müşteri için $PD \times LGD \times EAD$ işlemi sonucunda çıkan bakiye müşteri bazında beklenen kredi zarar karşılığını oluşturmaktadır. Çalışmanın daha önceki bölümlerinde anlatıldığı üzere ABC Bankası'nın A Piyasası'nda gerçekleştirilen işlemlerin ortalama vadesinin 30 gün olarak dikkate alınması neticesinde temerrüt olasılığı A Piyasası işlemleri için 0,30% olarak dikkate alınmıştır. Buna göre ABC Bankası'nın 12 numaralı müşterisinin A Piyasası'nda gerçekleştirdiği işlemler sebebiyle ABC Bankası'nın ayırması gereken karşılık tutarı $0,30 \times 0,45 \times 27.692.948 = 37.385.-TL$ olarak hesaplanmaktadır.

ABC Bankası'nın 1 numaralı müşterisinin B Piyasası'nda işlemler yaptığı ve raporlama tarihi itibarıyla kredi risk azaltımı öncesinde 5.119.585.-TL riskinin bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte, ABC Bankası'nın söz konusu riske karşılık olarak 1 numaralı müşterisinden 5.031.910.-TL değerinde nakit/DİBS teminat aldığı ve netice itibarıyla 1 numaralı müşterinin B Piyasası'nda yaptığı işlemler nedeniyle ABC Bankası'nın EAD tutarının 87.675.-TL ve ECL tutarının 118.-TL olduğu görülmektedir.

ABC Bankası'nın 21 numaralı müşterisinin C Piyasası'nda işlemler yaptığı ve raporlama tarihi itibarıyla kredi risk azaltımı öncesinde 465.594.-TL riskinin bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte, ABC Bankası'nın söz konusu riske karşılık olarak 21 numaralı müşteriden 66.793.-TL değerinde nakit/DİBS teminat aldığı ve netice itibarıyla

21 numaralı müşterinin C Piyasası'nda yaptığı işlemler nedeniyle ABC Bankası'nın EAD tutarının 398.801.-TL ve ECL tutarının 538.-TL olduğu görülmektedir.

ABC Bankası'nın 106 numaralı müşterisinin D Piyasası'nda işlemler yaptığı ve raporlama tarihi itibarıyla kredi risk azaltımı öncesinde 177.779.400.-TL riskinin bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte, ABC Bankası'nın söz konusu riske karşılık olarak 106 numaralı müşteriden 29.630.535.-TL değerinde nakit/DİBS teminat aldığı ve netice itibarıyla 106 numaralı müşterinin D Piyasası'nda yaptığı işlemler nedeniyle ABC Bankası'nın EAD tutarının 148.148.865.-TL ve ECL tutarının 320.002.-TL olduğu görülmektedir.

Modelde örnek hesaplama yapabilmek adına, ABC Bankası'nın 192, 193, 194, 195, 196 ve 197 numaralı müşterilerinin D Piyasası'nda raporlama tarihi itibarıyla işlem yaptıkları, ancak hâlihazırda bu müşteriler için içsel derecelendirme notunun bulunmadığı varsayılmıştır. Kredi verilen ancak derecelendirme notu bulunmayan müşteriler için ABC Bankası'nca kredi verilebilir en düşük not olan "D" notu dikkate alınmış olup S&P karşılığı olarak "B-" notu kullanılmıştır. Bu nedenle söz konusu müşterilerin ECL hesaplamalarında yıllık temerrüt olasılığı 7,15% olarak ve 48 günlük ortalama vade karşılığı olarak 0,95% oranı dikkate alınmıştır. Örneğin, ABC Bankası'nın 192 numaralı müşterisinin D Piyasası'nda işlemler yaptığı ve raporlama tarihi itibarıyla kredi risk azaltımı öncesinde 7.965.000.-TL riskinin bulunduğu, bu riske karşılık olarak herhangi bir nakit/DİBS teminat alınmadığı ve netice itibarıyla 192 numaralı müşterinin D Piyasası'nda yaptığı işlemler nedeniyle ABC Bankası'nın EAD tutarının 7.965.000.-TL ve ECL tutarının 7.965.000.-TL ile 0,95% ve 0,45%'nin çarpılması sonucu hesaplanan 34.170.-TL olduğu görülmektedir.

ABC Bankası'nın 75 numaralı müşterisinin E Piyasası'nda işlemler yaptığı ve raporlama tarihi itibarıyla kredi risk azaltımı öncesinde 179.737.692.-TL riskinin bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte, ABC Bankası'nın söz konusu riske karşılık olarak 75 numaralı müşteriden 153.592.799.-TL değerinde nakit/DİBS teminat aldığı ve netice itibarıyla 75 numaralı müşterinin E Piyasası'nda yaptığı işlemler nedeniyle ABC Bankası'nın EAD tutarının 26.144.893.-TL ve ECL tutarının 35.296.-TL olduğu görülmektedir.

Çalışmanın önceki bölümlerinde belirtildiği üzere ABC Bankası'nın işlettiği A, B, C, D ve E piyasalarında garantör pozisyonunda olması sebebiyle söz konusu piyasalarda maruz kaldığı risklerin gayrinakdi krediler sınıfında olduğu varsayılmış ve bu nedenle EAD bakiyesi hesaplanırken KRA öncesi kredi riski bakiyesine herhangi bir ekleme yapılmamıştır. Bununla birlikte, nakit krediler için EAD tutarı hesaplanırken kullanılan nakit kredi tutarına, kullanılan kredi karşılığında elde edilecek faiz bakiyesi ve diğer bankalara yatırılan vadeli mevduat tutarlarına, vade sonunda elde edilecek faiz bakiyeleri eklenmiştir. Örneğin, ABC Bankası tarafından 2 numaralı müşterisine 10.000.000.-TL nakit kredi kullanıldığı, kullanılan bu kredi neticesinde 207.250.-TL faiz geliri elde edileceği ve kullanılan kredi karşılığında nakit/DİBS teminat alınmadığı varsayılmıştır. Söz konusu müşteriye kullanılan nakit krediye ilişkin ECL rakamı hesaplanırken EAD tutarı 10.000.000.-TL'ye 207.250.-TL'nin eklenmesi sonucu bulunan 10.207.250.-TL olarak dikkate alınmış ve ECL rakamı 13.780.-TL olarak hesaplanmıştır.

Tablo 15'te gösterildiği üzere, ABC Bankası tarafından 65 numaralı kuruma 1.500.000.-EUR karşılığı 9.445.290.-TL* tutarında vadeli mevduat yatırılmış ve vade sonunda yıllık 3,00% (30 gün karşılığı 0,25%) faiz oranından 3.750.-EUR karşılığı 23.613.-TL faiz geliri elde edileceği varsayılmıştır. Buna göre, söz konusu vadeli mevduat işlemine ilişkin ECL rakamı hesaplanırken EAD tutarı 9.445.290.-TL'ye 23.613.-TL'nin eklenmesi sonucu bulunan 9.468.903.-TL dikkate alınmış ve ECL rakamı 12.783.-TL olarak hesaplanmıştır.

ABC Bankası'nın 191 numaralı kurum nezdindeki vadesiz mevduat bakiyesinin raporlama tarihi itibarıyla 5.628.656.-TL olduğu varsayılmıştır. Vadesiz mevduata ilişkin ECL hesaplanırken vadenin 1 gün olması göz önünde bulundurularak temerrüt olasılığı yıllık temerrüt olasılığı olan 3,60%'nin 360'a bölünmesi suretiyle hesaplanan 0,01% olarak dikkate alınmıştır. Buna göre, söz konusu vadesiz mevduata ilişkin ECL tutarı 0,01%, 45% ve 5.628.656.-TL'nin çarpılması sonucu 253.-TL olarak hesaplanmıştır.

* Raporlama tarihi itibarıyla TCMB EUR alış kurunun 6,29686 TL/EUR olduğu varsayılmıştır.

Model uyarınca örnek hesaplama yapabilmek adına, 185, 186, 187, 188, 189 ve 190 numaralı müşterilerin ABC Bankası'nın yurtdışı muhabir ilişkisinin bulunduğu kurumlar olduğu varsayılmış olup, ilgili kuruluşlara yönelik olarak S&P tarafından Tablo 15'te belirtilen notların ilan edildiği varsayılmış ve bu kurumlar için Tablo 11'de yer alan derecelendirme notlarına karşılık gelen temerrüt olasılıkları kullanılmıştır. Örneğin, ABC Bankası'nın 188 numaralı yurtdışı muhabir ilişkisinin bulunduğu kurum nezdinde raporlama tarihi itibarıyla 1.957.407,79.-EUR karşılığı 12.325.517.-TL bakiyesinin bulunduğu varsayılmıştır. Söz konusu kurumun derecelendirme notunun "AA" olduğu varsayıldığından, kurumun temerrüt olasılığı 0,02% ve bir günlük temerrüt olasılığı olarak 0,000056% hesaplanmıştır. Buna göre, ABC Bankası'nın 188 numaralı kurum nezdinde bulunan bakiyesi nedeniyle ayırması gereken karşılık tutarı 3.-TL olarak hesaplanmıştır.

Yukarıda ABC Bankası'nın örnek müşterilerinin riskleri ve nakit/DİBS teminatları itibarıyla hesaplanan beklenen kredi zararı tutarları, ABC Bankası'nın kullandığı krediler, işlettiği piyasalar ve mevduatları kırımında olacak şekilde tüm müşterileri için hesaplanmıştır (EK-3). Oluşturulan model uyarınca gerçekleştirilen analizler ve hesaplamalar neticesinde ABC Bankası'nın TFRS 9 uyarınca ayırması gereken karşılık rakamları Tablo 16'da özetlenmiştir.

Tablo 16

**TFRS 9 Uyarınca Oluşturulan Modele Göre ABC Bankası'nın Ayırması Gereken
Karşılık Rakamları**

Piyasa / Kredi / Mevduat	Temerrüt Halinde Risk (EAD) Bakiyesi	Ayrılması Gereken Karşılık Tutarı	Toplam Riski Karşılama Oranı
A Piyasası	182.115.316,61	245.855,68	%0,135
B Piyasası	808.097,95	1.090,93	%0,135
C Piyasası	40.649.286,40	54.876,54	%0,135
D Piyasası	23.136.641.898,94	50.066.740,76	%0,216
E Piyasası	26.144.893,24	35.295,61	%0,135
DİBS	61.421.791,62	18.426,54	%0,030
Muhtelif Alacaklar	26.839.753,97	402.596,31	%1,500
Nakit Kredi	61.243.500,00	82.678,73	%0,135
Ters Repo	5.277.615,43	7.124,78	%0,135
Vadeli Mevduat - EUR	1.809.315.386,86	2.442.575,77	%0,135
Vadeli Mevduat - TL	10.269.870.762,90	13.864.325,53	%0,135
Vadeli Mevduat - USD	4.079.566.252,51	5.507.414,44	%0,135
Vadesiz Mevduat	192.765.369,15	377,67	%0,000*
I. Aşama Karşılık (ECL) Toplamı			72.729.379,28
KRA Öncesi Toplam Kredi Riski Tutarı			42.576.158.038,48
KRA Öncesi Temerrüt Halinde Kayıp Miktarı (LGD) Toplamı			42.822.948.150,32
KRA Sonrası Temerrüt Halinde Kayıp Miktarı (EAD) Toplamı			39.892.659.925,58
Toplam Riski Karşılama Oranı			0,18%
III. Aşama Karşılık Toplamı			5.555.555,00
Karşılık Toplamı			78.284.934,28

* Söz konusu oran %0,0002 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 16’da özet bilgileri yer aldığı üzere, ABC Bankası’nın oluşturulan örnek portföyünün kredi riski azaltım öncesi toplam risk tutarının 42.822.948.150,32.-TL ve nakit ve DİBS teminatların risk azaltımı sonrası risk tutarının ise 39.892.659.925,58.-TL olduğu, bununla birlikte Birinci Aşama’da yer alan krediler ve alacaklar için ayrılması gereken karşılık rakamının 72.729.379,28.-TL ve bu rakamın toplam riski karşılama oranının %0,18 olduğu görülmektedir.

ABC Bankası’nın canlı kredi ve alacaklarına ilave olarak, Üçüncü Aşama’da yer alan krediler ve alacaklar için ayrılması gereken karşılık rakamının ise 5.555.555.-TL olduğu varsayılmış olup, model uyarınca ABC Bankası’nın ayırması gereken toplam karşılık toplamının 78.284.934,28.-TL olduğu görülmektedir.

4.4. TFRS 9 Öncesi Döneme Göre Ayrılması Gereken Karşılık Rakamı Hesaplamaları

Oluşturulan modelin sonuçlarını yorumlayabilmek ve TFRS 9 öncesi dönemle mukayese edebilmek adına, oluşturulan örnek ABC Bankası portföyünün TFRS 9 öncesi döneme göre genel ve özel karşılık hesaplamaları yapılmıştır.

Çalışmada, TFRS 9 uyarınca Birinci Aşama’da olduğu varsayılan tüm kredilerin, müşteri teminatlarının ve alacakların TFRS 9 öncesi döneme göre “Birinci Grup – Standart Nitelikli Krediler” sınıfında olduğu; bununla birlikte TFRS 9 uyarınca Üçüncü Aşama’da olduğu varsayılan 5.555.555.-TL’nin ise TFRS 9 öncesi döneme göre “Beşinci Grup – Zarar Niteliğindeki Krediler” sınıfında olduğu ve müşterilerin TFRS 9 uyarınca oluşturulan modelde olduğu şekilde sadece nakit ve DİBS teminatlarının (EK-4) bulunduğu varsayılmıştır.

Detayları bu çalışmanın birinci bölümünde belirtildiği üzere, 01 Kasım 2006 tarihli ve 26333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”in “Genel Karşılıklar” başlıklı yedinci maddesinin üçüncü fıkrasına 28.05.2011 tarihli yönetmelik ile “*Teminat mektupları, kabul kredileri, akreditif taahhütleri, cirolar, menkul kıymet ihracında satın alma garantileri, factoring garantileri, diğer garanti ve kefaletler ve teminat mektupsuz prefinansman kredileri*

toplamı, Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan özkaynağın on katını aşan bankalar, standart nitelikli tüm gayrinakdi kredileri için genel karşılık oranını binde üç olarak uygularlar.” hükmü eklenmiştir.¹⁷¹ Bu çalışmada da ABC Bankası’nın işlettiği piyasalar sebebiyle maruz kaldığı ve gayrinakdi kredi olarak sayılan risklerinin toplamının ABC Bankası’nın özkaynağının on katını aştığı varsayılmış ve bu nedenle karşılık oranı binde üç (%0,3) olarak dikkate alınmıştır. İlave olarak, Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 10’uncu maddesinin dördüncü fıkrası “Rehin veya temlik sözleşmesi düzenlenmiş olması kaydıyla nakit, mevduat, katılım fonu ve altın depo hesapları, banka nezdinde saklanan altın, Türkiye Cumhuriyeti Merkezi Yönetimi ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca ihraç edilen borçlanma araçları ve bunların fon kullanıcısı olduğu kira sertifikaları ile bunlar tarafından verilen garanti ve kefaletler teminat alınmak suretiyle kullanılan krediler ile Türkiye Cumhuriyeti Merkezi Yönetimine ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına kullanılan krediler genel karşılık hesaplamasında dikkate alınmaz.” hükmünü amirdir.¹⁷² Anılan fıkra hükmü uyarınca, ABC Bankası’nın diğer bankalar nezdinde bulunan vadeli ve vadesiz mevduatları ile ters repo ve DİBS bakiyeleri TFRS 9 öncesi döneme yönelik hesaplamalara dâhil edilmemiştir.

TFRS 9 öncesi dönemde bankaların birinci grupta yer alan nakit kredileri için ayıracakları genel karşılık oranı %1 oranında, beşinci grupta yer alan nakit kredileri için ayıracakları özel karşılık oranı %100 oranında dikkate alınmaktaydı.¹⁷³ Oluşturulan ABC Bankası portföyüne, müşteri bazında nakit ve gayrinakit olarak ayrı ayrı olacak şekilde genel karşılık hesaplaması yapılmıştır. Buna göre, temerrüt anındaki risk tutarlarının (EAD) nakit krediler için %1’i, gayrinakdi krediler için ise %0,3’ü alınarak toplam alınmıştır.

¹⁷¹ **Resmi Gazete**, “Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar için Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 7, 1 Kasım 2016, https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Yasal_Duzenlemeler/Bankalarca_Kredilerin/Karsiliklar_Yonetmeligi_011106.doc (12 Aralık 2018).

¹⁷² **Resmi Gazete**, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, Madde: 9, 22 Haziran 2016, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/06/20160622-3.htm> (12 Aralık 2018).

¹⁷³ Yıldırım, s. 8-9.

ABC Bankası'nın kullandığı krediler ve işlettiği piyasalar itibarıyla TFRS 9 öncesi döneme göre ayırması gereken karşılık rakamları Tablo 17'de özetlenmiştir.

Tablo 17
TFRS 9 Öncesi Döneme Göre ABC Bankası'nın Ayırması Gereken Karşılık Rakamları

Piyasa / Kredi / Mevduat	Temerrüt Halinde Risk (EAD) Bakiyesi	Ayrılması Gereken Karşılık Tutarı	Toplam Riski Karşılama Oranı
A Piyasası	182.115.316,61	546.345,95	%0,30
B Piyasası	808.097,95	2.424,29	%0,30
C Piyasası	40.649.286,40	121.947,86	%0,30
D Piyasası	23.136.641.898,94	69.409.925,70	%0,30
E Piyasası	26.144.893,24	78.434,68	%0,30
DİBS	61.421.791,62	-	-
Muhtelif Alacaklar	26.839.753,97	268.397,54	%1,00
Nakit Kredi	61.243.500,00	612.435,00	%1,00
Ters Repo	5.277.615,43	-	-
Vadeli Mevduat - EUR	1.809.315.386,86	-	-
Vadeli Mevduat - TL	10.269.870.762,90	-	-
Vadeli Mevduat - USD	4.079.566.252,51	-	-
Vadesiz Mevduat	192.765.369,15	-	-
Genel Karşılık Toplamı			71.039.911,02
KRA Öncesi Toplam Kredi Riski Tutarı			26.381.724.010,74
KRA Öncesi Temerrüt Halinde Kayıp Miktarı (LGD) Toplamı			26.382.967.510,74
KRA Sonrası Temerrüt Halinde Kayıp Miktarı (EAD) Toplamı			23.474.442.747,10
Toplam Riski Karşılama Oranı			0,27%
Özel Karşılık Toplamı			5.555.555,00
Karşılık Toplamı			76.595.466,02

Tablo 17’de özet bilgileri yer aldığı üzere, ABC Bankası’nın oluşturulan örnek portföyünün kredi riski azaltım öncesi toplam risk tutarının 26.381.724.010,74.-TL ve nakit/DİBS teminatların risk azaltımı sonrası risk tutarının ise 23.474.442.747,10.-TL olduğu, bununla birlikte ayrılması gereken genel karşılık rakamının 71.039.911,02.-TL ve ve bu rakamın toplam riski karşılama oranının 0,27% olduğu görülmektedir.

Tablo 17’de görüldüğü üzere, ABC Bankası’nın karşılık hesaplamasında en büyük faktör ABC Bankası’nın işlettiği D Piyasası’ndan kaynaklanmaktadır. ABC Bankası’nın diğer piyasalarda nakit ve DİBS teminat ağırlıklı çalışmakla birlikte, D Piyasası işlemleri için müşterilerinden çoğunlukla nakit ve DİBS dışında teminatlar aldığı varsayılmıştır. Neticede, D Piyasası için Temerrüt Halinde Kayıp Miktarı (EAD) yüksek olduğundan bu rakamların 0,3% ile çarpılması sonucu bulunan karşılık rakamı da yüksek olmaktadır.

ABC Bankası’nın canlı kredi ve alacaklarına ilave olarak, TFRS 9 uyarınca Üçüncü Aşama’da olduğu varsayılan 5.555.555.-TL’nin TFRS 9 öncesi döneme göre “Beşinci Grup – Zarar Niteliğindeki Krediler” sınıfında olduğu varsayıldığından söz konusu bakiye kadar özel karşılık ayrılmış olup, TFRS 9 öncesi döneme göre yapılan hesaplamalara göre ABC Bankası’nın ayırması gereken toplam karşılık toplamının 76.595.466,02.-TL olduğu görülmektedir.

4.5. TFRS 9 Uyarınca Oluşturulan Model Sonuçları ile TFRS 9 Öncesi Döneme Göre Gerçekleştirilen Hesaplamaların Karşılaştırılması

ABC Bankası’nın TFRS 9 uyarınca oluşturulan modele göre ve TFRS 9 öncesi döneme göre ayırması gereken karşılık rakamlarına Tablo 18’de bir arada yer verilmiştir.

Model uyarınca gerçekleştirilen hesaplama sonuçları ile TFRS 9 öncesi döneme göre gerçekleştirilen model sonuçlarını toplam karşılık rakamları üzerinden mukayese etmek doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Çünkü, TFRS 9 öncesi dönemde, ABC Bankası’nın diğer bankalar nezdinde tuttuğu vadeli ve vadesiz mevduat rakamları karşılığa konu değil iken, TFRS 9 ile birlikte bu başlıkların karşılık hesaplamalarına konu olması nedeniyle temerrüt anındaki risk bakiyeleri arasında fark bulunmaktadır. Tablo 18’de de görüldüğü üzere, TFRS 9 öncesi döneme göre yapılan hesaplamalarda kredi risk

azaltım sonrası temerrüt halinde kayıp miktarı tutarı 23.474.442.747,10.-TL olarak, TFRS 9 uyarınca yapılan hesaplamalarda ise 39.892.659.925,58.-TL olarak hesaplanmıştır. Bu nedenle ABC Bankası'nın gerek model, gerekse TFRS 9 öncesi döneme göre yapılan hesaplamalarını piyasa/kredi/mevduat başlıkları itibarıyla incelemek daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

ABC Bankası'nın gerek model, gerekse TFRS 9 öncesi döneme göre yapılan hesaplamaları piyasa/kredi/mevduat başlıkları kırılımında incelendiğinde TFRS 9 öncesi döneme göre ayrılması gereken karşılık tutarlarının A, B, C ve E piyasaları için model sonuçlarının iki katından fazla olduğu, D Piyasası içinse yine TFRS 9 öncesi döneme göre yapılan hesaplamaların modelden daha yüksek olduğu görülmektedir. Bundaki en temel sebep, TFRS 9 öncesi döneme göre yapılan hesaplamalarda, ilgili işlem teminatlarının yapısından ve kredilerin ve diğer alacaklarından vadesinden bağımsız olarak toplam EAD rakamının binde 3'ü hesaplamaya dâhil edilirken, modelde her bir kredi/alacak bazında EAD rakamının yanı sıra temerrüt olasılıkları ve temerrüt halinde kayıp olasılıkları da dikkate alınmaktadır. ABC Bankası'nın temerrüt olasılıkları, kullanılan krediler ve işletilen piyasalar itibarıyla vade sürelerinin görece çok kısa olmaları sebebiyle beklenen kredi zararı hesaplamasında ayrılacak karşılık rakamlarının düşük olmasına neden olmaktadır. Örneğin A, B, C ve E piyasaları için temerrüt olasılığı $\%3,60 \times 30 / 360 = \%0,30$ olarak dikkate alınmıştır. Ancak söz konusu piyasalarda vade süresi örneğin 6 ay olmuş olsaydı temerrüt olasılığı $\%3,60 \times 180 / 360 = \%1,80$ olarak hesaplanacak ve beklenen kredi zararı modelde varsayılan 30 güne göre 6 kat daha fazla hesaplanacaktı. Bu nedenle model sonuçlarının daha sağlıklı olduğu değerlendirilmektedir.

ABC Bankası'nın D Piyasası'nda gerçekleşen işlemlerden dolayı ayırması gereken karşılık rakamının model uyarınca 50,066,740.76.-TL olarak, TFRS 9 öncesi döneme göre ise 69.409.925,70.-TL olarak hesaplandığı görülmektedir. Her ne kadar diğer piyasalarda olduğu gibi iki katından fazla bir fark olmasa da, TFRS 9 öncesi döneme göre yapılan hesaplamaların daha fazla olduğu görülmektedir. Bundaki sebep ise diğer piyasalarda vade süresi 30 gün iken, D Piyasası'nda vade süresinin 48 gün olarak varsayılmasından kaynaklanmaktadır. Diğer piyasalarda temerrüt olasılığı $\%0,30$ olarak hesaplamaya katılırken, vade nedeniyle D Piyasası için yapılan hesaplamalarda temerrüt

olasılığı $\%3,60 \times 48 / 360 = \%0,48$ olarak hesaplamaya katılmıştır. Bu durum da model uyarınca D Piyasası için hesaplanan beklenen kredi zararı tutarının TFRS 9 öncesi döneme göre gerçekleştirilen hesaplamalara daha yakın olmasına sebep olmuştur.

Hesaplamalarda model uyarınca ayrılan karşılık rakamının TFRS 9 öncesi döneme göre daha yüksek olduğu başlık muhtelif alacaklar için ayrılan karşılık rakamında yaşanmıştır. Bunun nedeni ise TFRS 9 öncesi dönemde ayrılan karşılık rakamı nakit kredilerde olduğu gibi $\%1$ olarak dikkate alınırken, model uyarınca söz konusu oranının bankacılık sektöründeki iyi uygulamalara istinaden $\%1,5$ olarak dikkate alınmasıdır.

Nakit kredilere bakıldığında, model uyarınca ayrılması gereken karşılık rakamı 82.678,73.-TL olarak hesaplanmışken, TFRS 9 öncesi döneme göre yapılan hesaplamalarda söz konusu karşılık rakamı 612.435.-TL olarak hesaplanmıştır. Söz konusu önemli farkın sebebinin, BDDK tarafından TFRS 9 öncesi dönemde gruplar itibarıyla genel ve özel karşılık oranları tüm bankaları kapsayacak şekilde belirlenirken, bankacılık sektörünün ortalama nakit kredi vadesinin dikkate alındığı değerlendirilmektedir. Oluşturulan ABC Bankası'nın bir yatırım bankası olması ve mevduat ve katılım bankaları ile kıyaslandığında ABC Bankası'nın kullandığı nakit kredilerinin vadesinin görece çok kısa olması (30 gün) sebebiyle temerrüt olasılığının düşük olması neticesinde beklenen kredi zararı rakamının TFRS 9 öncesi döneme göre daha düşük hesaplanmakla birlikte hesaplamaların daha sağlıklı olduğu değerlendirilmektedir.

Tablo 18

**ABC Bankası'nın TFRS 9 Uyarınca Oluşturulan Modele Göre ve TFRS 9 Öncesi
Döneme Göre Ayırması Gereken Karşılık Rakamlarının Mukayesesi**

Piyasa / Kredi / Mevduat	TFRS 9 Uyarınca Ayrılması Gereken Karşılık Tutarı	TFRS 9 Öncesi Döneme Göre Ayrılması Gereken Karşılık Tutarı
A Piyasası	245.855,68	546.345,95
B Piyasası	1.090,93	2.424,29
C Piyasası	54.876,54	121.947,86
D Piyasası	50.066.740,76	69.409.925,70
E Piyasası	35.295,61	78.434,68
DIBS	18.426,54	-
Muhtelif Alacaklar	402.596,31	268.397,54
Nakit Kredi	82.678,73	612.435,00
Ters Repo	7.124,78	-
Vadeli Mevduat - EUR	2.442.575,77	-
Vadeli Mevduat - TL	13.864.325,53	-
Vadeli Mevduat - USD	5.507.414,44	-
Vadesiz Mevduat	377,67	-
I. Aşama Karşılık Toplamı / Genel Karşılık Toplamı	72.729.379,28	71.039.911,02
KRA Öncesi Toplam Kredi Riski Tutarı	42.576.158.038,48	26.381.724.010,74
KRA Öncesi Temerrüt Halinde Kayıp Miktarı Toplamı	42.822.948.150,32	26.382.967.510,74
KRA Sonrası Temerrüt Halinde Kayıp Miktarı Toplamı	39.892.659.925,58	23.474.442.747,10
Toplam Riski Karşılama Oranı	0,17%	0,27%
III. Aşama Karşılık Toplamı	5.555.555,00	5.555.555,00
Karşılık Toplamı	78.284.934,28	76.595.466,02

Gerçekleştirilen analizler neticesinde (EK-4), ABC Bankası'nın TFRS 9 öncesi döneme göre genel karşılık rakamı 71.039.911,02.-TL olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan bu tutarın TFRS 9 uyarınca oluşturulan model aracılığıyla hesaplanan tutardan 1.689.468,26.-TL daha az olduğu görülmektedir. Özel karşılık rakamında ise hem TFRS 9 öncesi dönemde, hem de TFRS 9 uyarınca oluşturulan modelde toplam rakamın %100'ünün dikkate alınması sebebiyle fark bulunmamaktadır.

SONUÇ

Küreselleşen ve sürekli gelişen dünyada, finansal sistemin de hızla gelişip değişmesi, teknolojik faktörlerle birlikte finansal sisteme erişimin kolaylaşması neticesini doğurmuştur. Bu netice, finansal sistem içerisinde yer alan aktörlerin faaliyetlerini daha hızlı ve etkin bir şekilde sürdürebilmelerini sağlamıştır.

Ülkemiz gibi özellikle banka temelli finansal sistemler içerisinde çok önemli paya sahip olan ülkelerde, bankacılık sisteminin etkin bir şekilde düzenlenmesi ve denetlenmesi finansal istikrarın sürdürülebilmesi açısından önem arz etmektedir. Finansal sistemin en önemli unsurlarından olan bankalar sadece ulusal değil, uluslararası alanda da faaliyet göstermektedir. Bu nedenle bankaların, faaliyetlerini uluslararası kabul edilen standartlarla uyumlu şekilde sürdürmesi hem bankaların maruz kaldığı riskleri azaltmakta, hem de finansal sistemin güçlenmesini sağlamaktadır.

Uluslararası muhasebe standartları ile uluslararası finansal raporlama standartlarının bankacılık sektöründe de kullanılması, bankaların birlik içinde hareket etmelerine olanak sağlamaktadır. Bu alanda yakın geçmişte gerçekleştirilen düzenlemelerden bir tanesi de “TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme Standardı”nın yerini alan “IFRS 9 Finansal Araçlar Standardı” olmuştur.

IFRS 9, finansal varlıkların ve yükümlülüklerin sınıflandırılması ve ölçülmesi ile ilgili yeni hükümler içermektedir. IFRS 9 öncesi dönemde “gerçekleşen kredi zararı” dikkate alınırken, IFRS 9 ile birlikte geleceğe dönük bir bakış açısıyla “beklenen kredi zararı” kavramı dikkate alınmaya başlamıştır. Buna göre, kredinin kalitesindeki değişikliğe bağlı olarak krediler üç aşamada sınıflandırılmaktadır. IFRS 9 uyarınca, kredi kalitesinde bozulma olmayan krediler ve diğer alacaklar birinci aşamada, kredi riskinde önemli derecede artış olan krediler ve diğer alacaklar ikinci aşamada ve kredi riskinde bozulma olan krediler ve diğer alacaklar ise üçüncü aşamada takip edilmekte olup, birinci aşamada yer alan krediler için 12 aylık beklenen kredi zararı, ikinci ve üçüncü aşamada yer alan krediler için ise ömür boyu beklenen kredi zararı hesaplanmaktadır.

Ülkemiz bankacılık sektörünün son yıllardaki en önemli gündem konularından bir tanesi 1 Ocak 2008 tarihinden itibaren yürürlükte bulunan IFRS 9 Finansal Araçlar

Standardı olmuştur. Bankacılık sektörü açısından bakıldığında, TFRS 9 beraberinde TMS 39'a nazaran önemli bir çok değişiklik getirmiştir. Bankaların muhasebe sistemleri ile raporlama süreçlerinin yanı sıra kredi tahsis ve kredi izleme süreçleri de TFRS 9 sonrasında etkilenen başlıca alanlar olmuşlardır.

Bankaların TFRS 9'a uyumu merak edilen konulardan bir tanesidir. Bankaların yapısal değişikliklerin yanı sıra TFRS 9 uyarınca yapacakları beklenen kredi zararı hesaplamalarında içsel olarak oluşturdukları risk değerlendirmelerini de dikkate almaları gerekmektedir. Örneğin bankaların “kredi riskinde önemli derecede artış” kıstasını belirlerken analizlerine konu edecekleri temerrüt olasılıkları ve gecikilen gün sayısı gibi değerlendirmeleri kullanması beklenmektedir. Bununla birlikte, söz konusu analizlerin her raporlama döneminde tekrarlanıyor olmasının bankaların finansal tablolarının daha dinamik bir yapıya kavuşmasında etkin bir rol oynadığı söylenebilir.

TFRS 9 ile birlikte bankaların genel ve özel karşılık hesaplamalarında farklılıklar meydana gelmiştir. Bankalar tarafından ayrılacak genel ve özel karşılık tutarları, TFRS 9 öncesi dönemde BDDK tarafından belirlenen standart oranlar aracılığıyla hesaplanırken, TFRS 9 ile birlikte söz konusu karşılık rakamlarının her banka tarafından güncel bilgiler dâhilinde ve geleceğe dönük bir yaklaşımla hesaplanması beklenmektedir.

Bu çalışmada 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren yürürlükte bulunan TFRS 9 Standardı baz alınarak BDDK tarafından yayımlanan “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” hükümleri dikkate alınarak, örnek bir yatırım bankası portföyüne yönelik beklenen kredi zararı hesaplamalarının gerçekleştirilebileceği bir model oluşturulmuş ve oluşturulan model aracılığıyla örnek yatırım bankası portföyüne ilişkin karşılık hesaplamaları gerçekleştirilmiştir.

Örnek yatırım bankası portföyüne TFRS 9 uyarınca oluşturulan model çerçevesinde gerçekleştirilen hesaplamaların ardından, aynı banka portföyü dikkate alınarak, TFRS 9 öncesi döneme göre BDDK tarafından belirlenen standart oranlar uygulanmak suretiyle karşılık rakamları hesaplanmıştır. Son olarak TFRS 9 uyarınca

gerçekleştirilen hesaplamalarla TFRS 9 öncesi döneme göre yapılan hesaplamalar mukayese edilmiştir.

Model uyarınca gerçekleştirilen hesaplamalar ile TFRS 9 öncesi dönem mukayese edildiğinde, model sonuçlarının TFRS 9 öncesi döneme göre gerçekleştirilen hesaplamalardan daha sağlıklı sonuçlar içerdiği değerlendirilmektedir. Bundaki temel nedenin TFRS 9 uyarınca oluşturulan modelin her bir müşteri ve kredi veya alacak bazında daha sağlıklı bir analize imkân sağlaması olduğu düşünülmektedir. TFRS 9 öncesi dönemde karşılıklar grup bazında (birinci grup, ikinci grup vb.) hesaplanırken, TFRS 9 uyarınca gerek grup bazında, gerekse müşteri ve kredi/alacak bazında hesaplama yapılmaktadır. Bununla birlikte, TFRS 9 öncesi dönemde BDDK tarafından belirlenen gruplar itibarıyla standart oranlar kullanılırken, TFRS 9 uyarınca temerrüt olasılığı ve temerrüt hâlinde kayıp gibi faktörlerin her bir kredi veya alacak bazında ayrışması model aracılığıyla daha sağlıklı analiz yapılmasını mümkün hâle getirmektedir.

TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı ile ilgili, gerek akademik alanda, gerekse pratikte, ilerleyen dönemlerde gerçekleştirilecek çalışmaların yanı sıra, BDDK tarafından yapılacak düzenlemeler ve kurumlar arasındaki işbirliği neticesinde bankalar arasındaki yorum farklılıklarının en aza indirgeneceği ve konuya ilişkin en iyi uygulamaların bankacılık sektörüne kazandırılacağı değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı, bankalara özellikle kredi riski yönetiminde ve finansal raporlama alanında önemli faydalar sağlamaktadır. Bankalar, beklenen kredi zararı yaklaşımı ile karşılık rakamlarını, kredi zararları gerçekleşmeden önce, geleceğe dönük bir bakış açısıyla daha sağlıklı bir şekilde hesaplayabilmektedirler. TFRS 9 ile birlikte bankalar tarafından, içsel olarak oluşturulan kredi derecelendirme sistemleri de dikkate alınmak suretiyle, hem müşteri, hem kredi, hem de portföy bazında beklenen kredi zararı hesaplamaları gerçekleştirilebilmektedir.

EKLER

EK 1. ABC Bankası Müşterilerine Ait Derecelendirme Notları ve S&P Ülke Notuna Göre İndirgenmiş Halleri

Müşteri Numarası	Banka Derecelendirme Notu	S&P Ülke Notuna Göre İndirgeme	Müşteri Numarası	Banka Derecelendirme Notu	S&P Ülke Notuna Göre İndirgeme
1	C	B	33	A	B
2	C	B	34	C	B
3	B	B	35	B	B
4	A	B	36	C	B
5	C	B	37	B	B
6	B	B	38	B	B
7	C	B	39	C	B
8	B	B	40	C	B
9	B	B	41	B	B
10	C	B	42	B	B
11	D	B	43	C	B
12	C	B	44	C	B
13	C	B	45	C	B
14	B	B	46	C	B
15	B	B	47	B	B
16	B	B	48	C	B
17	C	B	49	C	B
18	A	B	50	C	B
19	B	B	51	B	B
20	A	B	52	A	B
21	A	B	53	C	B
22	C	B	54	C	B
23	B	B	55	B	B
24	C	B	56	B	B
25	A	B	57	A	B
26	B	B	58	C	B
27	B	B	59	C	B
28	C	B	60	A	B
29	B	B	61	B	B
30	B	B	62	A	B
31	B	B	63	A	B
32	B	B	64	B	B

Müşteri Numarası	Banka Derecelendirme Notu	S&P Ülke Notuna Göre İndirgeme
65	B	B
66	B	B
67	B	B
68	B	B
69	B	B
70	C	B
71	B	B
72	C	B
73	B	B
74	B	B
75	A	B
76	B	B
77	B	B
78	B	B
79	B	B
80	B	B
81	C	B
82	C	B
83	B	B
84	B	B
85	C	B
86	B	B
87	A	B
88	B	B
89	A	B
90	D	B
91	B	B
92	B	B
93	B	B
94	B	B
95	C	B
96	B	B
97	A	B
98	A	B
99	C	B
100	A	B
101	B	B

Müşteri Numarası	Banka Derecelendirme Notu	S&P Ülke Notuna Göre İndirgeme
102	A	B
103	B	B
104	A	B
105	A	B
106	A	B
107	A	B
108	C	B
109	B	B
110	A	B
111	B	B
112	C	B
113	D	B
114	B	B
115	C	B
116	B	B
117	A	B
118	C	B
119	E	B
120	C	B
121	D	B
122	D	B
123	C	B
124	A	B
125	B	B
126	A	B
127	B	B
128	C	B
129	A	B
130	B	B
131	B	B
132	A	B
133	B	B
134	A	B
135	C	B
136	A	B
137	D	B
138	C	B

Müşteri Numarası	Banka Derecelendirme Notu	S&P Ülke Notuna Göre İndirgeme
139	A	B
140	B	B
141	B	B
142	B	B
143	D	B
144	A	B
145	C	B
146	D	B
147	C	B
148	C	B
149	B	B
150	B	B
151	B	B
152	D	B
153	B	B
154	A	B
155	B	B
156	A	B
157	B	B
158	B	B
159	D	B
160	B	B
161	A	B
162	A	B
163	C	B
164	C	B
165	E	B
166	B	B
167	C	B
168	C	B

Müşteri Numarası	Banka Derecelendirme Notu	S&P Ülke Notuna Göre İndirgeme
169	A	B
170	B	B
171	D	B
172	B	B
173	A	B
174	A	B
175	A	B
176	A	B
177	A	B
178	C	B
179	A	B
180	A	B
181	D	B
182	A	B
183	A	B
184	B	B
185*	A+	A+
186*	A+	A+
187*	A+	A+
188*	AA	AA
189*	AA	AA
190*	AA	AA
191	B	B
192**	D	B-
193**	D	B-
194**	D	B-
195**	D	B-
196**	D	B-
197**	D	B-

* 185, 186, 187, 188, 189 ve 190 numaralı müşterilerin ABC Bankası'nın yurtdışı muhabir ilişkisinin bulunduğu kurumlar olduğu varsayılmış olup, ilgili kuruluşlara yönelik olarak S&P tarafından tabloda belirtilen notların ilan edildiği varsayılmıştır.

** 192, 193, 194, 195, 196 ve 197 numaralı müşteriler için ABC Bankası tarafından kredi verildiği ancak müşterilerin derecelendirme notunun bulunmadığı varsayılmıştır. Kredi verilen ancak derecelendirme notu bulunmayan müşteriler için ABC Bankası'nca kredi verilebilir en düşük not olan "D" notu dikkate alınmış olup S&P karşılığı olarak "B-" notu kullanılmıştır.

EK 2. ABC Bankası Müşterilerinin Risk ve Teminat Bakiyeleri

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Tipi
1	4,027,621	3,479,323	A Piyasası	Gayrinakit
2	226,141	338,711	A Piyasası	Gayrinakit
3	306,726	39,288	A Piyasası	Gayrinakit
4	32,850,046	9,883,049	A Piyasası	Gayrinakit
5	904,526	617,547	A Piyasası	Gayrinakit
6	27,878	212,697	A Piyasası	Gayrinakit
7	1,605,903	870,314	A Piyasası	Gayrinakit
8	411,704	101,990	A Piyasası	Gayrinakit
10	912,152	237,496	A Piyasası	Gayrinakit
12	36,394,077	8,701,129	A Piyasası	Gayrinakit
13	952,305	2,846,134	A Piyasası	Gayrinakit
14	347,328	274,041	A Piyasası	Gayrinakit
15	8,811,338	14,565,593	A Piyasası	Gayrinakit
16	2,553,850	11,428,740	A Piyasası	Gayrinakit
17	373,391	748,973	A Piyasası	Gayrinakit
18	24,657,307	4,269,080	A Piyasası	Gayrinakit
19	29,132,009	14,879,710	A Piyasası	Gayrinakit
20	4,388,546	2,675,901	A Piyasası	Gayrinakit
21	5,701,133	546,068	A Piyasası	Gayrinakit
23	7,825,879	3,532,873	A Piyasası	Gayrinakit
24	9,485,090	8,446,706	A Piyasası	Gayrinakit
25	3,028,956	6,540,166	A Piyasası	Gayrinakit
26	30,953,401	2,897,450	A Piyasası	Gayrinakit
27	1,741,450	2,424,904	A Piyasası	Gayrinakit
29	2,045,404	89,793	A Piyasası	Gayrinakit
30	1,099,331	2,158,635	A Piyasası	Gayrinakit
31	29,252	124,162	A Piyasası	Gayrinakit
32	1,226,524	77,574	A Piyasası	Gayrinakit
33	7,612,438	5,614,795	A Piyasası	Gayrinakit
34	30,095	243,393	A Piyasası	Gayrinakit
35	1,529,089	3,581,668	A Piyasası	Gayrinakit
36	21,485,362	1,152,870	A Piyasası	Gayrinakit
37	60	818,372	A Piyasası	Gayrinakit
39	225,078	284,986	A Piyasası	Gayrinakit
40	843,530	1,075,831	A Piyasası	Gayrinakit
41	3,785,962	2,088,701	A Piyasası	Gayrinakit
42	900,528	227,377	A Piyasası	Gayrinakit
43	260,436	658,960	A Piyasası	Gayrinakit

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Tipi
44	340,329	334,319	A Piyasası	Gayrinakit
47	427,620	1,671,469	A Piyasası	Gayrinakit
49	2,827,417	1,185,956	A Piyasası	Gayrinakit
50	787,277	524,923	A Piyasası	Gayrinakit
51	3,831,434	6,041,543	A Piyasası	Gayrinakit
52	4,629,239	625,727	A Piyasası	Gayrinakit
53	1,694,647	292,915	A Piyasası	Gayrinakit
54	1,224,652	389,837	A Piyasası	Gayrinakit
56	7,915,237	1,500,325	A Piyasası	Gayrinakit
57	1,642,043	1,363,056	A Piyasası	Gayrinakit
59	246,458	406,518	A Piyasası	Gayrinakit
60	6,539,114	16,353,833	A Piyasası	Gayrinakit
61	7,134,329	1,115,922	A Piyasası	Gayrinakit
62	4,179,340	8,989,097	A Piyasası	Gayrinakit
88	23,502,536	18,506,003	A Piyasası	Gayrinakit
1	5,119,585	5,031,910	B Piyasası	Gayrinakit
3	230,343	251,538	B Piyasası	Gayrinakit
4	17,672,818	17,856,778	B Piyasası	Gayrinakit
5	55,998	70,912	B Piyasası	Gayrinakit
6	2,120	17,819	B Piyasası	Gayrinakit
7	1,794,997	1,752,040	B Piyasası	Gayrinakit
10	275,110	276,148	B Piyasası	Gayrinakit
14	94,633	111,300	B Piyasası	Gayrinakit
18	712,377	699,474	B Piyasası	Gayrinakit
20	3,241,936	3,323,133	B Piyasası	Gayrinakit
21	7,266,162	7,337,412	B Piyasası	Gayrinakit
23	16,882,445	16,422,321	B Piyasası	Gayrinakit
24	355,319	375,912	B Piyasası	Gayrinakit
25	61,444	71,261	B Piyasası	Gayrinakit
27	277,126	178,170	B Piyasası	Gayrinakit
29	734,617	736,182	B Piyasası	Gayrinakit
32	358,948	383,985	B Piyasası	Gayrinakit
33	164,476	180,289	B Piyasası	Gayrinakit
35	1,721,611	1,806,562	B Piyasası	Gayrinakit
36	949,111	1,328,288	B Piyasası	Gayrinakit
41	970,411	963,783	B Piyasası	Gayrinakit
42	759,272	756,523	B Piyasası	Gayrinakit
43	1,003,886	987,833	B Piyasası	Gayrinakit
44	11,855	14,580	B Piyasası	Gayrinakit
47	140,902	148,412	B Piyasası	Gayrinakit

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Tipi
49	73,747	87,861	B Piyasası	Gayrinakit
51	345,413	347,256	B Piyasası	Gayrinakit
52	1,615,722	1,572,981	B Piyasası	Gayrinakit
53	90,458	106,848	B Piyasası	Gayrinakit
56	312,475	370,273	B Piyasası	Gayrinakit
57	61,289	72,579	B Piyasası	Gayrinakit
60	1,241,378	1,292,581	B Piyasası	Gayrinakit
61	8,325,935	8,288,622	B Piyasası	Gayrinakit
4	17,620,358	23,727,235	C Piyasası	Gayrinakit
18	2,466,390	-	C Piyasası	Gayrinakit
20	554,543	552,756	C Piyasası	Gayrinakit
21	465,594	66,793	C Piyasası	Gayrinakit
26	663,707	2,674,273	C Piyasası	Gayrinakit
33	23,467,016	4,995,590	C Piyasası	Gayrinakit
36	3,788	23,201	C Piyasası	Gayrinakit
40	5,215	778,034	C Piyasası	Gayrinakit
52	324,153	2,030,430	C Piyasası	Gayrinakit
60	724,419	9,529,028	C Piyasası	Gayrinakit
61	54,747	928,055	C Piyasası	Gayrinakit
62	120,504	275,350	C Piyasası	Gayrinakit
63	2,109,167	834,670,651	C Piyasası	Gayrinakit
64	137,792	15,608,669	C Piyasası	Gayrinakit
67	586,942	8,010,557	C Piyasası	Gayrinakit
71	831,448	6,867,068	C Piyasası	Gayrinakit
74	121,143	118,397,906	C Piyasası	Gayrinakit
75	119,485,727	214,338,359	C Piyasası	Gayrinakit
77	3,392,437	-	C Piyasası	Gayrinakit
82	2,060,826	254,625	C Piyasası	Gayrinakit
84	781,032	34,389,502	C Piyasası	Gayrinakit
86	11,225,000	20,718,197	C Piyasası	Gayrinakit
87	60,553	7,239	C Piyasası	Gayrinakit
88	692,796	35,381,690	C Piyasası	Gayrinakit
89	19,760	536,712	C Piyasası	Gayrinakit
92	580,579	167,268,958	C Piyasası	Gayrinakit
94	7,654	27,438,853	C Piyasası	Gayrinakit
97	12,807,892	-	C Piyasası	Gayrinakit
98	18,059,369	71,987,205	C Piyasası	Gayrinakit
100	245,919,164	338,367,344	C Piyasası	Gayrinakit
101	148,804	-	C Piyasası	Gayrinakit
102	1,781,625	1,095,999,942	C Piyasası	Gayrinakit

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Tipi
103	196,422	5	C Piyasası	Gayrinakit
104	29,928,140	1,084,871,968	C Piyasası	Gayrinakit
107	69,584	462,352,596	C Piyasası	Gayrinakit
110	8,796,342	7,890,526	C Piyasası	Gayrinakit
1	7,965,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
4	782,272,380	-	D Piyasası	Gayrinakit
8	71,033,600	-	D Piyasası	Gayrinakit
10	100,950,620	-	D Piyasası	Gayrinakit
14	9,960,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
17	1,315,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
18	39,885,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
20	35,652,940	11,130	D Piyasası	Gayrinakit
23	116,770,970	-	D Piyasası	Gayrinakit
24	39,286,500	-	D Piyasası	Gayrinakit
25	533,374,850	-	D Piyasası	Gayrinakit
29	4,507,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
32	26,949,420	1	D Piyasası	Gayrinakit
33	1,390,240,650	-	D Piyasası	Gayrinakit
35	6,635,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
40	20,932,500	-	D Piyasası	Gayrinakit
41	46,535,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
42	9,960,000	1	D Piyasası	Gayrinakit
43	5,183,970	-	D Piyasası	Gayrinakit
49	51,855,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
50	5,324,950	-	D Piyasası	Gayrinakit
51	139,132,260	1	D Piyasası	Gayrinakit
52	198,155,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
53	36,893,830	-	D Piyasası	Gayrinakit
56	31,905,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
57	345,980,510	-	D Piyasası	Gayrinakit
60	3,989,985,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
61	525,831,090	-	D Piyasası	Gayrinakit
64	98,671,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
80	28,979,000	1	D Piyasası	Gayrinakit
89	41,265,540	11	D Piyasası	Gayrinakit
92	575,520	-	D Piyasası	Gayrinakit
100	26,585,000	63,452,282	D Piyasası	Gayrinakit
106	177,779,400	29,630,535	D Piyasası	Gayrinakit
107	626,953,650	-	D Piyasası	Gayrinakit
112	9,656,760	-	D Piyasası	Gayrinakit

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Tipi
115	61,165,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
116	75,975,880	-	D Piyasası	Gayrinakit
117	250,607,540	-	D Piyasası	Gayrinakit
118	9,295,000	8,570,100	D Piyasası	Gayrinakit
119	2,645,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
120	45,637,250	-	D Piyasası	Gayrinakit
121	15,812,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
122	4,806,250	-	D Piyasası	Gayrinakit
123	19,692,940	-	D Piyasası	Gayrinakit
124	60,433,500	-	D Piyasası	Gayrinakit
125	33,235,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
126	664,985,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
127	305,885,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
128	18,120,880	-	D Piyasası	Gayrinakit
129	62,628,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
130	58,866,760	-	D Piyasası	Gayrinakit
131	19,935,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
132	769,199,810	-	D Piyasası	Gayrinakit
133	397,170,880	-	D Piyasası	Gayrinakit
134	1,093,984,480	-	D Piyasası	Gayrinakit
135	73,135,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
136	397,774,700	-	D Piyasası	Gayrinakit
137	19,935,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
139	1,265,026,470	-	D Piyasası	Gayrinakit
140	880,297,370	-	D Piyasası	Gayrinakit
141	53,185,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
142	299,235,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
143	3,975,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
144	84,910,820	-	D Piyasası	Gayrinakit
145	8,447,790	-	D Piyasası	Gayrinakit
147	39,885,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
148	159,585,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
150	39,885,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
151	153,170,410	-	D Piyasası	Gayrinakit
153	74,947,790	-	D Piyasası	Gayrinakit
154	1,089,195,150	-	D Piyasası	Gayrinakit
155	132,985,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
156	1,286,362,330	-	D Piyasası	Gayrinakit
157	36,161,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
159	4,940,580	-	D Piyasası	Gayrinakit

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Tipi
161	23,925,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
163	159,585,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
164	43,815,150	-	D Piyasası	Gayrinakit
166	261,995,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
167	707,545,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
170	99,735,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
171	43,875,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
172	204,339,500	-	D Piyasası	Gayrinakit
173	321,313,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
174	468,810,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
175	548,852,060	-	D Piyasası	Gayrinakit
176	150,009,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
177	154,930,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
178	4,640,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
179	273,773,480	-	D Piyasası	Gayrinakit
180	33,235,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
192	7,965,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
193	22,595,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
194	2,645,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
195	517,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
196	2,645,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
197	6,635,000	-	D Piyasası	Gayrinakit
1	21,264,962	48,139,441	E Piyasası	Gayrinakit
2	695,370	1,744,541	E Piyasası	Gayrinakit
3	369,401	1,353,303	E Piyasası	Gayrinakit
4	56,614,006	284,363,037	E Piyasası	Gayrinakit
5	658,587	1,987,932	E Piyasası	Gayrinakit
6	248,663	578,482	E Piyasası	Gayrinakit
7	387,874	1,568,192	E Piyasası	Gayrinakit
8	18,450	1,300,389	E Piyasası	Gayrinakit
9	900,334	3,651,255	E Piyasası	Gayrinakit
10	3,910,898	46,748,708	E Piyasası	Gayrinakit
12	9,639,309	14,571,807	E Piyasası	Gayrinakit
13	69,309	282,546	E Piyasası	Gayrinakit
14	8,749,991	11,260,636	E Piyasası	Gayrinakit
15	51,858,026	116,235,110	E Piyasası	Gayrinakit
16	70,357,614	95,768,013	E Piyasası	Gayrinakit
17	511,439	5,362,402	E Piyasası	Gayrinakit
18	53,530,925	84,124,048	E Piyasası	Gayrinakit
19	11,275,738	35,469,479	E Piyasası	Gayrinakit

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Tipi
20	32,318,935	83,099,366	E Piyasası	Gayrinakit
21	127,257,435	288,114,892	E Piyasası	Gayrinakit
22	8,295,340	30,818,887	E Piyasası	Gayrinakit
23	13,957,392	40,387,568	E Piyasası	Gayrinakit
24	9,211,390	22,367,384	E Piyasası	Gayrinakit
25	6,871,265	29,416,729	E Piyasası	Gayrinakit
26	21,515,605	60,589,364	E Piyasası	Gayrinakit
27	944,768	4,910,787	E Piyasası	Gayrinakit
29	2,158,741	3,019,826	E Piyasası	Gayrinakit
30	7,448,268	29,307,769	E Piyasası	Gayrinakit
31	2,709,533	4,884,293	E Piyasası	Gayrinakit
32	472,101	1,393,560	E Piyasası	Gayrinakit
33	402,870,158	608,962,757	E Piyasası	Gayrinakit
34	80,387	496,512	E Piyasası	Gayrinakit
35	2,919,497	8,957,576	E Piyasası	Gayrinakit
36	7,644,186	30,236,378	E Piyasası	Gayrinakit
37	2,590	931,991	E Piyasası	Gayrinakit
39	1,020,547	3,214,092	E Piyasası	Gayrinakit
40	15,287,702	45,935,420	E Piyasası	Gayrinakit
41	9,585,173	32,765,096	E Piyasası	Gayrinakit
42	2,024,614	5,143,074	E Piyasası	Gayrinakit
43	38,267	1,448,409	E Piyasası	Gayrinakit
47	4,418,144	16,490,756	E Piyasası	Gayrinakit
49	29,423,739	30,771,162	E Piyasası	Gayrinakit
50	3,179,999	7,290,390	E Piyasası	Gayrinakit
51	10,596,597	28,229,543	E Piyasası	Gayrinakit
52	440,780,929	603,854,187	E Piyasası	Gayrinakit
53	336,785	1,981,693	E Piyasası	Gayrinakit
54	2,461,650	4,600,427	E Piyasası	Gayrinakit
56	5,633,646	10,429,881	E Piyasası	Gayrinakit
57	6,263,625	16,576,853	E Piyasası	Gayrinakit
60	152,268,942	328,661,153	E Piyasası	Gayrinakit
61	21,476,268	59,673,327	E Piyasası	Gayrinakit
62	13,779,865	30,371,668	E Piyasası	Gayrinakit
63	178,229	79,540,069	E Piyasası	Gayrinakit
75	179,737,692	153,592,799	E Piyasası	Gayrinakit
88	271,194,045	464,837,936	E Piyasası	Gayrinakit
92	994,151	37,169,812	E Piyasası	Gayrinakit
102	32,259,945	202,268,294	E Piyasası	Gayrinakit
104	2,040,901	27,351,978	E Piyasası	Gayrinakit

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Tipi
110	55,917,565	72,293,901	E Piyasası	Gayrinakit
1	5,000,000	-	Nakit Kredi	Nakit
2	10,000,000	-	Nakit Kredi	Nakit
23	10,000,000	-	Nakit Kredi	Nakit
24	5,000,000	-	Nakit Kredi	Nakit
33	5,000,000	-	Nakit Kredi	Nakit
36	10,000,000	-	Nakit Kredi	Nakit
43	5,000,000	-	Nakit Kredi	Nakit
51	10,000,000	-	Nakit Kredi	Nakit
100	26,603,886	21,763,461	Ters Repo	Nakit
65	9,445,290	-	Vadeli Mevduat - EUR	Nakit
67	47,286,450	-	Vadeli Mevduat - EUR	Nakit
103	1,748,071,638	-	Vadeli Mevduat - EUR	Nakit
64	132,985,000	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit
67	279,285,000	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit
100	6,562,904,232	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit
101	13,285,000	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit
103	1,669,135,000	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit
104	60,101,000	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit
107	1,010,785,000	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit
110	265,985,000	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit
111	53,185,000	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit
103	4,061,189,371	-	Vadeli Mevduat - USD	Nakit
92	0	-	Vadesiz Mevduat	Nakit
104	1,430,769	-	Vadesiz Mevduat	Nakit
111	12,062	-	Vadesiz Mevduat	Nakit
185	34,743,919	-	Vadesiz Mevduat	Nakit
188	12,325,517	-	Vadesiz Mevduat	Nakit
189	138,624,447	-	Vadesiz Mevduat	Nakit
191	5,628,656	-	Vadesiz Mevduat	Nakit

EK 3. TFRS 9 Uyarınca Oluşturulan Modelde ABC Bankası Müşterilerine Yönelik Gerçekleştirilen Hesaplamalar

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltım Öncesi EAD	Derecelendirme Notu	Yıllık PD	Aylık PD	LGD	EAD	ECL
63	2,109,167	834,670,651	C Piyasası	Gayrinakit	2,109,167	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
74	121,143	118,397,906	C Piyasası	Gayrinakit	121,143	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
92	580,579	167,268,958	C Piyasası	Gayrinakit	580,579	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
21	465,594	66,793	C Piyasası	Gayrinakit	465,594	B	3.60%	0.30%	45%	398,801	538
82	2,060,826	254,625	C Piyasası	Gayrinakit	2,060,826	B	3.60%	0.30%	45%	1,806,202	2,438
36	3,788	23,201	C Piyasası	Gayrinakit	3,788	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
94	7,654	27,438,853	C Piyasası	Gayrinakit	7,654	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
88	692,796	35,381,690	C Piyasası	Gayrinakit	692,796	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
86	11,225,000	20,718,197	C Piyasası	Gayrinakit	11,225,000	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
100	245,919,164	338,367,344	C Piyasası	Gayrinakit	245,919,164	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
97	12,807,892	-	C Piyasası	Gayrinakit	12,807,892	B	3.60%	0.30%	45%	12,807,892	17,291
102	1,781,625	1,095,999,942	C Piyasası	Gayrinakit	1,781,625	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
103	196,422	5	C Piyasası	Gayrinakit	196,422	B	3.60%	0.30%	45%	196,417	265
98	18,059,369	71,987,205	C Piyasası	Gayrinakit	18,059,369	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
104	29,928,140	1,084,871,968	C Piyasası	Gayrinakit	29,928,140	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
77	3,392,437	-	C Piyasası	Gayrinakit	3,392,437	B	3.60%	0.30%	45%	3,392,437	4,580
107	69,584	462,352,596	C Piyasası	Gayrinakit	69,584	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
61	54,747	928,055	C Piyasası	Gayrinakit	54,747	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
110	8,796,342	7,890,526	C Piyasası	Gayrinakit	8,796,342	B	3.60%	0.30%	45%	905,816	1,223
4	17,620,358	23,727,235	C Piyasası	Gayrinakit	17,620,358	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
26	663,707	2,674,273	C Piyasası	Gayrinakit	663,707	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
20	554,543	552,756	C Piyasası	Gayrinakit	554,543	B	3.60%	0.30%	45%	1,788	2
33	23,467,016	4,995,590	C Piyasası	Gayrinakit	23,467,016	B	3.60%	0.30%	45%	18,471,425	24,936
52	324,153	2,030,430	C Piyasası	Gayrinakit	324,153	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
40	5,215	778,034	C Piyasası	Gayrinakit	5,215	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
84	781,032	34,389,502	C Piyasası	Gayrinakit	781,032	B	3.60%	0.30%	45%	-	-

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltım Öncesi EAD	Derecelendirme Notu	Yıllık PD	Aylık PD	LGD	EAD	ECL
60	724,419	9,529,028	C Piyasası	Gayrinakit	724,419	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
62	120,504	275,350	C Piyasası	Gayrinakit	120,504	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
75	119,485,727	214,338,359	C Piyasası	Gayrinakit	119,485,727	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
89	19,760	536,712	C Piyasası	Gayrinakit	19,760	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
71	831,448	6,867,068	C Piyasası	Gayrinakit	831,448	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
64	137,792	15,608,669	C Piyasası	Gayrinakit	137,792	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
87	60,553	7,239	C Piyasası	Gayrinakit	60,553	B	3.60%	0.30%	45%	53,314	72
101	148,804	-	C Piyasası	Gayrinakit	148,804	B	3.60%	0.30%	45%	148,804	201
18	2,466,390	-	C Piyasası	Gayrinakit	2,466,390	B	3.60%	0.30%	45%	2,466,390	3,330
67	586,942	8,010,557	C Piyasası	Gayrinakit	586,942	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
2	10,000,000	-	Nakit Kredi	Nakit	10,207,250	B	3.60%	0.30%	45%	10,207,250	13,780
1	5,000,000	-	Nakit Kredi	Nakit	5,103,625	B	3.60%	0.30%	45%	5,103,625	6,890
23	10,000,000	-	Nakit Kredi	Nakit	10,207,250	B	3.60%	0.30%	45%	10,207,250	13,780
24	5,000,000	-	Nakit Kredi	Nakit	5,103,625	B	3.60%	0.30%	45%	5,103,625	6,890
36	10,000,000	-	Nakit Kredi	Nakit	10,207,250	B	3.60%	0.30%	45%	10,207,250	13,780
43	5,000,000	-	Nakit Kredi	Nakit	5,103,625	B	3.60%	0.30%	45%	5,103,625	6,890
51	10,000,000	-	Nakit Kredi	Nakit	10,207,250	B	3.60%	0.30%	45%	10,207,250	13,780
33	5,000,000	-	Nakit Kredi	Nakit	5,103,625	B	3.60%	0.30%	45%	5,103,625	6,890
5	55,998	70,912	B Piyasası	Gayrinakit	55,998	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
10	275,110	276,148	B Piyasası	Gayrinakit	275,110	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
47	140,902	148,412	B Piyasası	Gayrinakit	140,902	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
1	5,119,585	5,031,910	B Piyasası	Gayrinakit	5,119,585	B	3.60%	0.30%	45%	87,675	118
23	16,882,445	16,422,321	B Piyasası	Gayrinakit	16,882,445	B	3.60%	0.30%	45%	460,123	621
24	355,319	375,912	B Piyasası	Gayrinakit	355,319	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
21	7,266,162	7,337,412	B Piyasası	Gayrinakit	7,266,162	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
42	759,272	756,523	B Piyasası	Gayrinakit	759,272	B	3.60%	0.30%	45%	2,749	4
56	312,475	370,273	B Piyasası	Gayrinakit	312,475	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
29	734,617	736,182	B Piyasası	Gayrinakit	734,617	B	3.60%	0.30%	45%	-	-

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltım Öncesi EAD	Derecelendirme Notu	Yıllık PD	Aylık PD	LGD	EAD	ECL
14	94,633	111,300	B Piyasası	Gayrinakit	94,633	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
7	1,794,997	1,752,040	B Piyasası	Gayrinakit	1,794,997	B	3.60%	0.30%	45%	42,957	58
35	1,721,611	1,806,562	B Piyasası	Gayrinakit	1,721,611	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
36	949,111	1,328,288	B Piyasası	Gayrinakit	949,111	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
41	970,411	963,783	B Piyasası	Gayrinakit	970,411	B	3.60%	0.30%	45%	6,628	9
43	1,003,886	987,833	B Piyasası	Gayrinakit	1,003,886	B	3.60%	0.30%	45%	16,053	22
44	11,855	14,580	B Piyasası	Gayrinakit	11,855	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
53	90,458	106,848	B Piyasası	Gayrinakit	90,458	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
51	345,413	347,256	B Piyasası	Gayrinakit	345,413	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
61	8,325,935	8,288,622	B Piyasası	Gayrinakit	8,325,935	B	3.60%	0.30%	45%	37,312	50
4	17,672,818	17,856,778	B Piyasası	Gayrinakit	17,672,818	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
20	3,241,936	3,323,133	B Piyasası	Gayrinakit	3,241,936	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
33	164,476	180,289	B Piyasası	Gayrinakit	164,476	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
49	73,747	87,861	B Piyasası	Gayrinakit	73,747	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
52	1,615,722	1,572,981	B Piyasası	Gayrinakit	1,615,722	B	3.60%	0.30%	45%	42,741	58
27	277,126	178,170	B Piyasası	Gayrinakit	277,126	B	3.60%	0.30%	45%	98,956	134
57	61,289	72,579	B Piyasası	Gayrinakit	61,289	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
60	1,241,378	1,292,581	B Piyasası	Gayrinakit	1,241,378	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
25	61,444	71,261	B Piyasası	Gayrinakit	61,444	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
32	358,948	383,985	B Piyasası	Gayrinakit	358,948	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
6	2,120	17,819	B Piyasası	Gayrinakit	2,120	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
3	230,343	251,538	B Piyasası	Gayrinakit	230,343	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
18	712,377	699,474	B Piyasası	Gayrinakit	712,377	B	3.60%	0.30%	45%	12,903	17
2	226,141	338,711	A Piyasası	Gayrinakit	226,141	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
5	904,526	617,547	A Piyasası	Gayrinakit	904,526	B	3.60%	0.30%	45%	286,980	387
12	36,394,077	8,701,129	A Piyasası	Gayrinakit	36,394,077	B	3.60%	0.30%	45%	27,692,948	37,385
10	912,152	237,496	A Piyasası	Gayrinakit	912,152	B	3.60%	0.30%	45%	674,656	911
47	427,620	1,671,469	A Piyasası	Gayrinakit	427,620	B	3.60%	0.30%	45%	-	-

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltım Öncesi EAD	Derecelendirme Notu	Yıllık PD	Aylık PD	LGD	EAD	ECL
19	29,132,009	14,879,710	A Piyasası	Gayrinakit	29,132,009	B	3.60%	0.30%	45%	14,252,298	19,241
16	2,553,850	11,428,740	A Piyasası	Gayrinakit	2,553,850	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
17	373,391	748,973	A Piyasası	Gayrinakit	373,391	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
34	30,095	243,393	A Piyasası	Gayrinakit	30,095	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
1	4,027,621	3,479,323	A Piyasası	Gayrinakit	4,027,621	B	3.60%	0.30%	45%	548,298	740
23	7,825,879	3,532,873	A Piyasası	Gayrinakit	7,825,879	B	3.60%	0.30%	45%	4,293,007	5,796
24	9,485,090	8,446,706	A Piyasası	Gayrinakit	9,485,090	B	3.60%	0.30%	45%	1,038,384	1,402
21	5,701,133	546,068	A Piyasası	Gayrinakit	5,701,133	B	3.60%	0.30%	45%	5,155,064	6,959
42	900,528	227,377	A Piyasası	Gayrinakit	900,528	B	3.60%	0.30%	45%	673,151	909
56	7,915,237	1,500,325	A Piyasası	Gayrinakit	7,915,237	B	3.60%	0.30%	45%	6,414,912	8,660
29	2,045,404	89,793	A Piyasası	Gayrinakit	2,045,404	B	3.60%	0.30%	45%	1,955,611	2,640
14	347,328	274,041	A Piyasası	Gayrinakit	347,328	B	3.60%	0.30%	45%	73,287	99
13	952,305	2,846,134	A Piyasası	Gayrinakit	952,305	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
7	1,605,903	870,314	A Piyasası	Gayrinakit	1,605,903	B	3.60%	0.30%	45%	735,589	993
35	1,529,089	3,581,668	A Piyasası	Gayrinakit	1,529,089	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
36	21,485,362	1,152,870	A Piyasası	Gayrinakit	21,485,362	B	3.60%	0.30%	45%	20,332,492	27,449
41	3,785,962	2,088,701	A Piyasası	Gayrinakit	3,785,962	B	3.60%	0.30%	45%	1,697,261	2,291
43	260,436	658,960	A Piyasası	Gayrinakit	260,436	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
44	340,329	334,319	A Piyasası	Gayrinakit	340,329	B	3.60%	0.30%	45%	6,011	8
50	787,277	524,923	A Piyasası	Gayrinakit	787,277	B	3.60%	0.30%	45%	262,354	354
53	1,694,647	292,915	A Piyasası	Gayrinakit	1,694,647	B	3.60%	0.30%	45%	1,401,732	1,892
51	3,831,434	6,041,543	A Piyasası	Gayrinakit	3,831,434	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
88	23,502,536	18,506,003	A Piyasası	Gayrinakit	23,502,536	B	3.60%	0.30%	45%	4,996,533	6,745
15	8,811,338	14,565,593	A Piyasası	Gayrinakit	8,811,338	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
30	1,099,331	2,158,635	A Piyasası	Gayrinakit	1,099,331	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
61	7,134,329	1,115,922	A Piyasası	Gayrinakit	7,134,329	B	3.60%	0.30%	45%	6,018,407	8,125
4	32,850,046	9,883,049	A Piyasası	Gayrinakit	32,850,046	B	3.60%	0.30%	45%	22,966,997	31,005
8	411,704	101,990	A Piyasası	Gayrinakit	411,704	B	3.60%	0.30%	45%	309,714	418

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltım Öncesi EAD	Derecelendirme Notu	Yıllık PD	Aylık PD	LGD	EAD	ECL
26	30,953,401	2,897,450	A Piyasası	Gayrinakit	30,953,401	B	3.60%	0.30%	45%	28,055,951	37,876
20	4,388,546	2,675,901	A Piyasası	Gayrinakit	4,388,546	B	3.60%	0.30%	45%	1,712,645	2,312
33	7,612,438	5,614,795	A Piyasası	Gayrinakit	7,612,438	B	3.60%	0.30%	45%	1,997,643	2,697
49	2,827,417	1,185,956	A Piyasası	Gayrinakit	2,827,417	B	3.60%	0.30%	45%	1,641,462	2,216
52	4,629,239	625,727	A Piyasası	Gayrinakit	4,629,239	B	3.60%	0.30%	45%	4,003,512	5,405
27	1,741,450	2,424,904	A Piyasası	Gayrinakit	1,741,450	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
37	60	818,372	A Piyasası	Gayrinakit	60	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
54	1,224,652	389,837	A Piyasası	Gayrinakit	1,224,652	B	3.60%	0.30%	45%	834,815	1,127
57	1,642,043	1,363,056	A Piyasası	Gayrinakit	1,642,043	B	3.60%	0.30%	45%	278,987	377
40	843,530	1,075,831	A Piyasası	Gayrinakit	843,530	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
60	6,539,114	16,353,833	A Piyasası	Gayrinakit	6,539,114	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
62	4,179,340	8,989,097	A Piyasası	Gayrinakit	4,179,340	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
25	3,028,956	6,540,166	A Piyasası	Gayrinakit	3,028,956	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
31	29,252	124,162	A Piyasası	Gayrinakit	29,252	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
39	225,078	284,986	A Piyasası	Gayrinakit	225,078	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
32	1,226,524	77,574	A Piyasası	Gayrinakit	1,226,524	B	3.60%	0.30%	45%	1,148,951	1,551
6	27,878	212,697	A Piyasası	Gayrinakit	27,878	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
59	246,458	406,518	A Piyasası	Gayrinakit	246,458	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
3	306,726	39,288	A Piyasası	Gayrinakit	306,726	B	3.60%	0.30%	45%	267,438	361
18	24,657,307	4,269,080	A Piyasası	Gayrinakit	24,657,307	B	3.60%	0.30%	45%	20,388,227	27,524
191	5,628,656	-	Vadesiz Mevduat	Nakit	5,628,656	B	3.60%	0.01%	45%	5,628,656	253
100	26,603,886	21,763,461	Ters Repo	Nakit	27,041,077	B	3.60%	0.30%	45%	5,277,615	7,125
10	100,950,620	-	D Piyasası	Gayrinakit	100,950,620	B	3.60%	0.48%	45%	100,950,620	218,053
17	1,315,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	1,315,000	B	3.60%	0.48%	45%	1,315,000	2,840
92	575,520	-	D Piyasası	Gayrinakit	575,520	B	3.60%	0.48%	45%	575,520	1,243
1	7,965,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	7,965,000	B	3.60%	0.48%	45%	7,965,000	17,204
23	116,770,970	-	D Piyasası	Gayrinakit	116,770,970	B	3.60%	0.48%	45%	116,770,970	252,225
24	39,286,500	-	D Piyasası	Gayrinakit	39,286,500	B	3.60%	0.48%	45%	39,286,500	84,859

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltım Öncesi EAD	Derecelendirme Notu	Yıllık PD	Aylık PD	LGD	EAD	ECL
42	9,960,000	1	D Piyasası	Gayrinakit	9,960,000	B	3.60%	0.48%	45%	9,959,999	21,514
56	31,905,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	31,905,000	B	3.60%	0.48%	45%	31,905,000	68,915
29	4,507,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	4,507,000	B	3.60%	0.48%	45%	4,507,000	9,735
14	9,960,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	9,960,000	B	3.60%	0.48%	45%	9,960,000	21,514
35	6,635,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	6,635,000	B	3.60%	0.48%	45%	6,635,000	14,332
41	46,535,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	46,535,000	B	3.60%	0.48%	45%	46,535,000	100,516
43	5,183,970	-	D Piyasası	Gayrinakit	5,183,970	B	3.60%	0.48%	45%	5,183,970	11,197
50	5,324,950	-	D Piyasası	Gayrinakit	5,324,950	B	3.60%	0.48%	45%	5,324,950	11,502
53	36,893,830	-	D Piyasası	Gayrinakit	36,893,830	B	3.60%	0.48%	45%	36,893,830	79,691
51	139,132,260	1	D Piyasası	Gayrinakit	139,132,260	B	3.60%	0.48%	45%	139,132,259	300,526
100	26,585,000	63,452,282	D Piyasası	Gayrinakit	26,585,000	B	3.60%	0.48%	45%	-	-
106	177,779,400	29,630,535	D Piyasası	Gayrinakit	177,779,400	B	3.60%	0.48%	45%	148,148,865	320,002
107	626,953,650	-	D Piyasası	Gayrinakit	626,953,650	B	3.60%	0.48%	45%	626,953,650	1,354,220
61	525,831,090	-	D Piyasası	Gayrinakit	525,831,090	B	3.60%	0.48%	45%	525,831,090	1,135,795
4	782,272,380	-	D Piyasası	Gayrinakit	782,272,380	B	3.60%	0.48%	45%	782,272,380	1,689,708
8	71,033,600	-	D Piyasası	Gayrinakit	71,033,600	B	3.60%	0.48%	45%	71,033,600	153,433
20	35,652,940	11,130	D Piyasası	Gayrinakit	35,652,940	B	3.60%	0.48%	45%	35,641,810	76,986
33	1,390,240,650	-	D Piyasası	Gayrinakit	1,390,240,650	B	3.60%	0.48%	45%	1,390,240,650	3,002,920
49	51,855,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	51,855,000	B	3.60%	0.48%	45%	51,855,000	112,007
52	198,155,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	198,155,000	B	3.60%	0.48%	45%	198,155,000	428,015
57	345,980,510	-	D Piyasası	Gayrinakit	345,980,510	B	3.60%	0.48%	45%	345,980,510	747,318
40	20,932,500	-	D Piyasası	Gayrinakit	20,932,500	B	3.60%	0.48%	45%	20,932,500	45,214
60	3,989,985,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	3,989,985,000	B	3.60%	0.48%	45%	3,989,985,000	8,618,368
25	533,374,850	-	D Piyasası	Gayrinakit	533,374,850	B	3.60%	0.48%	45%	533,374,850	1,152,090
80	28,979,000	1	D Piyasası	Gayrinakit	28,979,000	B	3.60%	0.48%	45%	28,978,999	62,595
89	41,265,540	11	D Piyasası	Gayrinakit	41,265,540	B	3.60%	0.48%	45%	41,265,529	89,134
64	98,671,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	98,671,000	B	3.60%	0.48%	45%	98,671,000	213,129
32	26,949,420	1	D Piyasası	Gayrinakit	26,949,420	B	3.60%	0.48%	45%	26,949,419	58,211

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltım Öncesi EAD	Derecelendirme Notu	Yıllık PD	Aylık PD	LGD	EAD	ECL
18	39,885,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	39,885,000	B	3.60%	0.48%	45%	39,885,000	86,152
170	99,735,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	99,735,000	B	3.60%	0.48%	45%	99,735,000	215,428
175	548,852,060	-	D Piyasası	Gayrinakit	548,852,060	B	3.60%	0.48%	45%	548,852,060	1,185,520
127	305,885,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	305,885,000	B	3.60%	0.48%	45%	305,885,000	660,712
132	769,199,810	-	D Piyasası	Gayrinakit	769,199,810	B	3.60%	0.48%	45%	769,199,810	1,661,472
142	299,235,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	299,235,000	B	3.60%	0.48%	45%	299,235,000	646,348
157	36,161,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	36,161,000	B	3.60%	0.48%	45%	36,161,000	78,108
123	19,692,940	-	D Piyasası	Gayrinakit	19,692,940	B	3.60%	0.48%	45%	19,692,940	42,537
134	1,093,984,480	-	D Piyasası	Gayrinakit	1,093,984,480	B	3.60%	0.48%	45%	1,093,984,480	2,363,006
120	45,637,250	-	D Piyasası	Gayrinakit	45,637,250	B	3.60%	0.48%	45%	45,637,250	98,576
128	18,120,880	-	D Piyasası	Gayrinakit	18,120,880	B	3.60%	0.48%	45%	18,120,880	39,141
140	880,297,370	-	D Piyasası	Gayrinakit	880,297,370	B	3.60%	0.48%	45%	880,297,370	1,901,442
159	4,940,580	-	D Piyasası	Gayrinakit	4,940,580	B	3.60%	0.48%	45%	4,940,580	10,672
125	33,235,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	33,235,000	B	3.60%	0.48%	45%	33,235,000	71,788
172	204,339,500	-	D Piyasası	Gayrinakit	204,339,500	B	3.60%	0.48%	45%	204,339,500	441,373
129	62,628,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	62,628,000	B	3.60%	0.48%	45%	62,628,000	135,276
136	397,774,700	-	D Piyasası	Gayrinakit	397,774,700	B	3.60%	0.48%	45%	397,774,700	859,193
122	4,806,250	-	D Piyasası	Gayrinakit	4,806,250	B	3.60%	0.48%	45%	4,806,250	10,382
135	73,135,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	73,135,000	B	3.60%	0.48%	45%	73,135,000	157,972
139	1,265,026,470	-	D Piyasası	Gayrinakit	1,265,026,470	B	3.60%	0.48%	45%	1,265,026,470	2,732,457
131	19,935,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	19,935,000	B	3.60%	0.48%	45%	19,935,000	43,060
130	58,866,760	-	D Piyasası	Gayrinakit	58,866,760	B	3.60%	0.48%	45%	58,866,760	127,152
154	1,089,195,150	-	D Piyasası	Gayrinakit	1,089,195,150	B	3.60%	0.48%	45%	1,089,195,150	2,352,662
161	23,925,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	23,925,000	B	3.60%	0.48%	45%	23,925,000	51,678
145	8,447,790	-	D Piyasası	Gayrinakit	8,447,790	B	3.60%	0.48%	45%	8,447,790	18,247
176	150,009,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	150,009,000	B	3.60%	0.48%	45%	150,009,000	324,019
137	19,935,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	19,935,000	B	3.60%	0.48%	45%	19,935,000	43,060
151	153,170,410	-	D Piyasası	Gayrinakit	153,170,410	B	3.60%	0.48%	45%	153,170,410	330,848

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltım Öncesi EAD	Derecelendirme Notu	Yıllık PD	Aylık PD	LGD	EAD	ECL
121	15,812,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	15,812,000	B	3.60%	0.48%	45%	15,812,000	34,154
148	159,585,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	159,585,000	B	3.60%	0.48%	45%	159,585,000	344,704
117	250,607,540	-	D Piyasası	Gayrinakit	250,607,540	B	3.60%	0.48%	45%	250,607,540	541,312
150	39,885,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	39,885,000	B	3.60%	0.48%	45%	39,885,000	86,152
124	60,433,500	-	D Piyasası	Gayrinakit	60,433,500	B	3.60%	0.48%	45%	60,433,500	130,536
178	4,640,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	4,640,000	B	3.60%	0.48%	45%	4,640,000	10,022
112	9,656,760	-	D Piyasası	Gayrinakit	9,656,760	B	3.60%	0.48%	45%	9,656,760	20,859
171	43,875,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	43,875,000	B	3.60%	0.48%	45%	43,875,000	94,770
177	154,930,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	154,930,000	B	3.60%	0.48%	45%	154,930,000	334,649
156	1,286,362,330	-	D Piyasası	Gayrinakit	1,286,362,330	B	3.60%	0.48%	45%	1,286,362,330	2,778,543
179	273,773,480	-	D Piyasası	Gayrinakit	273,773,480	B	3.60%	0.48%	45%	273,773,480	591,351
119	2,645,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	2,645,000	B	3.60%	0.48%	45%	2,645,000	5,713
143	3,975,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	3,975,000	B	3.60%	0.48%	45%	3,975,000	8,586
166	261,995,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	261,995,000	B	3.60%	0.48%	45%	261,995,000	565,909
147	39,885,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	39,885,000	B	3.60%	0.48%	45%	39,885,000	86,152
115	61,165,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	61,165,000	B	3.60%	0.48%	45%	61,165,000	132,116
144	84,910,820	-	D Piyasası	Gayrinakit	84,910,820	B	3.60%	0.48%	45%	84,910,820	183,407
155	132,985,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	132,985,000	B	3.60%	0.48%	45%	132,985,000	287,248
163	159,585,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	159,585,000	B	3.60%	0.48%	45%	159,585,000	344,704
141	53,185,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	53,185,000	B	3.60%	0.48%	45%	53,185,000	114,880
153	74,947,790	-	D Piyasası	Gayrinakit	74,947,790	B	3.60%	0.48%	45%	74,947,790	161,887
116	75,975,880	-	D Piyasası	Gayrinakit	75,975,880	B	3.60%	0.48%	45%	75,975,880	164,108
126	664,985,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	664,985,000	B	3.60%	0.48%	45%	664,985,000	1,436,368
173	321,313,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	321,313,000	B	3.60%	0.48%	45%	321,313,000	694,036
133	397,170,880	-	D Piyasası	Gayrinakit	397,170,880	B	3.60%	0.48%	45%	397,170,880	857,889
174	468,810,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	468,810,000	B	3.60%	0.48%	45%	468,810,000	1,012,630
180	33,235,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	33,235,000	B	3.60%	0.48%	45%	33,235,000	71,788
167	707,545,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	707,545,000	B	3.60%	0.48%	45%	707,545,000	1,528,297

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltım Öncesi EAD	Derecelendirme Notu	Yıllık PD	Aylık PD	LGD	EAD	ECL
118	9,295,000	8,570,100	D Piyasası	Gayrinakit	9,295,000	B	3.60%	0.48%	45%	724,900	1,566
164	43,815,150	-	D Piyasası	Gayrinakit	43,815,150	B	3.60%	0.48%	45%	43,815,150	94,641
193	22,595,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	22,595,000	B-	7.15%	0.95%	45%	22,595,000	96,933
192	7,965,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	7,965,000	B-	7.15%	0.95%	45%	7,965,000	34,170
194	2,645,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	2,645,000	B-	7.15%	0.95%	45%	2,645,000	11,347
195	517,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	517,000	B-	7.15%	0.95%	45%	517,000	2,218
197	6,635,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	6,635,000	B-	7.15%	0.95%	45%	6,635,000	28,464
196	2,645,000	-	D Piyasası	Gayrinakit	2,645,000	B-	7.15%	0.95%	45%	2,645,000	11,347
2	695,370	1,744,541	E Piyasası	Gayrinakit	695,370	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
63	178,229	79,540,069	E Piyasası	Gayrinakit	178,229	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
5	658,587	1,987,932	E Piyasası	Gayrinakit	658,587	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
12	9,639,309	14,571,807	E Piyasası	Gayrinakit	9,639,309	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
10	3,910,898	46,748,708	E Piyasası	Gayrinakit	3,910,898	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
47	4,418,144	16,490,756	E Piyasası	Gayrinakit	4,418,144	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
19	11,275,738	35,469,479	E Piyasası	Gayrinakit	11,275,738	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
16	70,357,614	95,768,013	E Piyasası	Gayrinakit	70,357,614	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
17	511,439	5,362,402	E Piyasası	Gayrinakit	511,439	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
34	80,387	496,512	E Piyasası	Gayrinakit	80,387	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
92	994,151	37,169,812	E Piyasası	Gayrinakit	994,151	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
1	21,264,962	48,139,441	E Piyasası	Gayrinakit	21,264,962	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
23	13,957,392	40,387,568	E Piyasası	Gayrinakit	13,957,392	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
24	9,211,390	22,367,384	E Piyasası	Gayrinakit	9,211,390	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
21	127,257,435	288,114,892	E Piyasası	Gayrinakit	127,257,435	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
42	2,024,614	5,143,074	E Piyasası	Gayrinakit	2,024,614	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
56	5,633,646	10,429,881	E Piyasası	Gayrinakit	5,633,646	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
29	2,158,741	3,019,826	E Piyasası	Gayrinakit	2,158,741	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
14	8,749,991	11,260,636	E Piyasası	Gayrinakit	8,749,991	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
13	69,309	282,546	E Piyasası	Gayrinakit	69,309	B	3.60%	0.30%	45%	-	-

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltım Öncesi EAD	Derecelendirme Notu	Yıllık PD	Aylık PD	LGD	EAD	ECL
7	387,874	1,568,192	E Piyasası	Gayrinakit	387,874	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
35	2,919,497	8,957,576	E Piyasası	Gayrinakit	2,919,497	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
36	7,644,186	30,236,378	E Piyasası	Gayrinakit	7,644,186	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
41	9,585,173	32,765,096	E Piyasası	Gayrinakit	9,585,173	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
43	38,267	1,448,409	E Piyasası	Gayrinakit	38,267	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
50	3,179,999	7,290,390	E Piyasası	Gayrinakit	3,179,999	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
53	336,785	1,981,693	E Piyasası	Gayrinakit	336,785	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
51	10,596,597	28,229,543	E Piyasası	Gayrinakit	10,596,597	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
88	271,194,045	464,837,936	E Piyasası	Gayrinakit	271,194,045	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
102	32,259,945	202,268,294	E Piyasası	Gayrinakit	32,259,945	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
104	2,040,901	27,351,978	E Piyasası	Gayrinakit	2,040,901	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
15	51,858,026	116,235,110	E Piyasası	Gayrinakit	51,858,026	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
30	7,448,268	29,307,769	E Piyasası	Gayrinakit	7,448,268	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
61	21,476,268	59,673,327	E Piyasası	Gayrinakit	21,476,268	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
110	55,917,565	72,293,901	E Piyasası	Gayrinakit	55,917,565	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
4	56,614,006	284,363,037	E Piyasası	Gayrinakit	56,614,006	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
8	18,450	1,300,389	E Piyasası	Gayrinakit	18,450	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
26	21,515,605	60,589,364	E Piyasası	Gayrinakit	21,515,605	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
20	32,318,935	83,099,366	E Piyasası	Gayrinakit	32,318,935	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
33	402,870,158	608,962,757	E Piyasası	Gayrinakit	402,870,158	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
49	29,423,739	30,771,162	E Piyasası	Gayrinakit	29,423,739	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
52	440,780,929	603,854,187	E Piyasası	Gayrinakit	440,780,929	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
27	944,768	4,910,787	E Piyasası	Gayrinakit	944,768	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
37	2,590	931,991	E Piyasası	Gayrinakit	2,590	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
54	2,461,650	4,600,427	E Piyasası	Gayrinakit	2,461,650	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
57	6,263,625	16,576,853	E Piyasası	Gayrinakit	6,263,625	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
40	15,287,702	45,935,420	E Piyasası	Gayrinakit	15,287,702	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
60	152,268,942	328,661,153	E Piyasası	Gayrinakit	152,268,942	B	3.60%	0.30%	45%	-	-

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltım Öncesi EAD	Derecelendirme Notu	Yıllık PD	Aylık PD	LGD	EAD	ECL
62	13,779,865	30,371,668	E Piyasası	Gayrinakit	13,779,865	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
25	6,871,265	29,416,729	E Piyasası	Gayrinakit	6,871,265	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
75	179,737,692	153,592,799	E Piyasası	Gayrinakit	179,737,692	B	3.60%	0.30%	45%	26,144,893	35,296
9	900,334	3,651,255	E Piyasası	Gayrinakit	900,334	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
31	2,709,533	4,884,293	E Piyasası	Gayrinakit	2,709,533	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
39	1,020,547	3,214,092	E Piyasası	Gayrinakit	1,020,547	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
22	8,295,340	30,818,887	E Piyasası	Gayrinakit	8,295,340	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
32	472,101	1,393,560	E Piyasası	Gayrinakit	472,101	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
6	248,663	578,482	E Piyasası	Gayrinakit	248,663	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
3	369,401	1,353,303	E Piyasası	Gayrinakit	369,401	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
18	53,530,925	84,124,048	E Piyasası	Gayrinakit	53,530,925	B	3.60%	0.30%	45%	-	-
-	26,483,377		Muhtelif Alacaklar (278)	-	26,483,377	-	-	1.50%	-	26,483,377	397,251
-	356,377		Muhtelif Alacaklar (279)	-	356,377	-	-	1.50%	-	356,377	5,346
-	61,421,792		DİBS	-	61,421,792	-	-	0.03%	-	61,421,792	18,427
104	1,430,769	-	Vadesiz Mevduat	Nakit	1,430,769	B	3.60%	0.01%	45%	1,430,769	64
188	12,325,517	-	Vadesiz Mevduat	Nakit	12,325,517	AA	0.02%	0.00%	45%	12,325,517	3
189	138,624,447	-	Vadesiz Mevduat	Nakit	138,624,447	AA	0.02%	0.00%	45%	138,624,447	35
185	34,743,919	-	Vadesiz Mevduat	Nakit	34,743,919	A+	0.05%	0.00%	45%	34,743,919	22
111	12,062	-	Vadesiz Mevduat	Nakit	12,062	B	3.60%	0.01%	45%	12,062	1
103	1,748,071,638	-	Vadeli Mevduat - EUR	Nakit	1,752,441,818	B	3.60%	0.30%	45%	1,752,441,818	2,365,796
65	9,445,290	-	Vadeli Mevduat - EUR	Nakit	9,468,903	B	3.60%	0.30%	45%	9,468,903	12,783
67	47,286,450	-	Vadeli Mevduat - EUR	Nakit	47,404,666	B	3.60%	0.30%	45%	47,404,666	63,996
100	6,562,904,232	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit	6,708,053,797	B	3.60%	0.30%	45%	6,708,053,797	9,055,873
103	1,669,135,000	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit	1,706,050,702	B	3.60%	0.30%	45%	1,706,050,702	2,303,168
104	60,101,000	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit	61,430,234	B	3.60%	0.30%	45%	61,430,234	82,931
107	1,010,785,000	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit	1,033,140,195	B	3.60%	0.30%	45%	1,033,140,195	1,394,739
110	265,985,000	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit	271,867,702	B	3.60%	0.30%	45%	271,867,702	367,021
64	132,985,000	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit	135,926,185	B	3.60%	0.30%	45%	135,926,185	183,500

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltım Öncesi EAD	Derecelendirme Notu	Yıllık PD	Aylık PD	LGD	EAD	ECL
101	13,285,000	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit	13,578,820	B	3.60%	0.30%	45%	13,578,820	18,331
111	53,185,000	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit	54,361,275	B	3.60%	0.30%	45%	54,361,275	73,388
67	279,285,000	-	Vadeli Mevduat - TL	Nakit	285,461,853	B	3.60%	0.30%	45%	285,461,853	385,374
103	4,061,189,371	-	Vadeli Mevduat - USD	Nakit	4,079,566,253	B	3.60%	0.30%	45%	4,079,566,253	5,507,414

EK 4. TFRS 9 Öncesi Döneme Göre Karşılık Hesaplamalarına Yönelik Gerçekleştirilen Hesaplamalar

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltımı Öncesi EAD	EAD	Hesaplanan Karşılık Tutarı
1	4,027,621	3,479,323	A Piyasası	Gayrinakit	4,027,621	548,298	1,645
2	226,141	338,711	A Piyasası	Gayrinakit	226,141	0	0
3	306,726	39,288	A Piyasası	Gayrinakit	306,726	267,438	802
4	32,850,046	9,883,049	A Piyasası	Gayrinakit	32,850,046	22,966,997	68,901
5	904,526	617,547	A Piyasası	Gayrinakit	904,526	286,980	861
6	27,878	212,697	A Piyasası	Gayrinakit	27,878	0	0
7	1,605,903	870,314	A Piyasası	Gayrinakit	1,605,903	735,589	2,207
8	411,704	101,990	A Piyasası	Gayrinakit	411,704	309,714	929
10	912,152	237,496	A Piyasası	Gayrinakit	912,152	674,656	2,024
12	36,394,077	8,701,129	A Piyasası	Gayrinakit	36,394,077	27,692,948	83,079
13	952,305	2,846,134	A Piyasası	Gayrinakit	952,305	0	0
14	347,328	274,041	A Piyasası	Gayrinakit	347,328	73,287	220
15	8,811,338	14,565,593	A Piyasası	Gayrinakit	8,811,338	0	0
16	2,553,850	11,428,740	A Piyasası	Gayrinakit	2,553,850	0	0
17	373,391	748,973	A Piyasası	Gayrinakit	373,391	0	0
18	24,657,307	4,269,080	A Piyasası	Gayrinakit	24,657,307	20,388,227	61,165
19	29,132,009	14,879,710	A Piyasası	Gayrinakit	29,132,009	14,252,298	42,757
20	4,388,546	2,675,901	A Piyasası	Gayrinakit	4,388,546	1,712,645	5,138
21	5,701,133	546,068	A Piyasası	Gayrinakit	5,701,133	5,155,064	15,465
23	7,825,879	3,532,873	A Piyasası	Gayrinakit	7,825,879	4,293,007	12,879
24	9,485,090	8,446,706	A Piyasası	Gayrinakit	9,485,090	1,038,384	3,115
25	3,028,956	6,540,166	A Piyasası	Gayrinakit	3,028,956	0	0
26	30,953,401	2,897,450	A Piyasası	Gayrinakit	30,953,401	28,055,951	84,168

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltımı Öncesi EAD	EAD	Hesaplanan Karşılık Tutarı
27	1,741,450	2,424,904	A Piyasası	Gayrinakit	1,741,450	0	0
29	2,045,404	89,793	A Piyasası	Gayrinakit	2,045,404	1,955,611	5,867
30	1,099,331	2,158,635	A Piyasası	Gayrinakit	1,099,331	0	0
31	29,252	124,162	A Piyasası	Gayrinakit	29,252	0	0
32	1,226,524	77,574	A Piyasası	Gayrinakit	1,226,524	1,148,951	3,447
33	7,612,438	5,614,795	A Piyasası	Gayrinakit	7,612,438	1,997,643	5,993
34	30,095	243,393	A Piyasası	Gayrinakit	30,095	0	0
35	1,529,089	3,581,668	A Piyasası	Gayrinakit	1,529,089	0	0
36	21,485,362	1,152,870	A Piyasası	Gayrinakit	21,485,362	20,332,492	60,997
37	60	818,372	A Piyasası	Gayrinakit	60	0	0
39	225,078	284,986	A Piyasası	Gayrinakit	225,078	0	0
40	843,530	1,075,831	A Piyasası	Gayrinakit	843,530	0	0
41	3,785,962	2,088,701	A Piyasası	Gayrinakit	3,785,962	1,697,261	5,092
42	900,528	227,377	A Piyasası	Gayrinakit	900,528	673,151	2,019
43	260,436	658,960	A Piyasası	Gayrinakit	260,436	0	0
44	340,329	334,319	A Piyasası	Gayrinakit	340,329	6,011	18
47	427,620	1,671,469	A Piyasası	Gayrinakit	427,620	0	0
49	2,827,417	1,185,956	A Piyasası	Gayrinakit	2,827,417	1,641,462	4,924
50	787,277	524,923	A Piyasası	Gayrinakit	787,277	262,354	787
51	3,831,434	6,041,543	A Piyasası	Gayrinakit	3,831,434	0	0
52	4,629,239	625,727	A Piyasası	Gayrinakit	4,629,239	4,003,512	12,011
53	1,694,647	292,915	A Piyasası	Gayrinakit	1,694,647	1,401,732	4,205
54	1,224,652	389,837	A Piyasası	Gayrinakit	1,224,652	834,815	2,504
56	7,915,237	1,500,325	A Piyasası	Gayrinakit	7,915,237	6,414,912	19,245
57	1,642,043	1,363,056	A Piyasası	Gayrinakit	1,642,043	278,987	837
59	246,458	406,518	A Piyasası	Gayrinakit	246,458	0	0
60	6,539,114	16,353,833	A Piyasası	Gayrinakit	6,539,114	0	0
61	7,134,329	1,115,922	A Piyasası	Gayrinakit	7,134,329	6,018,407	18,055
62	4,179,340	8,989,097	A Piyasası	Gayrinakit	4,179,340	0	0

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltımı Öncesi EAD	EAD	Hesaplanan Karşılık Tutarı
88	23,502,536	18,506,003	A Piyasası	Gayrinakit	23,502,536	4,996,533	14,990
1	5,119,585	5,031,910	B Piyasası	Gayrinakit	5,119,585	87,675	263
3	230,343	251,538	B Piyasası	Gayrinakit	230,343	0	0
4	17,672,818	17,856,778	B Piyasası	Gayrinakit	17,672,818	0	0
5	55,998	70,912	B Piyasası	Gayrinakit	55,998	0	0
6	2,120	17,819	B Piyasası	Gayrinakit	2,120	0	0
7	1,794,997	1,752,040	B Piyasası	Gayrinakit	1,794,997	42,957	129
10	275,110	276,148	B Piyasası	Gayrinakit	275,110	0	0
14	94,633	111,300	B Piyasası	Gayrinakit	94,633	0	0
18	712,377	699,474	B Piyasası	Gayrinakit	712,377	12,903	39
20	3,241,936	3,323,133	B Piyasası	Gayrinakit	3,241,936	0	0
21	7,266,162	7,337,412	B Piyasası	Gayrinakit	7,266,162	0	0
23	16,882,445	16,422,321	B Piyasası	Gayrinakit	16,882,445	460,123	1,380
24	355,319	375,912	B Piyasası	Gayrinakit	355,319	0	0
25	61,444	71,261	B Piyasası	Gayrinakit	61,444	0	0
27	277,126	178,170	B Piyasası	Gayrinakit	277,126	98,956	297
29	734,617	736,182	B Piyasası	Gayrinakit	734,617	0	0
32	358,948	383,985	B Piyasası	Gayrinakit	358,948	0	0
33	164,476	180,289	B Piyasası	Gayrinakit	164,476	0	0
35	1,721,611	1,806,562	B Piyasası	Gayrinakit	1,721,611	0	0
36	949,111	1,328,288	B Piyasası	Gayrinakit	949,111	0	0
41	970,411	963,783	B Piyasası	Gayrinakit	970,411	6,628	20
42	759,272	756,523	B Piyasası	Gayrinakit	759,272	2,749	8
43	1,003,886	987,833	B Piyasası	Gayrinakit	1,003,886	16,053	48
44	11,855	14,580	B Piyasası	Gayrinakit	11,855	0	0
47	140,902	148,412	B Piyasası	Gayrinakit	140,902	0	0
49	73,747	87,861	B Piyasası	Gayrinakit	73,747	0	0
51	345,413	347,256	B Piyasası	Gayrinakit	345,413	0	0
52	1,615,722	1,572,981	B Piyasası	Gayrinakit	1,615,722	42,741	128

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltımı Öncesi EAD	EAD	Hesaplanan Karşılık Tutarı
53	90,458	106,848	B Piyasası	Gayrinakit	90,458	0	0
56	312,475	370,273	B Piyasası	Gayrinakit	312,475	0	0
57	61,289	72,579	B Piyasası	Gayrinakit	61,289	0	0
60	1,241,378	1,292,581	B Piyasası	Gayrinakit	1,241,378	0	0
61	8,325,935	8,288,622	B Piyasası	Gayrinakit	8,325,935	37,312	112
4	17,620,358	23,727,235	C Piyasası	Gayrinakit	17,620,358	0	0
18	2,466,390	0	C Piyasası	Gayrinakit	2,466,390	2,466,390	7,399
20	554,543	552,756	C Piyasası	Gayrinakit	554,543	1,788	5
21	465,594	66,793	C Piyasası	Gayrinakit	465,594	398,801	1,196
26	663,707	2,674,273	C Piyasası	Gayrinakit	663,707	0	0
33	23,467,016	4,995,590	C Piyasası	Gayrinakit	23,467,016	18,471,425	55,414
36	3,788	23,201	C Piyasası	Gayrinakit	3,788	0	0
40	5,215	778,034	C Piyasası	Gayrinakit	5,215	0	0
52	324,153	2,030,430	C Piyasası	Gayrinakit	324,153	0	0
60	724,419	9,529,028	C Piyasası	Gayrinakit	724,419	0	0
61	54,747	928,055	C Piyasası	Gayrinakit	54,747	0	0
62	120,504	275,350	C Piyasası	Gayrinakit	120,504	0	0
63	2,109,167	834,670,651	C Piyasası	Gayrinakit	2,109,167	0	0
64	137,792	15,608,669	C Piyasası	Gayrinakit	137,792	0	0
67	586,942	8,010,557	C Piyasası	Gayrinakit	586,942	0	0
71	831,448	6,867,068	C Piyasası	Gayrinakit	831,448	0	0
74	121,143	118,397,906	C Piyasası	Gayrinakit	121,143	0	0
75	119,485,727	214,338,359	C Piyasası	Gayrinakit	119,485,727	0	0
77	3,392,437	0	C Piyasası	Gayrinakit	3,392,437	3,392,437	10,177
82	2,060,826	254,625	C Piyasası	Gayrinakit	2,060,826	1,806,202	5,419
84	781,032	34,389,502	C Piyasası	Gayrinakit	781,032	0	0
86	11,225,000	20,718,197	C Piyasası	Gayrinakit	11,225,000	0	0
87	60,553	7,239	C Piyasası	Gayrinakit	60,553	53,314	160
88	692,796	35,381,690	C Piyasası	Gayrinakit	692,796	0	0

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltımı Öncesi EAD	EAD	Hesaplanan Karşılık Tutarı
89	19,760	536,712	C Piyasası	Gayrinakit	19,760	0	0
92	580,579	167,268,958	C Piyasası	Gayrinakit	580,579	0	0
94	7,654	27,438,853	C Piyasası	Gayrinakit	7,654	0	0
97	12,807,892	0	C Piyasası	Gayrinakit	12,807,892	12,807,892	38,424
98	18,059,369	71,987,205	C Piyasası	Gayrinakit	18,059,369	0	0
100	245,919,164	338,367,344	C Piyasası	Gayrinakit	245,919,164	0	0
101	148,804	0	C Piyasası	Gayrinakit	148,804	148,804	446
102	1,781,625	1,095,999,942	C Piyasası	Gayrinakit	1,781,625	0	0
103	196,422	5	C Piyasası	Gayrinakit	196,422	196,417	589
104	29,928,140	1,084,871,968	C Piyasası	Gayrinakit	29,928,140	0	0
107	69,584	462,352,596	C Piyasası	Gayrinakit	69,584	0	0
110	8,796,342	7,890,526	C Piyasası	Gayrinakit	8,796,342	905,816	2,717
1	7,965,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	7,965,000	7,965,000	23,895
4	782,272,380	0	D Piyasası	Gayrinakit	782,272,380	782,272,380	2,346,817
8	71,033,600	0	D Piyasası	Gayrinakit	71,033,600	71,033,600	213,101
10	100,950,620	0	D Piyasası	Gayrinakit	100,950,620	100,950,620	302,852
14	9,960,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	9,960,000	9,960,000	29,880
17	1,315,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	1,315,000	1,315,000	3,945
18	39,885,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	39,885,000	39,885,000	119,655
20	35,652,940	11,130	D Piyasası	Gayrinakit	35,652,940	35,641,810	106,925
23	116,770,970	0	D Piyasası	Gayrinakit	116,770,970	116,770,970	350,313
24	39,286,500	0	D Piyasası	Gayrinakit	39,286,500	39,286,500	117,860
25	533,374,850	0	D Piyasası	Gayrinakit	533,374,850	533,374,850	1,600,125
29	4,507,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	4,507,000	4,507,000	13,521
32	26,949,420	1	D Piyasası	Gayrinakit	26,949,420	26,949,419	80,848
33	1,390,240,650	0	D Piyasası	Gayrinakit	1,390,240,650	1,390,240,650	4,170,722
35	6,635,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	6,635,000	6,635,000	19,905
40	20,932,500	0	D Piyasası	Gayrinakit	20,932,500	20,932,500	62,798
41	46,535,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	46,535,000	46,535,000	139,605

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltımı Öncesi EAD	EAD	Hesaplanan Karşılık Tutarı
42	9,960,000	1	D Piyasası	Gayrinakit	9,960,000	9,959,999	29,880
43	5,183,970	0	D Piyasası	Gayrinakit	5,183,970	5,183,970	15,552
49	51,855,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	51,855,000	51,855,000	155,565
50	5,324,950	0	D Piyasası	Gayrinakit	5,324,950	5,324,950	15,975
51	139,132,260	1	D Piyasası	Gayrinakit	139,132,260	139,132,259	417,397
52	198,155,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	198,155,000	198,155,000	594,465
53	36,893,830	0	D Piyasası	Gayrinakit	36,893,830	36,893,830	110,681
56	31,905,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	31,905,000	31,905,000	95,715
57	345,980,510	0	D Piyasası	Gayrinakit	345,980,510	345,980,510	1,037,942
60	3,989,985,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	3,989,985,000	3,989,985,000	11,969,955
61	525,831,090	0	D Piyasası	Gayrinakit	525,831,090	525,831,090	1,577,493
64	98,671,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	98,671,000	98,671,000	296,013
80	28,979,000	1	D Piyasası	Gayrinakit	28,979,000	28,978,999	86,937
89	41,265,540	11	D Piyasası	Gayrinakit	41,265,540	41,265,529	123,797
92	575,520	0	D Piyasası	Gayrinakit	575,520	575,520	1,727
100	26,585,000	63,452,282	D Piyasası	Gayrinakit	26,585,000	0	0
106	177,779,400	29,630,535	D Piyasası	Gayrinakit	177,779,400	148,148,865	444,447
107	626,953,650	0	D Piyasası	Gayrinakit	626,953,650	626,953,650	1,880,861
112	9,656,760	0	D Piyasası	Gayrinakit	9,656,760	9,656,760	28,970
115	61,165,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	61,165,000	61,165,000	183,495
116	75,975,880	0	D Piyasası	Gayrinakit	75,975,880	75,975,880	227,928
117	250,607,540	0	D Piyasası	Gayrinakit	250,607,540	250,607,540	751,823
118	9,295,000	8,570,100	D Piyasası	Gayrinakit	9,295,000	724,900	2,175
119	2,645,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	2,645,000	2,645,000	7,935
120	45,637,250	0	D Piyasası	Gayrinakit	45,637,250	45,637,250	136,912
121	15,812,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	15,812,000	15,812,000	47,436
122	4,806,250	0	D Piyasası	Gayrinakit	4,806,250	4,806,250	14,419
123	19,692,940	0	D Piyasası	Gayrinakit	19,692,940	19,692,940	59,079
124	60,433,500	0	D Piyasası	Gayrinakit	60,433,500	60,433,500	181,301

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltımı Öncesi EAD	EAD	Hesaplanan Karşılık Tutarı
125	33,235,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	33,235,000	33,235,000	99,705
126	664,985,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	664,985,000	664,985,000	1,994,955
127	305,885,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	305,885,000	305,885,000	917,655
128	18,120,880	0	D Piyasası	Gayrinakit	18,120,880	18,120,880	54,363
129	62,628,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	62,628,000	62,628,000	187,884
130	58,866,760	0	D Piyasası	Gayrinakit	58,866,760	58,866,760	176,600
131	19,935,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	19,935,000	19,935,000	59,805
132	769,199,810	0	D Piyasası	Gayrinakit	769,199,810	769,199,810	2,307,599
133	397,170,880	0	D Piyasası	Gayrinakit	397,170,880	397,170,880	1,191,513
134	1,093,984,480	0	D Piyasası	Gayrinakit	1,093,984,480	1,093,984,480	3,281,953
135	73,135,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	73,135,000	73,135,000	219,405
136	397,774,700	0	D Piyasası	Gayrinakit	397,774,700	397,774,700	1,193,324
137	19,935,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	19,935,000	19,935,000	59,805
139	1,265,026,470	0	D Piyasası	Gayrinakit	1,265,026,470	1,265,026,470	3,795,079
140	880,297,370	0	D Piyasası	Gayrinakit	880,297,370	880,297,370	2,640,892
141	53,185,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	53,185,000	53,185,000	159,555
142	299,235,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	299,235,000	299,235,000	897,705
143	3,975,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	3,975,000	3,975,000	11,925
144	84,910,820	0	D Piyasası	Gayrinakit	84,910,820	84,910,820	254,732
145	8,447,790	0	D Piyasası	Gayrinakit	8,447,790	8,447,790	25,343
147	39,885,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	39,885,000	39,885,000	119,655
148	159,585,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	159,585,000	159,585,000	478,755
150	39,885,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	39,885,000	39,885,000	119,655
151	153,170,410	0	D Piyasası	Gayrinakit	153,170,410	153,170,410	459,511
153	74,947,790	0	D Piyasası	Gayrinakit	74,947,790	74,947,790	224,843
154	1,089,195,150	0	D Piyasası	Gayrinakit	1,089,195,150	1,089,195,150	3,267,585
155	132,985,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	132,985,000	132,985,000	398,955
156	1,286,362,330	0	D Piyasası	Gayrinakit	1,286,362,330	1,286,362,330	3,859,087
157	36,161,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	36,161,000	36,161,000	108,483

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltımı Öncesi EAD	EAD	Hesaplanan Karşılık Tutarı
159	4,940,580	0	D Piyasası	Gayrinakit	4,940,580	4,940,580	14,822
161	23,925,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	23,925,000	23,925,000	71,775
163	159,585,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	159,585,000	159,585,000	478,755
164	43,815,150	0	D Piyasası	Gayrinakit	43,815,150	43,815,150	131,445
166	261,995,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	261,995,000	261,995,000	785,985
167	707,545,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	707,545,000	707,545,000	2,122,635
170	99,735,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	99,735,000	99,735,000	299,205
171	43,875,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	43,875,000	43,875,000	131,625
172	204,339,500	0	D Piyasası	Gayrinakit	204,339,500	204,339,500	613,019
173	321,313,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	321,313,000	321,313,000	963,939
174	468,810,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	468,810,000	468,810,000	1,406,430
175	548,852,060	0	D Piyasası	Gayrinakit	548,852,060	548,852,060	1,646,556
176	150,009,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	150,009,000	150,009,000	450,027
177	154,930,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	154,930,000	154,930,000	464,790
178	4,640,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	4,640,000	4,640,000	13,920
179	273,773,480	0	D Piyasası	Gayrinakit	273,773,480	273,773,480	821,320
180	33,235,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	33,235,000	33,235,000	99,705
192	7,965,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	7,965,000	7,965,000	23,895
193	22,595,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	22,595,000	22,595,000	67,785
194	2,645,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	2,645,000	2,645,000	7,935
195	517,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	517,000	517,000	1,551
196	2,645,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	2,645,000	2,645,000	7,935
197	6,635,000	0	D Piyasası	Gayrinakit	6,635,000	6,635,000	19,905
1	21,264,962	48,139,441	E Piyasası	Gayrinakit	21,264,962	0	0
2	695,370	1,744,541	E Piyasası	Gayrinakit	695,370	0	0
3	369,401	1,353,303	E Piyasası	Gayrinakit	369,401	0	0
4	56,614,006	284,363,037	E Piyasası	Gayrinakit	56,614,006	0	0
5	658,587	1,987,932	E Piyasası	Gayrinakit	658,587	0	0
6	248,663	578,482	E Piyasası	Gayrinakit	248,663	0	0

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltımı Öncesi EAD	EAD	Hesaplanan Karşılık Tutarı
7	387,874	1,568,192	E Piyasası	Gayrinakit	387,874	0	0
8	18,450	1,300,389	E Piyasası	Gayrinakit	18,450	0	0
9	900,334	3,651,255	E Piyasası	Gayrinakit	900,334	0	0
10	3,910,898	46,748,708	E Piyasası	Gayrinakit	3,910,898	0	0
12	9,639,309	14,571,807	E Piyasası	Gayrinakit	9,639,309	0	0
13	69,309	282,546	E Piyasası	Gayrinakit	69,309	0	0
14	8,749,991	11,260,636	E Piyasası	Gayrinakit	8,749,991	0	0
15	51,858,026	116,235,110	E Piyasası	Gayrinakit	51,858,026	0	0
16	70,357,614	95,768,013	E Piyasası	Gayrinakit	70,357,614	0	0
17	511,439	5,362,402	E Piyasası	Gayrinakit	511,439	0	0
18	53,530,925	84,124,048	E Piyasası	Gayrinakit	53,530,925	0	0
19	11,275,738	35,469,479	E Piyasası	Gayrinakit	11,275,738	0	0
20	32,318,935	83,099,366	E Piyasası	Gayrinakit	32,318,935	0	0
21	127,257,435	288,114,892	E Piyasası	Gayrinakit	127,257,435	0	0
22	8,295,340	30,818,887	E Piyasası	Gayrinakit	8,295,340	0	0
23	13,957,392	40,387,568	E Piyasası	Gayrinakit	13,957,392	0	0
24	9,211,390	22,367,384	E Piyasası	Gayrinakit	9,211,390	0	0
25	6,871,265	29,416,729	E Piyasası	Gayrinakit	6,871,265	0	0
26	21,515,605	60,589,364	E Piyasası	Gayrinakit	21,515,605	0	0
27	944,768	4,910,787	E Piyasası	Gayrinakit	944,768	0	0
29	2,158,741	3,019,826	E Piyasası	Gayrinakit	2,158,741	0	0
30	7,448,268	29,307,769	E Piyasası	Gayrinakit	7,448,268	0	0
31	2,709,533	4,884,293	E Piyasası	Gayrinakit	2,709,533	0	0
32	472,101	1,393,560	E Piyasası	Gayrinakit	472,101	0	0
33	402,870,158	608,962,757	E Piyasası	Gayrinakit	402,870,158	0	0
34	80,387	496,512	E Piyasası	Gayrinakit	80,387	0	0
35	2,919,497	8,957,576	E Piyasası	Gayrinakit	2,919,497	0	0
36	7,644,186	30,236,378	E Piyasası	Gayrinakit	7,644,186	0	0
37	2,590	931,991	E Piyasası	Gayrinakit	2,590	0	0

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltımı Öncesi EAD	EAD	Hesaplanan Karşılık Tutarı
39	1,020,547	3,214,092	E Piyasası	Gayrinakit	1,020,547	0	0
40	15,287,702	45,935,420	E Piyasası	Gayrinakit	15,287,702	0	0
41	9,585,173	32,765,096	E Piyasası	Gayrinakit	9,585,173	0	0
42	2,024,614	5,143,074	E Piyasası	Gayrinakit	2,024,614	0	0
43	38,267	1,448,409	E Piyasası	Gayrinakit	38,267	0	0
47	4,418,144	16,490,756	E Piyasası	Gayrinakit	4,418,144	0	0
49	29,423,739	30,771,162	E Piyasası	Gayrinakit	29,423,739	0	0
50	3,179,999	7,290,390	E Piyasası	Gayrinakit	3,179,999	0	0
51	10,596,597	28,229,543	E Piyasası	Gayrinakit	10,596,597	0	0
52	440,780,929	603,854,187	E Piyasası	Gayrinakit	440,780,929	0	0
53	336,785	1,981,693	E Piyasası	Gayrinakit	336,785	0	0
54	2,461,650	4,600,427	E Piyasası	Gayrinakit	2,461,650	0	0
56	5,633,646	10,429,881	E Piyasası	Gayrinakit	5,633,646	0	0
57	6,263,625	16,576,853	E Piyasası	Gayrinakit	6,263,625	0	0
60	152,268,942	328,661,153	E Piyasası	Gayrinakit	152,268,942	0	0
61	21,476,268	59,673,327	E Piyasası	Gayrinakit	21,476,268	0	0
62	13,779,865	30,371,668	E Piyasası	Gayrinakit	13,779,865	0	0
63	178,229	79,540,069	E Piyasası	Gayrinakit	178,229	0	0
75	179,737,692	153,592,799	E Piyasası	Gayrinakit	179,737,692	26,144,893	78,435
88	271,194,045	464,837,936	E Piyasası	Gayrinakit	271,194,045	0	0
92	994,151	37,169,812	E Piyasası	Gayrinakit	994,151	0	0
102	32,259,945	202,268,294	E Piyasası	Gayrinakit	32,259,945	0	0
104	2,040,901	27,351,978	E Piyasası	Gayrinakit	2,040,901	0	0
110	55,917,565	72,293,901	E Piyasası	Gayrinakit	55,917,565	0	0
-	26,483,377	-	Muhtelif Alacaklar (278)	-	26,483,377	26,483,377	264,834
-	356,377	-	Muhtelif Alacaklar (279)	-	356,377	356,377	3,564
1	5,000,000	0	Nakit Kredi	Nakit	5,103,625	5,103,625	51,036
2	10,000,000	0	Nakit Kredi	Nakit	10,207,250	10,207,250	102,073
23	10,000,000	0	Nakit Kredi	Nakit	10,207,250	10,207,250	102,073

Müşteri No	Kredi Risk Azaltım Öncesi Kredi Riski	Teminat (Nakit+DİBS)	Piyasa / Kredi / Mevduat	Kredi Tipi	Kredi Risk Azaltımı Öncesi EAD	EAD	Hesaplanan Karşılık Tutarı
24	5,000,000	0	Nakit Kredi	Nakit	5,103,625	5,103,625	51,036
33	5,000,000	0	Nakit Kredi	Nakit	5,103,625	5,103,625	51,036
36	10,000,000	0	Nakit Kredi	Nakit	10,207,250	10,207,250	102,073
43	5,000,000	0	Nakit Kredi	Nakit	5,103,625	5,103,625	51,036
51	10,000,000	0	Nakit Kredi	Nakit	10,207,250	10,207,250	102,073

KAYNAKÇA

Kitaplar

Afşar, Muharrem. **Finansal Sistem ve İşleyişi**. Eskişehir: Gülen Ofset, Mart 2006.

Akbulut, Akin, Süleyman Üçkuyu, Mehmet Ali Ceylan, Fazıl Boyraz, Musa Topaloğlu, Musa Köroğlu ve Yavuz Arslan. **TMS/TFRS/KOBİ Standartlarına Göre Hesaplanan Ticari Kardan Mali Kara Geçiş**. 3. Basım. Sayı.414, TÜRMOB Yayınları, 2011.

Altıntaş, Mehmet Ayhan. **Bankacılıkta Risk ve Sermaye Yönetimi (Sermaye Piyasalarında Finansal Piyasa Altyapıları, Merkezi Karşı Taraf Uygulaması ve Risk Yönetimi Dâhil)**. Aralık 2018.

Aras, Osman Nuri. **Para Talebi İkamesi ve Finansal Gelişme**. Bakü: Qafqaz Üniversitesi Yayınları, 2000.

Artun, Tuncay. **İşlevi, Gelişimi, Özellikleri ve Sorunlarıyla Türkiye’de Bankacılık**. 2. Basım. İstanbul: Tekin Yayınevi, 1983.

Ayanoğlu, Yıldız, Aydın Karapınar, Figen Zaif, Metin Saraçoğlu, Rıdvan Bayırlı, Adem Altay ve Hasan Bal. **Bankaların Yönetimi ve Denetimi**, Yayın No: 2746, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, 2013.

Bain, Andrew D.. **The Economics Of The Financial System**. 2nd Edition. Southampton: Wiley, 1992.

Ball, Laurence M.. **Money, Banking and Financial Markets**. New York: Worth Publishers, 2008.

Birdal, İlker. **Banka İşletmeciliği**. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Matbaası, 1993.

Canbaş, Serpil ve Hatice Doğukanlı. **Sermaye Pazarları**. Adana: Karahan Kitapevi, 2007.

- Coşkun, Yener. **Bankalarda Öz Disiplin Süreçlerinin Etkinliğinin Değerlendirilmesi.** Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, 2008.
- Çivi, Halil. **Türkiye’de Bankacılık : Teori Uygulama ve Sonuçlar.** Ankara: Fon Matbaası, 1985.
- Gündoğdu, Aysel (ed.). **Küresel Kriz Sonrası Gelişmeler Işığında Bankacılığın Temelleri.** 1. Basım. İstanbul: Nobel Yayınevi, 2016.
- Güney, Alptekin. **Banka İşlemleri.** İstanbul: Beta Basım, 2010.
- Gürses, Davut. **Bankacılık Kanunu’na Göre Zimmet Suçu.** İstanbul: Oniki Levha Yayınları, 2009.
- Kartal, Mustafa Tevfik. **Finansal İktisat.** İstanbul: Orion Kitabevi, 2018.
- Kaya, Ferudun. **Bankacılık Giriş ve İlkeleri.** 1. Basım. İstanbul: Beta Yayınları, 2013.
- Navruz, Bülent. **Bankacılıkta Sistemik Risk Sorunu ve Pigovian Çözüm Yaklaşımı: Türk Bankacılık Sektörü Açısından Bir Değerlendirme.** Yayın No: 330. İstanbul: TBB Yayınları, 2019.
- Oğuz, Fuat. **Devlet ve Piyasa: Regülasyon Ekonomisine Giriş.** 1. Basım. İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2011.
- Örten, Remzi ve İpek Örten. **Türev Finansal Araçlar ve Muhasebe Uygulamaları.** 1. Basım. Ankara: Gazi Kitabevi, 2001.
- Özdemir, Muharrem. **Finansal Yönetim.** 1. Basım. İstanbul: Türkmen Kitabevi, 1997.
- Özerhan, Yıldız ve Serap Yanık. **IFRS / IAS ile Uyumlu ve Örnek Uygulamalı Türkiye Muhasebe Standartları, Türkiye Finansal Raporlama Standartları,** Ankara: TÜRMOB Yayınları, 2015.
- Parasız, İlker. **Modern Bankacılık : Teori ve Uygulama.** İstanbul: Banksis Yayınları, 2000.

- Takan, Mehmet. **Bankacılık Teori Uygulama ve Yönetim.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2002.
- Targan, Ünal. **Finans Kesiminin Reel Sektöre Kaynak Yaratma Kapasitesi.** Yayın No: 31. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayını, 1996.
- Tarlan, Selim. **Tarihte Bankacılık.** Ankara: Maliye ve Gümrük Bakanlığı Yayını, 1986.
- Toprak, Metin ve Metin Coşkun (Ed.). **Bankacılık ve Sigortacılığa Giriş.** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri, 2012.
- Türker, Murat. **Finansal Güvenlik Sistemi Erken Uyarı Modeli: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Uygulama ve Politika Önerileri.** Yayın No: 313. İstanbul: TBB Yayınları, 2015.
- Yay, Turan, Gülsüm Gürkan Yay ve Ensar Yılmaz. **Küreselleşme Sürecinde Finansal Krizler ve Finansal Düzenlemeler.** Sayı.47, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları, 2001.

Sürelî Yayınlar

- Acar, Özgür. "Bankalarca Ayrılan Karşılıklar: Teorik Yaklaşım ve Uluslararası Uygulamalar", **Bankacılar Dergisi**. Sayı.34, 2000, ss.32-28.
- Afşar, Aslı. "Finansal Gelişme ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki", **Muhasebe ve Finansman Dergisi**. Sayı.36, 2007, ss.188-198.
- Aliyeva, Besti. "Bankacılık Sisteminde İnternetin Olumlu ve Olumsuz Yönleri", **İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi**. Cilt.5, Sayı.1, 2016, ss.237-252.
- Altıntaş, Halil ve Yücel Ayrıçay. "Türkiye'de Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyüme İlişkisinin Sınır Testi Yaklaşımıyla Analizi: 1987-2007", **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. Cilt.10, Sayı.2, 2010, ss.71-98.
- Arslan, İbrahim ve Sevda Yapraklı. "Banka Kredileri ve Enflasyon Arasındaki İlişki: Türkiye Üzerine Ekonometrik Bir Analiz 1983-2007", **Ekonometri ve İstatistik Dergisi**. Sayı.7, 2008, ss.88-103.
- Ateş, Koray. "Finansal Krizlerden Bankacılık Krizlerine Bir Değerlendirme", **Piyasa Dergisi**. Sayı.11, 2004, ss.195-215.
- Ayçiçek, Fahri. "TMS 39 Çerçevesinde Bir Finansal Araç Olarak Tahviller", **Muhasebe ve Finansman Dergisi**. Sayı.50, Nisan 2011, ss.59-76.
- Aytürk, Yusuf. "UFRS 9 Finansal Araçlar Kapsamında Yeni Değer Düşüklüğü Modeli ve Bankacılık Sektörüne Etkileri", **Mali Çözüm Dergisi**. Sayı.137, Eylül-Ekim 2016, ss.133-143.
- Barth, Mary E., Wayne R. Landsman ve James M. Wahlen. "Fair Value Accounting: Effects on Banks' Earnings Volatility, Regulatory Capital, and Value of Contractual Cash Flows", **Journal Of Banking & Finance**. No.19, 1995, ss.577-605.

- Bıçer, Seyra Özge. "Türkiye Finansal Raporlama Standartları Uyarınca Finansal Araçların Ölçümü ve Muhasebeleştirilmesi", **Muhasebe ve Denetim Dünyası**. Sayı.3, 2016, ss.85-119.
- Çına Bal, Emine. "Türkiye Finansal Raporlama Standardı - 9 "Finansal Araçlar" Standardına Göre Finansal Araçların Sınıflandırılması ve Uygulama Örnekleri", **İşletme Araştırmaları Dergisi**. Cilt.5, Sayı.3, 2013, ss.47-63.
- Çına Bal, Emine ve Veli Öztürk. "Türkiye Muhasebe Standardı TMS - 39 "Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçüm" Kapsamında Türev Ürünlerin Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlı Kullanımı: Forward Örneği", **İşletme Araştırmaları Dergisi**. Sayı.5, 2013, ss.123-140.
- Delice, Güven. "Finansal Krizler: Teorik ve Tarihsel Bir Perspektif", **Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**. Sayı.20, 2003, ss.57-81.
- Doğru, Halil. "Basel II ve IAS 39 Muhasebe Standardı Çerçevesinde Menkul Kıymetleştirme İşleminin Türkiye'de Banka ve Diğer Kaynak Şirketlerin Bilanço ve Sermaye Yeterliliği Yükümlülüklerine Etkileri", **Bankacılar Dergisi**. Sayı.62, 2007, ss.44-58.
- Eren, Aslan ve Bora Süslü. "Finansal Kriz Teorileri Işığında Türkiye'de Yaşanan Krizlerin Genel Bir Değerlendirmesi", **Yeni Türkiye**. Sayı.41, 2001, ss.662-674.
- Eren, Erkan. "Derecelendirme Kuruluşları Tarafından Verilen Notlar Sebebiyle Üçüncü Kişilerin Uğrayabileceği Zararlardan Kaynaklanan Sorumluluğun Hukuki Niteliği", **BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi**. Cilt.4, Sayı.2, 2010, ss.111-144.
- Erol, Mikail ve Muhsin Aslan. "Uluslararası Muhasebe ve Denetim Standartlarının Gelişmesi", **Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi**. Sayı.12, Ocak 2017, ss.55-86.

- Fındık, Hakkı. “Türkiye Muhasebe Standartları Çerçevesinde Finansal Varlıkların Muhasebeleştirilmesi”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**. Sayı.69, Ocak 2016, ss.61-82.
- Fidan, Mehmet Maşuk. “IFRS 9 Finansal Araçlar Standardına Göre Satın Alındığında veya Oluşturulduğunda Kredi-Değer Düşüklüğüne Uğramış Finansal Varlık Yaklaşımına İlişkin Derleme Çalışması”, **Maliye ve Finans Yazıları**. Sayı.109, 2018. ss.233-258.
- Gürses, Davut. “Kredi Teminatı Olarak Üst Hakkı İpoteği”, **Türkiye Bankalar Birliği Yerel Süreli Yayımları: Bankacılar Dergisi**. Sayı.76, Mart 2011. http://www.tbb.org.tr/dosyalar/dergiler/dokumanlar/bankacilar_76.pdf (05 Ocak 2019), s.3-17.
- Işık, Nalan. “Banka Kredisi, İnovasyon, Ekonomik Büyüme İlişkilerinin Analizi: G-20 Örneği”, **Bankacılık ve Sermaye Piyasası Araştırmaları Dergisi**. Cilt.1, Sayı.2, 2017, ss.53-66.
- İşseveroğlu, Gülsün. “TMS 39 Kapsamında Finansal Varlıkların Sınıflandırılması ve Değerlemesi: Borsa İstanbul 100 Endeksindeki Şirketlerin Uygulamaları”, **Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi**. Cilt.10, Sayı.21, 2014, ss.87-106.
- Kaban, İsmail. “Kullanımı Yaygın Olan Teminat Türleri Çerçevesinde Bankalarda Nakdi Krediler İçin Ayrılacak Özel Karşılıkların Muhasebeleştirilmesi”, **Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**. Cilt.39, Sayı.1, 2017, ss.195-211.
- Kale, Süleyman. “Türk Bankacılık Sektörünün Aracılık Fonksiyonu”, **Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**. Cilt.2, Sayı.3, 2017, ss.209-220.
- Kaminsky, Graciela L. and Carmen M. Reinhart. “The Twin Crises: The Causes of Banking and Balance-of-Payments Problems”, **The American Economic Review**. Vol.89, No.3, 1999, ss.473-500.

- Koyuncu, Cüneyt ve Berrin Saka. “Takipteki Kredilerin Özel Sektöre Verilen Krediler ve Yatırımlar Üzerindeki Etkisi”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. Sayı.31, 2011, ss.113-124.
- Memiş, Mehmet Ünsal ve Kayahan Tüm. “Döviz Cinsinden Alımlarda Döviz Alım Opsiyonları ve Riskten Korunma Muhasebesi”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**. Sayı.65, Ocak 2015, ss.43-61.
- Nobes, Christopher W.. “Rule Based Standards and the Lack of Principles in Accounting”, **Accounting Horizons**. Mart 2005, ss. 25-34.
- Onur, Sara. “Finansal Liberalizasyon ve GSMH Büyümesi Arasındaki İlişki”, **Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi**. Cilt.1, Sayı.1, 2012, ss.127-152.
- Özdemir, Serkan ve Cemal Elitaş. “Bankacılık Sektöründe Menkul Değerlerin TMS 39 Standardına Uygun Olarak Muhasebeleştirilme İşlemlerinde Ortaya Çıkan Farkların Tespiti Üzerine Bir İnceleme”, **Mali Çözüm Dergisi**. Temmuz-Ağustos 2011, ss.27-52.
- Özulucan, Abitter, Seçkin Arslan ve Dursun Keleş. “Menkul Kıymetlerin TMS 39 ve TFRS 9 Çerçevesinde Muhasebeleştirilmesi”, **Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**. Cilt.10, Sayı.4, 2017, ss.235-249.
- Parlakkaya, Raif ve Suna Akten Çürük. “Finansal Rasyoların Katılım Bankaları ve Geleneksel Bankalar Arasında Bir Tasnif Aracı Olarak Kullanımı: Türkiye Örneği”, **Ege Akademik Bakış**. Cilt.11, Sayı.3, 2011, ss.397-405.
- Polat, Mehmet Ali. “Türkiye Kaynaklı Finansal Krizlerin Anatomisi”, **Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi**. Cilt.6, Sayı.1, 2019, ss.329-345.
- Saltoğlu, Müge. “UFRS 9 ve Beklenen Kredi Zararları Modeli”, **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**. Cilt.18, Sayı.1, Mart 2016, ss.51-66.

- Sarısoy, Sinan. “Düzenleyici Devlet ve Regülasyon Uygulamalarının Etkinliği Üzerine Tartışmalar”, **Maliye Dergisi**. Sayı.159, Temmuz-Aralık 2010, ss.278-298.
- Sayım, Ferhat ve Muhammed Ardıç. “Banka Bilançolarındaki Kredi Karşılık Kalemlerinin Dışa Yansıma Biçimleri”, **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**. Cilt.26, Sayı.3-4, 2012, ss.297-312.
- Tandoğan, Dilek ve Hasan Özyurt. “Bankacılık Sektörünün Ekonomik Büyüme ve Sürdürülebilir Ekonomik Kalkınma Üzerine Etkisi: Türkiye Ekonomisi Üzerine Nedensellik Testleri (1981-2009)”, **Marmara İİB Dergisi**. Cilt.35, Sayı.2, 2013, ss.49-80.
- Tanınmış Yücememiş, Başak ve Erişah Arıcan. “Ekonomik Gelişmeler ve Seçilmiş Göstergelerle Türkiye’de Bankacılık Sektörü”, **Finans Politik & Ekonomik Yorumlar**. Cilt.54, Sayı.626, 2017, ss.59-68.
- TBB Çalışma Grubu. “Kredi Riski Modelleri”, **Bankacılar Dergisi**. Sayı.57, 2006, ss.33-66.
- Tepe, Berna ve Şahin Ardiyok. “Devlete yeni rol: Regülasyon”, **Amme İdaresi Dergisi**. Cilt.37, Sayı.1, Mart 2004, ss.105-130.
- Volarević, Hrvoje and Mario Varović. “Internal Model for IFRS 9 - Expected Credit Losses Calculation”, **Ekonomski Pregled**. Vol.69, No.3, 2018, ss.269-297.
- Zengin, Sinemis ve Serhat Yüksel. “Likidite Riskini Etkileyen Faktörler: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Bir İnceleme”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. Sayı.29, 2016, ss.77-95.

Diğer Yayınlar

Alsan, Murat ve Cihan Doğrayan. “Bir Bakışta UFRS 9”, **KPMG Gündem**. Sayı.22, 2015.

Avul, Ercan. “TFRS 9 Kapsamında Finansal Araçlara İlişkin Değer Düşüklüğü Karşılıkları ve Bankacılık Sektöründeki Uygulaması”, **Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu**. 28 Şubat 2018.

Aydın, Gökben. “Finansal Tablolarda Finansal Varlıkların Değerlemesi: Vergi Usul Kanunu ve Türkiye Muhasebe Standartları Açısından Karşılaştırılması”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.

BBDK, “TFRS 9 Uyarınca Beklenen Kredi Zararı Karşılığı Hesaplamasına İlişkin Rehber”, Madde: 41, https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/mevzuat_0085.pdf (03 Şubat 2019).

Chan, Stephen. “From IAS 39 to IFRS 9: More Than Just A Name Change”, **Hong Kong Institute of Certified Public Accountants**. 2010. https://www.hkicpa.org.hk/-/media/HKICPAWebsite/HKICPA/section2_become_a_hk_cpa/recog-oversea-bodies/useful-article/name-change.pdf (12 Şubat 2019).

Çiftçi, Yavuz. “Türkiye’de Cumhuriyet Döneminden Bugüne Yapılan Muhasebe Düzenlemeleri”, **II. Uluslararası İşletme ve Ekonomi Çalıştayı ve I. Muhasebe Tarihi Günleri**. Giresun, 28-29 Haziran 2007.

Financial Accounting Standards Board (FASB). “Reducing Complexity in Reporting Financial Instruments”, **Financial Accounting Series**. 28 March 2008. https://www.fasb.org/ITC_Financial_Instruments.pdf (12 Şubat 2019).

- Göçmen Yağcılar, Gamze. “Türk Bankacılık Sektörünün Rekabet Yapısının Analizi”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.
- Güleryüz, Murat. “Finansal Araçların Vergi Usul Kanunu ve Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları’na Göre İncelenmesi”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.
- IFRS Foundation. **IFRS 9 Financial Instruments (replacement of IAS 39)**. Work Plan. <http://archive.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Financial-Instruments-A-Replacement-of-IAS-39-Financial-Instruments-Recognitio/Pages/Financial-Instruments-Replacement-of-IAS-39.aspx#> (12 Şubat 2019).
- İşcan, Ayşen. “Banka Kredilerindeki Daralmanın Ekonomik Etkileri ve Krizlerdeki Gelişimi”, **TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi**. 2003. <http://www3.tcmb.gov.tr/kutuphane/TURKCE/tezler/ayseniscan.pdf> (10 Nisan 2019).
- Kiraz, Tolga. “Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Finansal Varlıklarının IFRS-9 Çerçevesinde Sınıflandırılması”, **TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi**. Nisan 2013. <http://www3.tcmb.gov.tr/kutuphane/TURKCE/tezler/tolgakiraz.pdf> (5 Şubat 2019).
- Landsman, Wayne R.. “Fair Value Accounting for Financial Instruments: Some Implications for Bank Regulation, Kenan-Flagler Business School University of North Carolina”, **Working Paper**. Retrieved June 05, 2011.
- Novotny-Farkas, Zoltán. “The Significance of IFRS 9 for Financial Stability and Supervisory Rules”, **Study for the ECON Committee**. European Parliament. Ekim 2015.
- Özata, Yurdağül. “Türk Bankacılık Sisteminin Gelişimi ve Yabancı Bankaların Sistem İçindeki Rolü”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Özdemir, İpek. “Merkez Bankacılığında Teminat Sistemleri”, **TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi**. 2010. <http://www3.tcmb.gov.tr/kutuphane/TURKCE/tezler/ipekozdemir.pdf> (5 Şubat 2019).

Polat, Bilal. “5411 Sayılı Bankacılık Kanunundaki Özel ve Genel Karşılıklar, Muhasebeleştirilmesi, ve Vergi Mevzuatı Karşısındaki Durumu”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.

Price WaterHouse Coopers (PwC). “IFRS 9 Classification and Measurement”, **Discussion Paper**. No.US2014-05, Ağustos 2014.

Resmi Gazete, “5411 sayılı Bankacılık Kanunu”, 1 Kasım 2005.

Resmi Gazete, “Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ”, 23 Ekim 2015.

Resmi Gazete, “Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”, 22 Haziran 2016.

Resmi Gazete, “Sermaye Piyasasında Derecelendirme Faaliyeti ve Derecelendirme Kuruluşlarına İlişkin Esaslar Tebliği”, 12 Temmuz 2007.

Resmi Gazete, “TMS 32 Finansal Araçlar: Sunum Standardı”, 28 Ekim 2006.

Resmi Gazete, “TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı”, 19 Ocak 2017.

Şenel, Cemil. “Olumsuz Ekonomik Dönemlerde Bankaların Kredilendirme Davranışlarının Analizi-2008-2016 Dönemi Türk Bankacılık Sisteminde Bir Uygulama”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB). **Finansal İstikrar Raporu**. Sayı.26, Ankara, Mayıs 2018.

Yıldırım, Sinan. “UFRS 9’un Banka Performansına Karşılıklar Bakımından Etkisi”,
Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü, Mayıs 2018.

İnternet Kaynakları

BDDK. “Bankalar”. <https://www.bddk.org.tr/Kuruluslar-Kategori/Bankalar/1> (18 Ocak 2019).

Commission Regulation (EC) No 2086/2004. **Official Journal of the European Union.** <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9afcbe41-10da-4b0f-bd34-63ad006f1c35/language-en> (19 Ocak 2019).

Duman, Anıl ve Kangkook Lee. “Financial System, Financial Liberalization and Crises. A Tale of Two Countries: Turkey and Korea”. 2000. <http://www.ritsumeai.ac.jp/~leekk/study/kotur.doc> (9 Ocak 2019).

Ernst & Young (E&Y), “Financial Instruments – A summary of IFRS 9 and its effects”, Mart 2017, https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Financial_instruments:_A_summary_of_IFRS9_and_its_effects/%24FILE/ey-ifs-9-financial-instruments.pdf (30 Mart 2019).

Global Corporate Average Cumulative Default Rates By Rating Modifier (1981-2017). https://www.capitaliq.com/CIQDotNet/CreditResearch/RenderArticle.aspx?articleId=2016988&SctArtId=451714&from=CM&nsl_code=LIME&sourceObjectId=10491536&sourceRevId=1&fee_ind=N&exp_date=20280409-22:47:39 (03 Şubat 2019).

Price WaterHouse Coopers Türkiye. “UFRS 9: Finansal Araçlar”, **Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Bülteni.** Ekim 2014. <https://www.pwc.com.tr/tr/services/ufers/pdf/ufers-bulteni-finansal-araclar-standardi-cikti.pdf> (15 Aralık 2018).

Price WaterHouse Coopers Türkiye. “‘Yeni Finansal Araçlar Standardı’ Beklenen kredi zararları nedir?”. **UFRS 9 Yayınları.** Sayı.2, 2015. <https://www.pwc.com.tr/tr/services/ufers/pdf/ufers-9-beklenen-kredi-zararlari.pdf> (15 Aralık 2018).

Price WaterHouse Coopers Türkiye, “Yeni Finansal Araçlar Standardı Finansal Sektörü Nasıl Etkileyecek?”. **UFRS 9 Yayınları**. Sayı.1, 2015. <https://www.pwc.com.tr/tr/services/ufrs/pdf/ufrs-9-yayini-finansal-araclar-siniflandirma-ve-olcmet.pdf> (15 Aralık 2018)

SPK. “Derecelendirme Faaliyetiyle Yetkili Kuruluşlar”. <http://www.spk.gov.tr/sayfa/index/6/10/1> (15 Şubat 2019).

Standard & Poors (S&P). “Global Ratings”. http://media.spglobal.com/documents/SPGlobal_Ratings_Article_13+April+2017_Annual+Corporate+Default+Study+and+Rating+Transitions.pdf (03 Şubat 2019).

The World Bank. **GDP Growth (annual %)**. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=TR> (9 Ocak 2019).

Türkiye Bankalar Birliği. “09/04/2019 Tarihi İtibarıyla Gruplar Bazında Banka ve Bankaların Şube Sayıları”. https://www.tbb.org.tr/modules/banka-bilgileri/banka_sube_bilgileri.asp (18 Ocak 2019).

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. “Genel Bakış”. https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka_Hakkında/Genel+Bakis (20 Ocak 2019).

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, “kredi”, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts (05 Ocak 2019).

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, “regülasyon”, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts (29 Ocak 2019).

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, “teminat”, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts (12 Ocak 2019).